

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
«Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια»

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών
Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Επισκόπηση της ελληνοτουρκικής διένεξης αναφορικά με
το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου**

ΤΟΥ

Ελευθερίου Χ. Καυκαλά

Επιβλέπων Καθηγητής: Δημήτριος Β. Σκιαδάς

Θεσσαλονίκη

Αύγουστος 2022

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Ελευθέριος Χ. Καυκαλάς

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΣΥΝΟΨΗ

Η παρούσα Διπλωματική εργασία, πραγματεύεται την ελληνοτουρκική διένεξη, ως προς το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου. Η προσέγγιση, άρχεται υπό το ιστορικό πρίσμα, της μακράιωνης συγκρουσιακής σχέσης Ελλάδας - Τουρκίας, ενώ στην πορεία η ανάλυση εξειδικεύεται στη βάση θεσμικών κειμένων, τα οποία καθορίζουν το εν ισχύ ιδιοκτησιακό καθεστώς, αλλά και το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου. Χωρίς στερεότυπα και υπερβολές, αλλά με νηφαλιότητα και μεθοδική σκέψη, επιχειρείται να καταστεί ο αναγνώστης ικανός, να διακρίνει τα πραγματικά γεγονότα από εκείνους τους υποκειμενικούς ισχυρισμούς οι οποίοι εξυπηρετούν μόνο συμφέροντα και ιδιοτελείς σκοπούς. Η ορθολογική προσέγγιση των Διεθνών Συνθηκών και Συμβάσεων είναι η βάση εξαγωγής των συμπερασμάτων, ενώ η παρουσίαση τεκμηριωμένης πρότασης για τη διατήρηση των νόμιμων κεκτημένων στην περιοχή αποτελεί το επιστέγασμα της παρούσας εργασίας.

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ	1
ΣΚΟΠΟΣ	2
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	2
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	3
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	3
ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	3
ΟΥΔΕΤΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	7
ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ	8
ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΟΝΤΡΕ	11
ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	15
ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	15
ΣΤΡΑΤΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ	15
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΝΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	20
ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΤΡΙΒΗΣ.....	20
ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΚΑΙ ΛΗΜΝΟ	20
ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΛΕΣΒΟ – ΧΙΟ – ΣΑΜΟ – ΙΚΑΡΙΑ	26
ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΙΜΒΡΟ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟ	30
ΓΙΑ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	40
ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	40

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	40
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΩΝ	44
ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ	48
ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ	50
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	53
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ	53
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» ΧΑΡΤΗΣ «4^{ης} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1932»

«Β» ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΕΣΤΙΑ»

«Γ» ΤΑ 18 ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΑ ΝΗΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

«Δ» CHANNEL ISLANDS

«Ε» ΧΑΡΤΗΣ «ΜΠΑΧΤΣΕΛΙ»

«ΣΤ» ΧΑΡΤΗΣ «ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η εργασία που ακολουθεί, χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες. Στην πρώτη, γίνεται μια γρήγορη αλλά περιεκτική ιστορική αναδρομή στις σχέσεις μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας. Αναφέρονται αδρομερώς, τα κύρια γεγονότα τα οποία σημάδεψαν την κοινή τους πορεία, από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα έως και σήμερα. Με τον τρόπο αυτό, δύναται ο αναγνώστης να εισαχθεί ομαλά στη διόπτρευση του ζητήματος της ελληνοτουρκικής διένεξης σχετικά με το καθεστώς των νησιών του Αιγαίου, το οποίο πέραν των νομικών, άπτεται και ιστορικών πτυχών. Στην ίδια ενότητα και στο πλαίσιο καταγραφής των σημαντικότερων γεγονότων, γίνεται αναφορά στο νομικό πλαίσιο, το οποίο διαμορφώνει σήμερα τα σύνορα των δύο κρατών, εστιάζοντας στα άρθρα εκείνα των Συνθηκών και Συμβάσεων, των οποίων η ερμηνεία, αποτελεί πηγή έντασης στην περιοχή του Αιγαίου, καθώς και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Επιπροσθέτως γίνεται μια σύντομη αναφορά στους όρους «Ουδετεροποίηση» και «Αποστρατιωτικοποίηση».

Αντικείμενο της δεύτερης ενότητας, είναι η αποτύπωση της διαμορφούμενης στρατιωτικής ισχύος που υφίσταται σήμερα στις δυο πλευρές του Αιγαίου. Εξετάζεται ο επιχειρησιακός προσανατολισμός, καθώς και οι δυνατότητές τους, στο βαθμό στον οποίο, δεν αποκαλύπτονται διαβαθμισμένες πληροφορίες.

Στην τρίτη ενότητα, αναλύονται τα σημεία προστριβής των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Εξετάζονται παραγωγικά και χωρίς δογματισμούς οι θέσεις και των δύο πλευρών, τόσο για τις Συνθήκες Λωζάνης και Παρισίων όσο και για τη Σύμβαση της Λωζάνης για το καθεστώς των Στενών, καθώς και της Σύμβασης του Μοντρέ η οποία δημιουργήθηκε για να την αντικαταστήσει.

Στην τέταρτη και τελευταία ενότητα εξάγονται τα τελικά συμπεράσματα της ελληνοτουρκικής διένεξης για τα νησιά του Αιγαίου. Κατατίθεται εν περιλήψει η ελληνική και τουρκική επιχειρηματολογία, καθώς και οι προοπτικές της υφιστάμενης πολιτικής τους στην περιοχή. Τέλος κατατίθεται συγκεκριμένη πολιτικοστρατιωτική πρόταση, αφορούσα την προάσπιση των νησιών του Αιγαίου, έναντι της τουρκικής επιθετικής πολιτικής.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η σταχυολόγηση με αντικειμενικότητα των ελληνικών και τουρκικών επιχειρημάτων, γύρω από το ιδιοκτησιακό καθεστώς και το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Αιγαίου. Με την εργασία αυτή επιχειρείτε να δοθούν απλοποιημένες, αλλά όχι απλοϊκές απαντήσεις πάνω σε θέματα τα οποία άπτονται της εθνικής κυριαρχίας της Ελλάδος, ρίχνοντας φως και μια πιο δεισδυτική ματιά, στις Διεθνείς Συνθήκες και Συμβάσεις, η ορθολογική μελέτη των οποίων, αποσαφηνίζει τα υφιστάμενα καθεστώτα.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Ο προσδιορισμός των καθεστώτων των νησιών του Αιγαίου, επιτάσσει από τον αναγνώστη τη γνώση των Διεθνών Συνθηκών τα οποία καθόρισαν τα σύνορα στο Αιγαίο Πέλαγος, καθώς και το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώθηκαν. Προκειμένου να καταστεί πιο εύληπτη, η εργασία και να ικανοποιηθεί ο προαναφερθείς σκοπός, η εργασία δεν περιορίζεται στην παράθεση στοιχείων και γεγονότων, αλλά επιχειρείται η μεθοδολογική ανάλυση των Διεθνών αυτών Συνθηκών και Συμβάσεων, ώστε να προαχθεί η πληροφορία σε γνώση.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Η Ελλάδα παραμένει προσηλωμένη στην «πολιτική αρχών και θέσεων» έχοντας ως μοναδικό γνώμονα, τον σεβασμό των Διεθνών Συνθηκών Λωζάνης και Παρισίων, καθώς επίσης και της Συμβάσεως του Μοντρέ. Από την άλλη μεριά η Τουρκία, ακολουθεί μια συστηματική αναθεωρητική πολιτική στο Αιγαίο, με σκοπό την ανατροπή του υφιστάμενου «status quo», επιχειρώντας να αλλοιώσει το γράμμα και το πνεύμα των προαναφερόμενων Διεθνών Συνθηκών και Συμβάσεων καθώς και της Συνθήκης της Βιέννης (1969) για το Δίκαιο των Διεθνών Συνθηκών, με σκοπό τον προσπορισμό νησιωτικών εδαφών. Η παρούσα εργασία βασίζεται επιπλέον, στις δύο κάτωθι παραδοχές - προϋποθέσεις:

- Το καθεστώς της αποστρατιωτικοποίησης, εξακολουθεί να αποτελεί επιλογή της σύγχρονης Διεθνούς Κοινότητας για την επιβολή της ειρήνης.
- Το καθεστώς της αποστρατιωτικοποίησης δεν εξασφαλίζει απαραίτητα την ειρήνη, την ασφάλεια και την σταθερότητα σε μια εδαφική περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ελλάδα και Τουρκία, καταδικασμένες εξαιτίας της γεωγραφικής τους θέσης, να συνυπάρχουν στο σταυροδρόμι μεταξύ Δύσης και Ανατολής, αλληλοπροσδιορίζονται γεωγραφικά σε βάθος τουλάχιστον δύο αιώνων. Οι δύο χώρες, έχουν έρθει ουκ ολίγες φορές σε εμπόλεμη κατάσταση, αρχής γενομένης με τον «ατυχή πόλεμο» του 1897, τον Α΄ Βαλκανικό (1912-1913) τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1918) και τέλος κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας (1919-1922). Γεγονός είναι, ότι το ελληνικό έθνος αναγεννήθηκε το 1821 στα εδάφη της παραπαίουσας Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ενώ η Τουρκική Δημοκρατία ως επίγονος της τελευταίας, προσπαθεί περισσότερο από κάθε άλλη φορά, αισθανόμενη αρκούντως κραταιά, να αναβιώσει το ξεθωριασμένο αυτοκρατορικό της μεγαλείο. Στο πλαίσιο της προσπάθειάς της Τουρκίας, να ολοκληρώσει τις εθνικές της επιδιώξεις, προβάλλεται από τη μεριά της Άγκυρας, μια σειρά μαξιμαλιστικών διεκδικήσεων οι οποίες αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, αμφισβητώντας επί της ουσίας την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας επί αυτών. Από την άλλη, η Αθήνα, αντικρούει τον νεοοθωμανικό αναθεωρητισμό και την αυθαίρετη ερμηνεία των Διεθνών Συνθηκών, με τη συστηματική χρήση ορθολογικών, νομικών επιχειρημάτων καθώς και ιστορικών αναλύσεων.

Η επέκταση της ελληνικής κυριαρχίας στα νησιά του Αιγαίου, ξεκίνησε το 1830 με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου και την «de jure» αναγνώριση της ελληνικής κυριαρχίας σε Εύβοια, Β. Σποράδες και Κυκλάδες. Μετά από μία μακρά και ταραχώδη περίοδο, φτάσαμε στους Βαλκανικούς πολέμους και τη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου το 1914, με την οποία αναγνωρίζονταν επίσης «de jure» η ελληνική κυριαρχία, στο σύνολο πλέον των νησιών του Αιγαίου. Το 1923, υπογράφεται η Συνθήκη της Λωζάνης (Treaty of Lausanne) (geetha 2019), οπότε και κωδικοποιούνται οριστικά όλες οι εδαφικές διευθετήσεις του παρελθόντος, και καθορίζονται ως επί των πλείστων τα σύνορα της νησιωτικής Ελλάδας με την Τουρκία, πλην Δωδεκανήσων, καθώς και η προσωρινή όπως αποδείχτηκε,

«ουδετεροποίηση» της ζώνης των Στενών Βοσπόρου, Δαρδανελίων και των νησιών Προποντίδας και Βορειοανατολικού Αιγαίου.

Λίγα χρόνια αργότερα, λόγω της επικείμενης ναζιστικής και φασιστικής απειλής στη Μεσόγειο και του κινδύνου προσεταιρισμού της Τουρκίας από τις δυνάμεις του Άξονα, η Σύμβαση της Λωζάνης περί του καθεστώτος των Στενών, κρίθηκε πως έχρηζε αναθεώρησης. Η Σύμβαση του Μοντρέ (Montreux Convention Regarding the Regime of Straits) (geetha 2019), η οποία υπογράφηκε με τις ευλογίες της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας και της Σοβιετικής Ένωσης στην ομώνυμη ελβετική πόλη, ήρθε να αντικαταστήσει αυτήν της Λωζάνης, με αναθεωρημένες πλέον πρόνοιες, αντανακλώνοντας τις υπό διαμόρφωση ισορροπίες δυνάμεων στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Ρύθμιζε εκ νέου το καθεστώς διέλευσης των εμπορικών και πολεμικών πλοίων από τα Στενά, και το σημαντικότερο, παραχωρείτο ο πλήρης έλεγχός τους στην Τουρκία, με δικαίωμα επαναστρατιωτικοποίησης τους από αυτήν.

Ακολούθησε ο καταστροφικός για την Ευρώπη Β΄ΠΠ (1939 - 1945). Με τη λήξη του, γίνεται έντονη η επιθυμία για μόνιμη ειρήνη στην περιοχή, ενώ η διατήρηση της Διεθνούς Ασφάλειας τίθεται υπό το καθεστώς νέων θεσμικών βάσεων με την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Ενάμιση περίπου χρόνο μετά τη λήξη του, υπογράφηκαν στην πρωτεύουσα της Γαλλίας, η Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (geetha 2019) μεταξύ της ηττημένης Ιταλίας και των νικητριών δυνάμεων των Συμμάχων. Σύμφωνα με αυτήν (Μέρος Ι, Τμήμα V, άρθρο «14» § 1, 2, 3) περιέρχονταν στην κυριαρχία της Ελλάδας τα νησιά των Δωδεκανήσων, συμπεριλαμβανομένου του Καστελορίζου, καθώς και οι «παρακείμενες» νησίδες τους. Τέθηκε επίσης όρος ότι τα νησιά αυτά θα αποστρατιωτικοποιούνταν και θα παρέμεναν αποστρατιωτικοποιημένα. Οι δύο παραπάνω Συνθήκες, Λωζάνης και Παρισίων, καθώς και οι δύο Συμβάσεις για τα Στενά, Λωζάνης και Μοντρέ, είναι αυτές οι οποίες καθορίζουν σήμερα επισήμως τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία, καθώς επίσης και τα επίσημα καθεστώτα τα οποία οφείλουν να τα διέπουν.

Θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει, πως από το 1923 μέχρι και το 1954 τα προβλήματα των δύο κρατών αν και δεν είχαν ποτέ εξομαλυνθεί, καθώς η Τουρκία δεν μπόρεσε ποτέ να αποδεχτεί τον επαναστατικό αγώνα των Ελλήνων για απελευθέρωση το 1821, βρίσκονταν τουλάχιστον «εν υπνώσει». Από το 1954 με βασική αιτία το κυπριακό, την πρόθεση της Ελλάδας για Ένωση και την

προσχεδιασμένη πολιτική της Τουρκίας για διχοτόμηση του νησιού, οι σχέσεις εντάθηκαν, συνεχίστηκαν με το οργανωμένο πογκρόμ της νύχτας της 6^{ης} Σεπτεμβρίου του 1955 στην Κωνσταντινούπολη και κορυφώθηκαν με την εισβολή στην μεγαλόνησο το 1974. Η σύμμαχος της Ελλάδος στο ΝΑΤΟ Τουρκία, με προπαγανδιστική τεχνική, βάφτισε τη θηριωδία της εισβολής ως «Επιχείρηση Ειρήνης» και τα αναθεωρητικά της σχέδια, οδήγησαν *«στην παράνομη στρατιωτική κατοχή πέραν του 36% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο κατέχει έως και σήμερα»*¹ γεγονός το οποίο προκαλεί αισθήματα ανασφάλειας στους Έλληνες όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και των ίδιων των Ελλαδίων.

Η οσμή πετρελαίου στο Αιγαίο, η οποία συνόδευε την εκχώρηση από το ελληνικό κράτος την αδειοδότηση έρευνας για υδρογονάνθρακες (1965-1973), σε περιοχές του Κεντρικού και Ανατολικού Αιγαίου, μαγνήτισε το ενδιαφέρον της Άγκυρας, ιδιαίτερα μετά την ανακοίνωση στις αρχές του 1973 για ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου έξω από τη Θάσο. Αυτό οδήγησε στην δημιουργία το 1975, ενός Μείζονος Σχηματισμού, επιπέδου Στρατιάς στα μικρασιατικά παράλια, σταθερά προσανατολισμένου από άποψη επιχειρησιακής σχεδίασης, στην κατάληψη νήσων, εντείνοντας έτι περισσότερο τον κίνδυνο απειλής από την Τουρκία. Η κίνηση αυτή στην πολιτικοστρατιωτική σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου, ασφαλώς και προδιαθέτει και τον πλέον δύσπιστο, ότι πρόθεση της Τουρκίας, είναι η αναθεώρηση του «status quo» στο Αιγαίο, ώστε να δύναται και αυτή να διεκδικήσει μερίδιο από την πίτα της εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων των υδρογονανθράκων.

Ακολούθησαν τα γεγονότα του Αυγούστου του 1976, με το τουρκικό ερευνητικό πλοίο «Χόρα» και τον Μάρτιο του 1987 με το «Πίρι Ρείς» (πρώην Σισμίκ), που οδήγησαν Ελλάδα και Τουρκία στα πρόθυρα του πολέμου, αλλά και στην παγίωση μιας «de facto» αμφιλεγόμενης κατάστασης στα νερά του Αιγαίου. Επιπροσθέτως, η Τουρκία έσπευσε έξι περίπου μήνες, από την ημέρα από την οποία τέθηκε σε ισχύ η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS III), να προβάλλει την απειλή πολέμου ως βεβαιότητα, αν η Ελλάδα προέβαινε σε εφαρμογή της, όπως είχε κάθε δικαίωμα να κάνει. Πιο συγκεκριμένα: *«Η απόφαση της τουρκικής Βουλής, που εξουσιοδότησε με ψήφισμά της (8/6/1995), την τουρκική κυβέρνηση, εν λευκώ και στο διηνεκές, να κηρύξει πόλεμο «casus belli»*

¹ Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών «Το κυπριακό πρόβλημα - τουρκική στρατιωτική εισβολή και κατοχή»

στην Ελλάδα σε περίπτωση που η τελευταία επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της πέραν των 6 ν.μ»², υποδηλώνει πως ο εχθρός βρίσκεται «προ των πυλών» αλλάζοντας τα γεωπολιτικά δεδομένα της περιοχής, σε σχέση με εκείνα, όπως είχαν διαμορφωθεί 100 χρόνια πριν, όταν υπογραφόταν η Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης.

Ακολούθησαν τα γεγονότα των Ιμίων το 1996, που εκτός τον αδόκητο χαμό των τριών μελών του πληρώματος του ελικοπτέρου το οποίο στάλθηκε για να επιτηρήσει την περιοχή, η Τουρκία κατάφερε να «γκριζάρει» μια περιοχή, αμφισβητώντας πλέον και έδαφος, το οποίο μέχρι πρότινος όχι μόνο στη συνείδηση Ελλήνων και Τούρκων, αλλά και σε επίσημους χάρτες των δύο κρατών, ήταν ξεκάθαρα ελληνικό. Το γεγονός αυτό, έσπειρε την αμφιβολία στον διεθνή παράγοντα για το ποιος είναι ο κύριος όχι μόνο των Ιμίων, αλλά και όλων των άλλων νησίδων και βραχονησίδων οι οποίες ενέπιπταν στο ίδιο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Νωπές είναι ακόμα οι μνήμες της επίσκεψης του προέδρου Ερντογάν τον Δεκέμβριο του 2017 στην Αθήνα, όπου σε επίσκεψή του στο Προεδρικό Μέγαρο στην Αθήνα, ανερευθρίαστα εγκαινίασε και επίσημα, την προκλητική λογική της επικαιροποίησης της Συνθήκης της Λωζάνης, υπονοώντας σαφώς την αναθεώρησή της. Αποτέλεσμα της λογικής αυτής ήταν το τουρκολιβυκό μνημόνιο και η κρίση το καλοκαίρι του 2020, με το Όρουτς Ρέιτς (Oruc Reis) να αλωνίζει τόσο στην ελληνική όσο και στην κυπριακή υφαλοκρηπίδα, με συνεπακόλουθο αποτέλεσμα, άλλη μια φορά, Ελλάδα και Τουρκία να οδηγηθούν στο κατώφλι μιας ένοπλης σύγκρουσης. Από τα πεπραγμένα, διαπιστώνεται ότι οι δύο χώρες βρίσκονται συνεχώς σε μια διαρκή, ευθεία και εφ' όλης της ύλης αντιπαράθεση. Η ξεκάθαρα αναθεωρητική - αρπακτική πολιτική της Τουρκίας η οποία δύσκολα τιθασεύεται, αποτυπώνεται ιστορικά σε βάρος της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και του ελληνισμού γενικότερα. Αυτή δεν θα μπορούσε να αφήσει αδιάφορες τις εκάστοτε ελληνικές κυβερνήσεις, οι οποίες ακολουθώντας μια ρεαλιστική πολιτική και αντιλαμβανόμενες τον εξ' ανατολών κίνδυνο, προέβησαν από τα μέσα περίπου της δεκαετίας του '70, σε νόμιμες προπαρασκευαστικές ενέργειες, προτάσσοντας τα στοιχειώδη δικαιώματα της Ελλάδας, αλλά και την επιβαλλόμενη υποχρέωσή της σε περίπτωση που παραστεί ανάγκη, για προάσπιση της εθνικής της κυριαρχίας και των κυριαρχικών της δικαιωμάτων.

² Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών «Αιγιαλίτιδα ζώνη - Casus belli»

ΟΥΔΕΤΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Πριν προχωρήσει η ανάλυση για τις επιμέρους Συνθήκες και Συμβάσεις οι οποίες διαμόρφωσαν τα υφιστάμενα σύνορα Ελλάδας - Τουρκίας, χρήσιμο είναι, να διευκρινιστούν οι όροι «ουδετεροποίηση» (neutralization) η οποία χρησιμοποιείται στην ελληνική μόνο μετάφραση της Σύμβασης του 1923 για τα Στενά, και ο όρος «αποστρατιωτικοποίηση» (demilitarization) που χρησιμοποιείται στο αντίστοιχο αγγλικό κείμενο, καθώς και στη Συνθήκη των Παρισίων για τα Δωδεκάνησα.

«Ουδετεροποίηση», είναι η επιβολή μιας διαρκούς ουδετερότητας σε μια εδαφική ή υδάτινη περιοχή μέσα από την εφαρμογή μιας Διεθνούς Συμφωνίας, με σκοπό τον αποκλεισμό από το θέατρο των επιχειρήσεων μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής ζώνης ή περιοχής. Η «ουδετεροποίηση» έχει δύο μορφές:

- Η πρώτη αφορά την πολιτική κατάσταση εκείνη κατά την οποία ένα κράτος κατά τη διάρκεια ενός πολέμου επιλέγει να μην συμμετάσχει στην ένοπλη σύρραξη, διατηρώντας ειρηνικές επαφές με όλα τα εμπόλεμα μέρη.
- Η δεύτερη αφορά τη διατήρηση του στοιχείου αποχής ενός κράτους από τον πολεμικές επιχειρήσεις, η οποία όμως δεν αποτελεί επιλογή, αλλά διεθνή συμβατική υποχρέωση μεταξύ του κράτους με την ουδετεροποιημένη περιοχή και των εγγυητών της Συμφωνίας περί μη συμμετοχής σε στρατιωτικές επιχειρήσεις, εκτός φυσικά της περίπτωσης διεξαγωγής νομίμου άμυνας.

Η «αποστρατιωτικοποίησης» από την άλλη μεριά, είναι όρος μεταγενέστερος και συνηθέστερος κυρίως από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

«Αποστρατιωτικοποίηση» είναι ο τεχνικός όρος μιας Συμφωνίας μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, ώστε να μην οχυρώσουν ή να μην εγκαταστήσουν στρατιώτες σε μια συγκεκριμένη περιοχή, με σκοπό την απομάκρυνση της πιθανότητας στρατιωτικής σύγκρουσης και την αύξηση της ασφάλειας. Όπως η «ουδετεροποίηση» έχει και αυτή δύο μορφές:

- Πλήρης αποστρατιωτικοποίηση, αποτελεί η γενική απαγόρευση στρατιωτικών δυνάμεων, εξοπλισμών, οχυρώσεων και εγκαταστάσεων.
- Μερική αποστρατιωτικοποίηση, αποτελεί η απαγόρευση οχυρωματικών έργων και στρατιωτικών εξοπλισμών, ενώ αν προβλέπεται η ύπαρξη στρατιωτικών δυνάμεων, αυτή περιορίζεται σε συγκεκριμένο αριθμό, ο οποίος θα πρέπει να ορίζεται σαφώς από την ίδια τη Συνθήκη.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ

Μετά την ατυχή έκβαση της μικρασιατικής Εκστρατείας, ο ελληνισμός βίωσε τον εφιάλτη της απόλυτης καταστροφής, μεγαλύτερης ίσως και της ίδιας της αλώσεως της Κωνσταντινούπολης το 1453. Οι σφαγές στην Σμύρνη και ο ξεριζωμός του μικρασιατικού ελληνισμού από τις προαιώνιες πατρογονικές του εστίες, έσβησαν οριστικά την έξαψη και το όνειρο της Μεγάλης Ιδέας. Το τέλος του πολέμου αυτού, δημιούργησε βαθιά τραύματα στο συλλογικό υποσυνείδητο των Ελλήνων και έληξε με την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης στις 24 Ιουλίου του 1923, η οποία αφορούσε θέματα, που άφηνε σε εκκρεμότητα η μη επικυρωθείσα Συνθήκη των Σεβρών του 1920.

Η Συνθήκη της Λωζάνης, ορίζει επί τις ουσίας τη μετεξέλιξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην σύγχρονη Τουρκία, καθορίζοντας ταυτόχρονα και τα σύνορα της τελευταίας. Συνίσταται από 143 άρθρα τα οποία αποτελούν το κυρίως κείμενο, αλλά και από επιμέρους Συμβάσεις, Δηλώσεις και Πρωτόκολλα τα οποία τη συνοδεύουν. Τα άρθρα στα οποία θα πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας, που είτε αφορούν τα νησιά που σήμερα είναι στην κατοχή της Ελλάδας, είτε δεσμεύσεις που δεν έχει τηρήσει η Τουρκία για τα νησιά που είναι στην κυριότητά της, είναι τα άρθρα «12», «13», «14», «15», «16», «26» και τα «37» έως «45» του κυρίως κειμένου της Συνθήκης, καθώς και τα άρθρα «4» και «6» του Παραρτήματος, της Συμβάσεως περί του καθεστώτος των Στενών. Τα κύρια σημεία των άρθρων αυτών είναι τα κάτωθι:

- Το άρθρο «12» της Συνθήκης της Λωζάνης, αναφέρεται στην κυριότητα επί των Νησιών Σαμοθράκης, Λήμνου, (Βορειοανατολικό Αιγαίο), Λέσβου, Χίου, Σάμου και Ικαρίας (Ανατολικό Αιγαίο), τα οποία ορίζεται ότι θα τελούν υπό ελληνική κυριαρχία, ενώ όλα τα νησιά έως τρία χιλιόμετρα από τα τουρκικά παράλια, θα τελούν υπό τουρκική κυριαρχία.

- Το άρθρο «13» § 1 αναφέρεται στο στρατιωτικό καθεστώς το οποίο θα πρέπει να διέπει τα νησιά Λέσβου, Χίου, Σάμου και Ικαρίας. Σε αυτά, δεν θα πρέπει να υπάρχει ναυτική βάση ή οποιοδήποτε άλλο οχυρωματικό έργο. Στο ίδιο άρθρο στην παράγραφο 2 αναφέρεται ότι στρατιωτικά αεροσκάφη των δύο χωρών δεν θα πρέπει να υπερίπτανται, τα ελληνικά πάνω από τις ακτές της Ανατολίας και τα τουρκικά πάνω από τα προαναφερθέντα νησιά. Τέλος στην παράγραφο 3, αναφέρεται ότι οι Στρατιωτικές δυνάμεις, θα περιορισθούν στον συνήθη αριθμό

καλουμένων για στρατιωτική υπηρεσία και ότι θα δύναται να υπάρχουν αστυνομικές δυνάμεις αναλόγου δυνάμεως με αυτήν στην υπόλοιπη επικράτεια.

- Στο άρθρο «14», αναφέρεται ότι τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος, παραμένουν υπό τουρκική κυριαρχία, αλλά ο τοπικός πληθυσμός θα απολαμβάνει ειδικής διοικητικής οργανώσεως, αποτελούμενη από τον γηγενή πληθυσμό στη φροντίδα του οποίου θα υπάγεται η αστυνομία, στρατολογημένη και αυτή από τον ντόπιο πληθυσμό, προς διατήρηση της τάξεως.

- Στο άρθρο «15», η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των νήσων Αστυπάλαιας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου Λέρου, Πάτμου, Λειψών, Σύμης, Κω και των «εξαρτώμενων» αυτών νησίδων καθώς και του Καστελόριζου.

- Στο άρθρο «16», η Τουρκία δηλώνει ότι παραιτείται παντός τίτλου και δικαιώματος επί εδαφών και νήσων πέραν των προβλεπόμενων της παρούσης Συνθήκης.

- Στο άρθρο «26», η Τουρκία δηλώνει ότι αποδέχεται τα σύνορα της Ελλάδας μεταξύ άλλων χωρών, όπως αυτά καθορίζονται βάση των συνθηκών τις οποίες υποχρεούται να αναγνωρίσει σύμφωνα με το άρθρο «25».

- Τα άρθρα «37» έως «44», αναφέρονται γενικότερα στις υποχρεώσεις της Τουρκίας, απέναντι σε όλους τους μη μουσουλμανικούς πληθυσμούς οι οποίοι ζουν στην επικράτειά της, όσον αφορά στην εφαρμογή καθεστώτος προστασίας της ζωής, κάθε είδους ελευθερίας όπως γλωσσικής έκφρασης, εκπαίδευσης, πίστης, κυκλοφορίας, ισότητας, ισονομίας.

- Όσον αφορά το άρθρο «4» του Παραρτήματος της Σύμβασης της Λωζάνης για το καθεστώς των Στενών, στην παράγραφο 3 αναφέρεται στην «ουδετεροποίηση» της ζώνης των Στενών (Ελλησπόντου και Βοσπόρου), αλλά και των νησιών Σαμοθράκης, Λήμνου, Ίμβρου, Τενέδου και Λαγουσών νήσων.

- Στο άρθρο «6» του ίδιου Παραρτήματος, διευκρινίζεται ουσιαστικά η λέξη «ουδετεροποίηση», η οποία και αναφέρεται στο προηγούμενο άρθρο, καθώς απαγορεύει τη δημιουργία οποιουδήποτε οχυρωματικού έργου, εγκατάσταση πυροβολικού, στρατιωτικής αεροναυτικής ή και ναυτικής βάσης. Ουδεμία δύναμη θα δύναται να σταθμεύει σε αυτά τα νησιά, πλην των αναγκαιούντων δυνάμεων αστυνομίας και χωροφυλακής, οι οποίες θα φέρουν ελαφρύ οπλισμό. Επιπλέον κανένα πολεμικό υποβρύχιο δεν θα πρέπει να υπάρχει στην ουδετεροποιημένη αυτή ζώνη.

Συμπερασματικά, τα σημαντικότερα σημεία τα οποία αναφέρονται στην Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης και στη Σύμβαση για τα Στενά είναι τα ακόλουθα:

- Για τα νησιά Λέσβος, Χίος, Σάμος και Ικαρία ισχύουν τα άρθρα «12» και «13» της Συνθήκης της Λωζάνης, τα οποία υπαγορεύουν ότι ανήκουν στην Ελλάδα, αλλά δεν θα πρέπει να τηρεί σε αυτά καμία ναυτική βάση ή οποιοδήποτε άλλο οχυρωματικό έργο, (άρα καθεστώς μερικής αποστρατιωτικοποίησης). Οι Στρατιωτικές δυνάμεις, θα περιορισθούν στον συνήθη αριθμό καλουμένων για στρατιωτική υπηρεσία και ότι θα δύναται να υπάρχουν αστυνομικές δυνάμεις αναλόγου δυνάμεως με αυτήν στην υπόλοιπη επικράτεια. Τέλος απαγορεύονται οι υπερπτήσεις στρατιωτικών αεροπλάνων της μιας χώρας, πάνω από τα εδάφη της άλλης.

- Τα νησιά ή νησίδες έως 3 ν.μ. από τα τουρκικά παράλια θα τελούν υπό τουρκική κυριαρχία, δυνάμει του άρθρου «12» της Συνθήκης.

- Η Τουρκία παραιτείται επί παντός δικαιώματος και τίτλου των Δωδεκανήσων, συμπεριλαμβανομένου του Καστελόριζου³, καθώς και των «εξαρτώμενων» εξ' αυτών νησίδων, δυνάμει του άρθρου «15» της Συνθήκης.

- Τα νησιά Σαμοθράκη και Λήμνος, τελούν υπό καθεστώς πλήρους «ουδετεροποίησης» όπως ακριβώς ισχύει για τα Στενά και τα αντίστοιχα τουρκικά νησιά Ίμβρος, Τένεδος, καθώς και για τις Λαγούσες νήσους (Μαυρυαί), δυνάμει της Συμβάσεως της Λωζάνης για το καθεστώς των Στενών, δυνάμει των άρθρων «4» και «6» της Συμβάσεως.

- Τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος, τελούν υπό ιδιαίτερο καθεστώς, καθώς η διοίκηση και η ασφάλειά τους θα στηρίζονται σε αστυνομικές δυνάμεις, θα απαρτίζονται από ντόπιο πληθυσμό, δυνάμει του άρθρου «14» της Συνθήκης, αλλά επιπλέον θα τίθενται και υπό τις πρόνοιες των άρθρων «38» έως «44», τα οποία αναφέρονται γενικότερα στις δεσμεύσεις της νεοσύστατης τουρκικής Δημοκρατίας, απέναντι στο σύνολο των μη μουσουλμάνων πολιτών της.

³ Το Καστελόριζο, ανήμερα των Χριστουγέννων του 1915 κατά τη διάρκεια του Α'ΠΠ κατελήφθη από τους Γάλλους και το διατήρησαν μέχρι το 1921, οπότε και το μεταβίβασαν στους Ιταλούς.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΟΝΤΡΕ

Ψηλαφώντας ιστορικά τις αρχές της δεκαετίας του 30, η στρατηγική κατάσταση στη Μεσόγειο είχε αλλάξει. Η Τουρκία, βλέποντας την άνοδο της φασιστικής Ιταλίας, η οποία με τη Συνθήκη της Λωζάνης, έλεγχε πλέον τα Δωδεκάνησα, θορυβήθηκε από το ενδεχόμενο επέκτασης της δύναμής η οποία θα μπορούσε να αγγίξει ακόμα και τις παρυφές του Ευξείνου Πόντου. Η πιθανότητα του σεναρίου αυτού, σε συνδυασμό με την άνοδο στην εξουσία του Χίτλερ, την καταστρατήγηση από τη Γερμανία της Συνθήκης των Βερσαλλιών του 1919 και βλέποντας να πλησιάζει ο πόλεμος, οδήγησε την Τουρκία τον Απρίλιο του 1935 να προκαλέσει από τους υπογράφοντες τη Συνθήκη της Λωζάνης και για λόγους δικής της ασφαλείας, μια νέα Διάσκεψη η οποία θα της επέτρεπε τον επανεξοπλισμό των Στενών. Η Μ. Βρετανία και η Γαλλία από τη μεριά τους, για να διασφαλίσουν ότι η Τουρκία δεν θα στρέφονταν στο πλευρό της ναζιστικής Γερμανίας όπως έκανε στον Α΄ΠΠ, συμφώνησαν στην υπογραφή μιας νέας Συμβάσεως, η οποία θα δρούσε κατευναστικά απέναντι στις ανησυχίες της Άγκυρας.

Η Σύμβαση για το καθεστώς των Στενών, υπογράφηκε στις 20 Ιουλίου 1936 στο Μοντρέ της Ελβετίας και παραχωρούσε τον πλήρη έλεγχο των Στενών Βοσπόρου και Δαρδανελίων, καθώς και της θάλασσας του Μαρμαρά στην Τουρκία, ρυθμίζοντας ταυτόχρονα τη στρατιωτική δραστηριότητα στη ζώνη αυτή. Το ενδιαφέρον σημείο, το οποίο άπτεται των ελληνικών συμφερόντων, εστιάζεται καταρχάς στο ίδιο το προοίμιό της, όπου αναφέρεται ευκρινώς, ότι οι συμβαλλόμενοι *«Αποφάσισαν να αντικαταστήσουν με την παρούσα Σύμβαση, τη Σύμβαση που υπεγράφη στη Λωζάνη στις 24 Ιουλίου 1923»*. Το παραπάνω, σημαίνει πως με την έναρξη ισχύος της νέας Συμβάσεως (9 Νοεμβρίου 1936), παύει αυτομάτως η ισχύς της προηγούμενης. Επειδή λοιπόν το καθεστώς των νησιών Σαμοθράκης και Λήμνου, το οποίο βάση των άρθρων «4» και «6» του Παραρτήματος της Συμβάσεως των Στενών, της Συνθήκης της Λωζάνης, συνδεόταν άμεσα με το καθεστώς των Στενών, το οποίο με τη νέα Σύμβαση στρατιωτικοποιούνταν, δεν θα μπορούσε παρά να είχε και αυτό την ίδια τύχη.

Η ελληνική πλευρά θεώρησε, πως όποιες δεσμεύσεις υφίσταντο για τον εξοπλισμό των Στενών και των νήσων και οι οποίες επηρέαζαν την ασφάλειά τους, πλέον έπαυαν να ισχύουν. Ως εκ τούτου όπως η Τουρκία, έτσι και η Ελλάδα αποδεσμεύονταν από τους ισχύοντες έως τότε περιορισμούς.

Το δικαίωμα της Ελλάδας να εξοπλίσει τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη, αναγνωρίστηκε από την Τουρκία, σύμφωνα με την επιστολή την οποία απηύθυνε στον Έλληνα Πρωθυπουργό στις 6 Μαΐου 1936, ο τότε Τούρκος Πρέσβης στην Αθήνα, Ρουσέν Εσρέφ (Roussen Esref), κατόπιν οδηγιών της κυβέρνησής του. Η τουρκική κυβέρνηση επανέλαβε αυτή τη θέση, όταν ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας και επίσημος διαπραγματευτής της Σύμβασης του Μοντρέ, Τεβφίκ Ρουστού Αράς (Tevfik Rustu Aras), απευθυνόμενος προς την τουρκική Εθνοσυνέλευση με την ευκαιρία της κύρωσης της Συμβάσεως του Μοντρέ, και όχι στο πλαίσιο μιας ιδιωτικής συνομιλίας, αναγνώρισε ανεπιφύλακτα το νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδας να εγκαταστήσει στρατεύματα στη Λήμνο και τη Σαμοθράκη.

Επιπλέον στην πρώτη παράγραφο του Πρωτοκόλλου το οποίο συνόδευε τη Σύμβαση της Συνθήκης των Στενών, αναγράφονταν το εξής: *«Η Τουρκία θα δύναται να επανοπλήσει αμέσως τη ζώνη των Στενών οία καθορίζεται εν τω προίμιω της ρηθείσης Συμβάσεως»*. Η φράση αυτή γίνεται λαβή για ανάλυση στην πορεία, καθώς πριν στεγνώσει το μελάνι των υπογραφών και ενώ η Σύμβαση αναφέρεται στον επανεξοπλισμό της Ζώνης των Στενών, οι Τούρκοι έσπευσαν να ακολουθήσαν την ίδια ακριβώς διαδικασία και για τα νησιά της Ίμβρου και της Τενέδου.

Πάγια τακτική της Τουρκίας, είναι να μεταφράζει τις Διεθνείς Συνθήκες και τις Συμβάσεις, έτσι όπως η ίδια αντιλαμβάνεται το Διεθνές Δίκαιο με γνώμονα πάντα και αποκλειστικά το εθνικό της συμφέρον. Οτιδήποτε αποκλίνει από τη λογική αυτή, αποτελεί για την Τουρκία κόκκινο πανί και προσπαθεί σε πρώτο χρόνο με τακτικές πειθαναγκασμού να επιβάλει τη θέλησή της, στους υπολειπόμενους πληθυσμιακά γείτονές της, προβάλλοντας επιδεικτικά τη στρατιωτική της ισχύ. Όταν διαπιστώσει, ότι έχει εξαντλήσει τα περιθώρια κέρδους από την τακτική του πειθαναγκασμού και είναι βέβαιη για το αποτέλεσμα μιας στρατιωτικής επιχείρησης, τότε επιτίθεται για να διεκδικήσει στο πεδίο, αυτό το οποίο εκτιμά ότι δικαιωματικά της ανήκει.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Η Συνθήκη Ειρήνης με την Ιταλία, υπογράφηκε στο Παρίσι στις 10 Φεβρουαρίου 1947, μεταξύ της Ιταλίας και των νικητριών δυνάμεων του Β΄ΠΠ, τερματίζοντας επίσημα τις εχθροπραξίες και τέθηκε σε γενική ισχύ στις 15-9-1947.

Μεταξύ άλλων, στο Μέρος Ι, Τμήμα V Ελλάς (Ειδικοί Όροι), Άρθρο «14» § 1, αναφέρεται ότι η Ιταλία εκχωρεί στην Ελλάδα, εν πλήρη κυριαρχία τα νησιά των Δωδεκανήσων: Αστυπάλαια, Ρόδο, Χάλκη, Κάρπαθο, Κάσο, Τήλο, Νίσυρο, Κάλυμνο, Λέρο, Πάτμο, Λειψούς, Σύμη, Κω και Καστελόριζο, όπως και τις παρακείμενες σε αυτά νησίδες. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, αναφέρεται ότι τα παραπάνω νησιά θα πρέπει να αποστρατιωτικοποιηθούν και να παραμείνουν αποστρατιωτικοποιημένα, ενώ στην τρίτη και τελευταία παράγραφο, αναφέρεται ότι οι τεχνικοί όροι μεταβίβασης των νησιών στην Ελλάδα θα καθορισθούν σε συνεννόηση μεταξύ Ελλάδας και Ηνωμένου Βασιλείου, με τα ξένα στρατεύματα να εγκαταλείπουν τα νησιά το αργότερο 90 μέρες μετά την έναρξη ισχύος της παρούσης Συνθήκης. Στις 31 Μαρ 1947 ο Βρετανός διοικητής των συμμαχικών Δυνάμεων Κατοχής Ταξίαρχος Parker, παραδίδει τη Στρατιωτική Βρετανική Διοίκηση στον αντιναύαρχο Περικλή Ιωαννίδη.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι, μπορεί τα Δωδεκάνησα να πέρασαν με τη Συνθήκη των Παρισίων από την Ιταλία στην Ελλάδα, αλλά προηγήθηκε η ιταλοτουρκική Σύμβαση της Άγκυρας της 4^{ης} Ιανουαρίου 1932, υπογεγραμμένη από τον Ιταλό πληρεξούσιο πρέσβη Πομπέο Αλίζι και τον Τούρκο υπουργό εξωτερικών Ρουστόύ Αράς. Η πληθώρα νησίδων σε κοντινή απόσταση από τις μικρασιατικές ακτές, δημιουργούσε αρκετά προβλήματα μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας που αφορούσαν θέματα κυριαρχίας στην περιοχή του Καστελορίζου. Τελικά, τα δύο κράτη προχώρησαν στην άνωθεν συμφωνία στις αρχές Ιανουαρίου του 1932 με την οποία κατέληξαν στην οριοθέτηση των συνόρων στην περιοχή του Καστελόριζου και διαφόρων νησίδων συμπεριλαμβανομένου και της νησίδας «Karaada» που βρίσκεται στον κόλπο της Αλικαρνασσού (όπως Παράρτημα «Α»). Η Συμφωνία αυτή τέθηκε σε εφαρμογή στις 10 Μαΐου 1933 (Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης 1989, 46). Το σημαντικό της Συμφωνίας αυτής για τα συμφέροντα της Ιταλίας, αλλά και για τα μετέπειτα συμφέροντα της Ελλάδας ως διάδοχος κυρίαρχος των Δωδεκανήσων, ήταν ότι τα νησάκια τα οποία βρίσκονταν μέσα στον κόλπο του λιμανιού του Καστελόριζου, μαζί με τη Ρω και τη Στρογγύλη, παρέμειναν

μέρος των ιταλικών Δωδεκανήσων. Την ίδια μέρα με πρωτοβουλία της ίδιας της Τουρκίας, αποφασίστηκε οι δύο χώρες να προχωρήσουν σε οριοθέτηση σε δεύτερο χρόνο και των υπόλοιπων περιοχών, μεταξύ των Δωδεκανήσων και των μικρασιατικών παραλίων. Ο καθορισμός του εναπομείναντος τμήματος των ιταλοτουρκικών θαλασσίων συνόρων, έγινε με ένα συμπληρωματικό Πρωτόκολλο. Στις 28 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, επιτροπές εμπειρογνομόνων από τις δύο χώρες, υπέγραψαν συμφωνία με την οποία οριοθετούσαν όλα τα θαλάσσια σύνορα των Δωδεκανήσων μέχρι το ύψος νοτίως της Σάμου. Τα 37 σημεία του Πρωτοκόλλου του Δεκεμβρίου, καθόριζαν επ' ακριβώς και εν τω συνόλω, την οριοθετική γραμμή Ιταλίας – Τουρκίας. *«Η ιταλοτουρκική Σύμβαση, μαζί με το συμπληρωματικό αυτής Πρωτόκολλο της 28^{ης} Δεκεμβρίου 1932, οριοθετούσε τα θαλάσσια σύνορα των δύο χωρών μεταξύ μικρασιατικής ακτής και δωδεκανησιακού συμπλέγματος»*⁴. Στο Πρωτόκολλο αυτό, προσδιορίζεται και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δύο βραχονησίδων Ίμια, καθώς η οριοθετική γραμμή διέρχεται από το μέσον της απόστασης μεταξύ αυτών και της τουρκικής νήσου «Κατο».

«Κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων στο Παρίσι για την υπογραφή της Συνθήκης παραχώρησης των Δωδεκανήσων, στην ελληνική κυβέρνηση, περιήλθαν πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες οι Τούρκοι επρόκειτο να ζητήσουν τη χάραξη νέων θαλάσσιων συνόρων. Ισχυριζόμενη ότι ουδέποτε είχαν χαραχθεί οριστικά θαλάσσια σύνορα μεταξύ Δωδεκανήσου και Μικράς Ασίας. Φαίνεται ότι η Ιταλία, πιθανώς έναντι ανταλλαγμάτων, είχε δεχθεί να βοηθήσει την Τουρκία στο ζήτημα αυτό, το οποίο επιβεβαιώνεται από την άρνηση της Ιταλίας να ανταποκριθεί στο αίτημα της Ελλάδας, να της παραχωρηθεί αντίγραφο της Συμφωνίας, με το αιτιολογικό, ότι μέσα στην αναταραχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, είχε χαθεί και δεν βρέθηκε στα αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών». (Ζαχαριάδης 2022)

Τελικά, αυτή ανευρεθεί με περιπετειώδη τρόπο, που θα μπορούσε ίσως να αποτελέσει σενάριο κινηματογραφικής ταινίας, από τον τότε Ταξίαρχο Χριστόδουλο Τζιγάντε, ο οποίος κατάφερε να την αποσπάσει από Ιταλό, ανώτερο υπάλληλο της ιταλικής Διοίκησης στη Ρόδο. Η ελληνική αντιπροσωπεία, παρουσιάζοντας τη Σύμβαση αυτή στη συνδιάσκεψη στο Παρίσι, επεδίωξε και πέτυχε να χαράξει τα ίδια θαλάσσια σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, όπως αυτά είχαν οριοθετηθεί μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας το 1932.

⁴ Ελληνική δημοκρατία Υπουργείο εξωτερικών «Τουρκικές διεκδικήσεις»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΣΤΡΑΤΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ

«Στις αρχές τη δεκαετίας του 1970, η Τουρκία εγκαινίασε μια συστηματική πολιτική αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων σε βάρος της κυριαρχίας της Ελλάδας. Σκοπός αυτής της πολιτικής, ήταν και είναι η μεταβολή του εδαφικού «status quo», η ισχύς του οποίου, προβλέπεται σε διεθνείς συνθήκες, με κεντρικό άξονα αναφοράς τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης».⁵

Η Στρατιά του Αιγαίου (η 4^η Στρατιά) με έδρα τη Σμύρνη, είναι ένας από τους τέσσερις μείζονες, χερσαίους Σχηματισμούς των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων, η οποία αποτελεί αντανάκλαση των προσδοκιών και των δυνατοτήτων του νέο-οθωμανικού ονείρου της Άγκυρας, για επέκτασή της μέχρι τον 25^ο Μεσημβρινό. Μαζί με την 1^η Στρατιά με έδρα την Κωνσταντινούπολη στην Ανατολική Θράκη, την 2^η Στρατιά με έδρα τη Μαλάτεια στην Νοτιοανατολική Τουρκία και τη 3^η Στρατιά με έδρα το Ερζιτζάν στα Βορειοανατολικά της χώρας, επιδιώκεται η νεκρανάσταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η ίδρυσή της, συνετελέσθη στις 20 Ιουλίου 1975, στην επέτειο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Είχε ήδη όμως αρχίσει να εξυφαίνεται η δημιουργία της, λόγω των πολιτικών εντάσεων με την Ελλάδα, που ξεκίνησαν με το πραξικόπημα του 1967. Το προσωπικό το οποίο διαθέτει, είναι πάνω από 130.000 στελέχη χωρίς να είναι εντεταγμένη στο NATO και στους σχεδιασμούς του. Επίσημα, η αποστολή της είναι να προστατεύει τα μικρασιατικά παράλια, όμως η Ελλάδα αντιλαμβάνεται διαφορετικά την παρουσία της εκεί. Η Αθήνα, την αντιμετωπίζει ως δυνητικό κίνδυνο για τα νησιά της, καθώς η Άγκυρα με τις πολυάριθμες αμφίβιες δυνάμεις της, «*διαθέτοντας τον μεγαλύτερο αποβατικό στόλο στην Ευρώπη*»⁶ και τον δεύτερο πιο ισχυρό στρατό στο NATO (μετά από αυτόν των ΗΠΑ), στραμμένη συνεχώς και απειλητικά εναντίων της, διεξάγει μονίμως ασκήσεις με αποκλειστικά σενάρια, κατάληψης νήσων.

⁵ Ελληνική δημοκρατία Υπουργείο εξωτερικών «Ζητήματα ελληνοτουρκικών σχέσεων»

⁶ Νίκος Δένδιας στο πλαίσιο συνάντησής του, με τον Υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας Σεργκέι Λαβρόφ, στις 18 Φεβρουαρίου 2022

Η εφημερίδα «Εστία», στο κυριακάτικο φύλλο της, την 5 Ιουνίου 2022 σε πρωτοσέλιδο άρθρο της (Παράρτημα «Β»), αποκάλυψε αδιαβάθμητο έγγραφο της 10^{ης} Μαΐου 2022 του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών προς τους Έλληνες πρεσβευτές ανά τον κόσμο με τα νομικά επιχειρήματα της Ελλάδας απέναντι στις αιτιάσεις της Τουρκίας, συνοδευόμενο από χάρτη αναφερόμενος στη δυνατότητα της Στρατιάς του Αιγαίου, (την οποία την αναφέρει ως Γ΄ Στρατιά, πρόκειται σαφώς για τη Δ΄), η οποία χρειάζεται 12 ώρες για να συγκεντρωθεί και να εισβάλει στα νησιά της Λέσβου, της Χίου, της Κω και της Ρόδου. Ο συγκεκριμένος χάρτης, όπως αναφέρεται στο δημοσίευμα, κάνει λόγο για 22.000 άντρες που δύναται να εισβάλουν άμεσα στα νησιά, αποτυπώνοντας στον χάρτη και τη διάταξη των τουρκικών δυνάμεων. Μετά από τη πληροφορία αυτή, την οποία το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών δεν άφησε απλώς να διαρρεύσει, αλλά εξέδωσε επίσημα για να τονίσει τη κρισιμότητα της κατάστασης και να προϊδεάσει τους Έλληνες πρεσβευτές, όλοι όσοι δεν συμμερίζονται το γεγονός ότι η Ελλάδα απειλείται άμεσα από την αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας και ειδικά το Αιγαίο από την 4^η τουρκική Στρατιά, πρέπει να ενταχθούν από άποψη σοβαρότητας και αντίληψης της πραγματικότητας, στην κατηγορία των «οπαδών της επίπεδης γης».

Η Στρατιά Αιγαίου, πέραν το πολυάριθμου αποβατικού της Στόλου, διαθέτει:

- Την 57^η ταξιαρχία Πυροβολικού (ΠΒ) με έδρα το προάστιο Μπουρνόβα, ΒΑ της Σμύρνης (έναντι της Χίου).
- Την 19^η ταξιαρχία Πεζικού (ΠΖ) με έδρα το Αδραμύτιο (ΒΑ της Λέσβου).
- Την 11^η ταξιαρχία Μηχανοκίνητου Πεζικού (Μ/Κ ΠΖ) με έδρα το Ντενιζλί, (ανατολικά του Αϊδινίου, 160 χλμ από τα Μικρασιατικά παράλια, έναντι της Σάμου).
- Την 3^η εκπαιδευτική ταξιαρχία Πεζικού με έδρα την Αττάλεια (130 χλμ ΒΑ του Καστελόριζου).
- Την 1^η εκπαιδευτική ταξιαρχία Πεζικού με έδρα τη Μαγνησία (με γεωγραφικό πλάτος, στο ύψος ανάμεσα σε (Λέσβο-Χίο).

Δεν πρέπει να διαλανθάνει της προσοχής κανενός, ότι πέραν των ανωτέρω, στη δικαιοδοσία του τουρκικού Γενικού Επιτελείου Ναυτικού υπάγεται:

- Η Διεύθυνση αποβατικού στόλου με έδρα τη Φώκαια (ΒΔ της Σμύρνης) η οποία αποτελεί βάση ταχύπλων αποβατικών και ειδικών δυνάμεων.

- Μία ταξιαρχία Ειδικών Δυνάμεων (ΕΔ) με έδρα τη Φώκαια.
- Το Αρχηγείο Στόλου στον Ναύσταθμο του Ακσάζ (έναντι των Ιμίων), στο οποίο ελλιμενίζονται φρεγάτες, κορβέτες και λοιπά αποβατικά πλοία.
- Το Αρχηγείο Υποστήριξης αμφίβιων επιχειρήσεων, με έδρα τη Σμύρνη.⁷

Η Διακλαδική Αποβατική άσκηση «EFES – ΈΦΕΣΟΣ», έρχεται ως επιστέγασμα απόδειξης όχι απαραίτητα των δυνατοτήτων της, αλλά κυρίως των προθέσεων της. Σε πρόσφατο άρθρο του, (Defencereview.gr 2022) με τίτλο «Η απομυθοποίηση των δυνατοτήτων των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων (ΤΕΔ)», ο Αντιστράτηγος ε.α. Λάζαρος Καμπουρίδης⁸, αποδομεί τις δυνατότητές της Στρατιάς του Αιγαίου, χαρακτηρίζοντας τη συγκεκριμένη άσκηση ως *«επικοινωνιακό show, με μοναδικό σκοπό την προβολή μηνύματος για την άσκηση πίεσεως στην ελληνική πλευρά»*. Σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να υποτιμούμε τις δυνατότητες τους, καθώς ο επιχειρησιακός προσανατολισμός τους δεν είναι άλλος από την κατάληψη νησιών και νησίδων και αλλαγής του «status quo» στο Αιγαίο, παράλληλα όμως δεν θα πρέπει να μας θορυβεί ο αριθμός και ο όγκος τους. Γεγονός πάντως είναι, ότι η Τουρκία χρησιμοποιεί τη Στρατιά του Αιγαίου, ως μέσο άσκησης εξωτερικής πολιτικής.

Η Ισορροπία Ισχύος τα τελευταία χρόνια και λόγω της οικονομικής κρίσης έχει διασαλευτεί υπέρ της Τουρκίας. Η έλλειψη αυτής της ισορροπίας, εκτρέφει τη φιλοδοξία της για επέκταση της επιρροής της, έχοντας μπει για τα καλά στον πειρασμό να την εκμεταλλευτεί στο πεδίο. Απαιτεί λοιπόν από την Αθήνα, την πλήρη αποστρατιωτικοποίηση των νησιών της, ωσάν να μην βρίσκονται στην διακεκαυμένη ζώνη του Ανατολικού Αιγαίου, αλλά σαν να πρόκειται για ελβετικά καντόνια στην κοιλάδα του Άνω Ρήνου.

⁷ Οι Ναύσταθμοι της Τουρκίας εκτός της Φώκαιας και του Ακσάζ οι οποίοι εδρεύουν στο Αιγαίο, συμπεριλαμβάνουν επιπλέον το Ναύσταθμο του Μπαρτίν (υποβρυχίων) στη Μαύρη Θάλασσα, της Νικομήδειας και της Αρτάκης στην Προποντίδα, της Αλεξανδρέττας στην Ανατολική Μεσόγειο και τον Ναύσταθμο Πασαλιμάνι στην Αυλώνα της Αλβανίας.

⁸ Ο Αντγος Καμπουρίδης Λάζαρος υπηρέτησε 7,5 χρόνια στην Τουρκία ως ακόλουθος Άμυνας στην Πρεσβεία της Άγκυρας.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΝΗΣΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Από την άλλη μεριά η Ελλάδα, αντιλαμβανόμενη την τουρκική Στρατιά του Αιγαίου ως απειλή και στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου «51» του Καταστατικού Χάρτη του Ο.Η.Ε., το οποίο αναφέρει ότι *«τίποτα δεν περιορίζει το δικαίωμα της ατομικής ή συλλογικής αυτοάμυνας, όταν μια ένοπλη επίθεση λαμβάνει χώρα εναντίον μέλους των Ηνωμένων Εθνών»*, έχει προβεί στη στρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, σε τέτοιο βαθμό, προκειμένου να είναι σε θέση όταν παραστεί ανάγκη να κάνει εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου, αλλά και να τηρηθεί η αναλογικότητα προκειμένου να μην θεωρηθεί ότι χρησιμοποιούνται ως βατήρες για επίθεση στις μικρασιατικές ακτές. Το στρατιωτικό τους Δόγμα είναι καθαρά αμυντικό. Ο εξοπλισμός αυτός δεν άρχισε το 1960, όπως ισχυρίζεται η Τουρκία, αλλά από το 1974 δηλαδή μετά την εισβολή της Τουρκίας στη Κύπρο και μετά την εκδήλωση της πολύμορφης και πολυποίκιλης απειλής της στο Αιγαίο. (Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης 1989, 139). Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, την 13^η Απριλίου του 1975 σε δήλωσή του στη γαλλική εφημερίδα «Le Monde», τόνισε ότι τα αμυντικά αυτά μέτρα λαμβάνονται «ως προφύλαξη για την αποτροπή ενδεχόμενης ταπεινώσεως». Η διάταξη των ελληνικών δυνάμεων στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου στον άξονα Βορράς - Νότος, διαμορφώνονται όπως παρακάτω:

- Την Τακτική Διοίκηση 41 Συντάγματος Πεζικού (ΤΔ/41 ΣΠ), στη Σαμοθράκη (army.gr 2022),
- Την 88 Στρατιωτική Διοίκηση (88 ΣΔΙ), στη Λήμνο (army.gr 2022),
- Την 98 Ανωτέρα Διοίκηση Ταγμάτων Εθνοφυλακής (98 ΑΔΤΕ) στη Λέσβο (army.gr 2022).
- Την 96 ΑΔΤΕ, στη Χίο (army.gr 2022).
- Την 79 ΑΔΤΕ, στη Σάμο και στην Ικαρία (army.gr 2022).
- Την 80 ΑΔΤΕ, στην Κω (army.gr 2022).
- Την 95 ΑΔΤΕ, στη Ρόδο (army.gr 2022).

Οι ανωτέρω Σχηματισμοί, υπάγονται σε στρατιωτική Διοίκηση επιπέδου Σώματος, την ΑΣΔΕΝ (Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση Εσωτερικού και Νήσων).

Η Τουρκία είναι η μόνη χώρα στον κόσμο η οποία έχει εκδώσει απειλή πολέμου «casus belli» εναντίων μιας άλλης χώρας (της Ελλάδας) σε περίπτωση που ασκήσει νόμιμα δικαιώματά της, όπως αυτό της επέκτασης της Αιγιαλίτιδας

Ζώνης από τα 6 στα 12 ν.μ., τα οποία προβλέπονται από το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS III, 1982). Το γεγονός αυτό, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο «2» § 4 του καταστατικού Χάρτη του Ο.Η.Ε. το οποίο αναφέρει ότι «*όλα τα κράτη μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις, θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση στρατιωτικής δύναμης κατά της εδαφικής ακεραιότητας και της πολιτικής ανεξαρτησίας άλλου κράτους*». Οι τουρκικές αιτιάσεις, ότι ο εξοπλισμός των νησιών θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια των μικρασιατικών παραλίων, είναι απολύτως προσχηματικές. Με την επίσημη απειλή του πολέμου ως επικρεμάμενη δαμόκλειος σπάθη στα κεφάλια των Ελλήνων σε περίπτωση που προβούν σε μια καθόλα νόμιμη ενέργεια, η οποία συμπεριλαμβάνεται στις πρόνοιες του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας και εφαρμόζεται από όλα τα κράτη του κόσμου, πλην Αθήνας, δεν δίνει πολλά περιθώρια στην ελληνική πλευρά να εξακολουθεί και στο μέλλον να διατηρεί εν ενεργεία, το καθεστώς μερικής αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου και της πλήρους αποστρατιωτικοποίησης των Δωδεκανήσων που ήδη εφαρμόζει. Το ζήτημα πλέον για τον πληθυσμό που κατοικεί σε αυτά, δεν είναι νομικό αλλά πρωτίστως υπαρξιακό.

Η Ελλάδα δεν δικαιούταν απλώς να εγκαταστήσει τους άνωθεν στρατιωτικούς Σχηματισμούς στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, αλλά επιπλέον υποχρεούται να τους ενισχύσει, ειδικά όταν έχει να αντιμετωπίσει ένα κράτος που αρέσκεται στο να ασκεί εκφοβισμό και το οποίο παραβιάζει τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου με την παράνομη εισβολή και κατοχή ξένων εδαφών σε Κύπρο, Ιράκ και Συρία, με την παράνομη παρουσία του σε Λιβύη και Ναγκόρνο Καραμπάχ, τις καθημερινές παραβιάσεις της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας και της Κύπρου, γράφοντας στα «*μέζα του στεατοπυγικού της υποσυστήματος*» τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η παρουσία των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, δεν εξυπηρετεί όμως μόνο θέματα ασφαλείας, αλλά αποπνέει και έναν ισχυρό συμβολισμό κυριαρχίας. Η αποστρατιωτικοποίηση ή έστω η μερική αποστρατιωτικοποίηση, μεταφράζεται ως έλλειψη κυριαρχίας ή μερικής κυριαρχίας αντίστοιχα. Η «*επίδειξη σημαίας*» όμως, αποτελεί δείγμα δύναμης, αποτροπής και εξουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΤΡIBΗΣ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΚΑΙ ΛΗΜΝΟ

Η Άγκυρα επικαλείται τις ρυθμίσεις της Συνθήκης της Λωζάνης (κυρίως τα άρθρα «12» και «13»), ενώ η Αθήνα της υπενθυμίζει, ότι στις 24 Ιουλίου 1923, υπεγράφησαν περισσότερα από ένα κείμενα, με αποτέλεσμα το καθεστώς «ουδετεροποίησης» των ελληνικών νησιών, Σαμοθράκης και Λήμνου, να εμπίπτει αποκλειστικά στο άρθρο «4» του Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Στενά, της Συνθήκης της Λωζάνης. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο άρθρο, όπως υποστηρίζει η Αθήνα, συνδέθηκε το καθεστώς της «ουδετεροποίησης» των δύο νησιών με αυτό των τουρκικών νησιών Ίμβρου (Gokceada), Τενέδου (Bozcaada), καθώς και των Λαγουσών νήσων (Tavcan).

Η ελληνική πλευρά θεώρησε ότι από τη στιγμή κατά την οποία η Συνθήκη του Μοντρέ αντικατέστησε, τον Ιούλιο του 1936 την Ειδική Σύμβαση για τα Στενά, αποδεσμεύοντας την Τουρκία από τις υποχρεώσεις «ουδετεροποίησης» που της επέβαλλε η Συνθήκη της Λωζάνης, αποδεσμεύτηκε και η ίδια από τους αντίστοιχους περιορισμούς σε σχέση με τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη. Το προσαρτημένο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση του Μοντρέ ορίζει ότι η Τουρκία δύναται από τις 20 Ιουλίου του 1936 να επαναστρατιωτικοποιήσει άμεσα τη Ζώνη των Στενών, ενώ για τα νησιά είτε αυτά ήταν ελληνικά είτε τούρκικα, η Σύμβαση θα παρήγαγε αποτελέσματα από την ημέρα που θα τίθονταν σε ισχύ, δηλαδή από την 9^η Νοεμβρίου του 1936.

Πριν ακόμα αρχίσει η Διάσκεψη στο Μοντρέ, είχε συμφωνηθεί πλήρως, ότι άμεσο και αναπόφευκτο αποτέλεσμα της επαναστρατιωτικοποίησης των Στενών, θα είναι και ο επανεξοπλισμός της Λήμνου κι της Σαμοθράκης. Το γεγονός προέκυπτε από τη διπλωματική αλληλογραφία της εποχής. Στις 22 Απριλίου του 1936, η Ελλάδα απάντησε στο τουρκικό αίτημα για την αναθεώρηση της Σύμβασης της Λωζάνης του 1923 αποδεχόμενη το τελευταίο, υπό την προϋπόθεση «των δικαιωμάτων που απορρέουν για αυτή, από την τροποποίηση του άρθρου «4» για τα Στενά», δηλαδή να εξοπλίσει και αυτή με τη σειρά της τα νησιά της Λήμνου και

της Σαμοθράκης.⁹ Στις 2 Μαΐου 1936 ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Τεβφίκ Ρουσουτού Αράς, επισκέφθηκε στην Αθήνα τον Έλληνα Πρωθυπουργό και Υπουργό Εξωτερικών Ι. Μεταξά, (ο τελευταίος είχε αναλάβει την πρωθυπουργία ήδη από τις 13 Απριλίου 1936 μετά τον αιφνίδιο θάνατο του τότε υπηρεσιακού πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Δεμερτζή), επαναλαμβάνοντας τη φράση που είχε κάνει μόλις λίγες βδομάδες πριν στον επιτετραμμένο της Ελλάδας στην Άγκυρα Βατικιώτη Κωνσταντίνο, αναφέροντας ότι «η Ελλάδα, δεν θα συναντήσει καμία εκ μέρος της Τουρκίας αντίδραση, αν αποφάσιζε να προχωρήσει για την ασφάλειά της στην οχύρωση πέρα από τη Σαμοθράκη και τη Λήμνο και των άλλων νησιών του Αιγαίου Πελάγους. Στις 6 Μαΐου 1936, ο τότε πρέσβης της Τουρκίας στην Αθήνα Ρουσέν Εσρέφ, σε επιστολή του προς τον Έλληνα Πρωθυπουργό δήλωσε : *«Κατ' εντολήν της κυβερνήσεως μου... είμαστε εξ ολοκλήρου σύμφωνοι όσον αφορά στη στρατιωτικοποίηση αυτών των δύο νησιών (Λήμνου και Σαμοθράκης) , ταυτόχρονα με τον εξοπλισμό των Στενών»*. Επιπλέον, ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, κατά τη διάρκεια της συζήτησης για την επικύρωση της Συμβάσεως του Μοντρέ από την Τουρκική Εθνική Συνέλευση δήλωσε στις 31 Ιουλίου 1936 ότι: *«Οι διατάξεις που αφορούν τις νήσους Λήμνο και Σαμοθράκη, οι οποίες ανήκουν στη γειτονική μας και φιλική χώρα Ελλάδα και είχαν αποστρατιωτικοποιηθεί κατ' εφαρμογήν της Συμβάσεως της Λωζάνης του 1923, επίσης καταργήθηκαν με τη νέα Σύμβαση του Μοντρέ και αυτό μας ευχαριστεί ιδιαίτερα»*.¹⁰

Στο κλίμα “φιλίας” που χαρακτήριζε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις στη δεκαετία του '30, καθώς και του κοινού αναδυόμενου κινδύνου που άκουγε στο όνομα Μουσολίνι, όντως η ηγεσία του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών δεν φάνηκε να είχε ενστάσεις για την παράλληλη στρατιωτικοποίηση των δύο ελληνικών νησιών.

Τρεις δεκαετίες αργότερα όμως, στο μετέπειτα κλίμα αντιπαλότητας που προέκυψε, επήλθε και η αντιπαράθεση. Πιο συγκεκριμένα το 1969 η Τουρκία θυμήθηκε να διαμαρτυρηθεί με διάβημα στην Αθήνα, για τις απόπειρες στρατιωτικοποίησης της Λήμνου, λόγω έργων τα οποία γινόντουσαν στο εκεί πολιτικό αεροδρόμιο, υποστηρίζοντας πως αυτά παραβίαζαν το καθεστώς

⁹ Περράκης Στ. «Το Αιγαίο Πέλαγος και το νέο Δίκαιο της Θάλασσας». Πρακτικά Συμποσίου (Ρόδος, 4-6 Νοεβρίου 1994 Εκδότης Αντ. Ν. Σάκκουλας

¹⁰Ελληνική δημοκρατία Υπουργείο εξωτερικών «Τουρκικοί ισχυρισμοί περί αποστρατιωτικοποιήσεως των νησιών του Αιγαίου-Λήμνος και Σαμοθράκη» (Εφημερίδα των πρακτικών της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης, τεύχος 12, 31 Ιουλίου 1936, σελ 309)

αποστρατιωτικοποίησης του νησιού. Δυστυχώς η Ελλάδα, αντί να απορρίψει τις τουρκικές διαμαρτυρίες ως αβάσιμες όπως και ήταν πραγματικά, δήλωσε πως οι εργασίες γινόντουσαν για τις ανάγκες εξυπηρέτησης της πολιτικής αεροπορίας, αποδεχόμενη όμως με τη δήλωση αυτή εμμέσως και το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης. Επιπλέον η Άγκυρα, υποβάθμισε τη σημασία των πολιτικών δηλώσεων προ της Συμβάσεως, ισχυριζόμενη ότι επρόκειτο για ευχές Τούρκων πολιτικών, οι οποίες δεν θα μπορούσαν ποτέ να δεσμεύουν νομικά την Άγκυρα, διατεινόμενη ότι, σε κανένα μέρος της Σύμβασης για το καθεστώς των Στενών, δεν αναφέρονταν ρητά ο επανεξοπλισμός των δύο ελληνικών νησιών. Η Αθήνα αντικρούοντας τον ισχυρισμό αυτό, επικαλείται τις προπαρασκευαστικές συζητήσεις της συμβάσεως του 1936, οι οποίες - όπως υποστηρίζει - αποδεικνύουν, χωρίς καμία αμφιβολία, ότι η Σύμβαση αυτή αποσκοπούσε στο να αντικαταστήσει ολόκληρη τη Σύμβαση της Λωζάνης για τα Στενά.

Ενδεικτική ως προς αυτό, είναι η ανάλυση του τότε ναυτικού εμπειρογνώμονα του ιταλικού Πολεμικού Ναυτικού, Giuseppe Antonio Raineri Biscia, η οποία δημοσιεύτηκε αμέσως μετά την υπογραφή της Σύμβασης του Μοντρέ και αναφέρει ρητά, ότι η Σύμβαση αυτή, καταργούσε το άρθρο «4» της Ειδικής Σύμβασης της Λωζάνης για τα Στενά και κατά συνέπεια, όλα τα νησιά τα οποία αναφέρονταν στο άρθρο αυτό αποδεσμεύονταν από την υποχρέωση της ουδετεροποίησής τους.¹¹

Η Τουρκία λοιπόν, ισχυρίζεται ότι η Σύμβαση του Μοντρέ, συντάχθηκε με αποκλειστικό σκοπό την ασφάλεια της Τουρκίας, ότι δεν υπάρχει πουθενά μέσα στο κείμενο της νέας Συμβάσεως η αναγραφή για επανεξοπλισμό της Σαμοθράκης και της Λήμνου και ότι εν τέλει, δεν αναθέωρησε τους περιορισμούς στρατιωτικοποίησης εδαφών εκτός τουρκικής επικράτειας. Το Πρωτόκολλο, το οποίο συνόδευε την ίδια τη Σύμβαση και το οποίο ακολουθούσε τα 29 άρθρα της Συμβάσεως και τα τέσσερα Παραρτήματά της, αναφέρει στην πρώτη από τις τρεις παραγράφους του ότι: «*Η Τουρκία θα δύναται να επανοπλήσει αμέσως τη ζώνη των Στενών οία καθορίζεται εν τω προϊμίω της ρηθείσης Συμβάσεως*».

Είναι πέρα πάσης αμφιβολίας αποδεκτό, το γεγονός ότι η Σύμβαση του Μοντρέ συντάχθηκε με πρωτοβουλία της Τουρκίας για να μπορέσει μέσω της επαναστρατιωτικοποίησης των Στενών, να εξασφαλίσει την εδαφική της

¹¹ Raineri Biscia G. «La Conferenza di Montreux», *Rivista Marittima* (Ministero della Marina), Ρώμη, Σεπτέμβριος 1936, σελ. 200-216

ακεραιότητα από μια πιθανή επίθεση από τον υπό διαμόρφωση «Άξονα» της εποχής. Η Τουρκία όμως θα πρέπει να εξηγήσει γιατί το αρχικό αυτό κίνητρο που συνέγειρε τις Δυνάμεις οι οποίες και υπέγραψαν τη Σύμβαση του Μοντρέ, δύναται από μόνο του να αναιρέσει το παραγόμενο Δίκαιο της απόφασης που λήφθηκε στην ελβετική πόλη, θεωρώντας πως αυτό δεν επηρεάζει και ένα άλλο συμβαλλόμενο μέλος της καταργηθείσας Σύμβασης της Λωζάνης. Δεχόμενοι την τουρκική θέση, ότι η Σύμβαση ισχύει μόνο για την Τουρκία και ότι δημιουργήθηκε αποκλειστικά για αυτήν, χωρίς να επηρεάζει κανένα άλλο κράτος, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι δημιουργείται κενό νόμου και γεννάται το ερώτημα, σε πιο καθεστώς, στρατιωτικοποίησης ή μη, θα έπρεπε να υπάγονταν από εκείνη τη στιγμή και έπειτα η Σαμοθράκη και η Λήμνος;

Αν θεωρηθεί ως απλή παράλειψη η αναφορά για στρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών, και ότι όντως υπήρχε η πρόθεση να μνημονεύονται και αυτά, τότε καλώς έπραξε η Ελλάδα μετά τη θέση σε ισχύ της Συμβάσεως του Μοντρέ, να προβεί στην στρατιωτική κατάληψη της Λήμνου και της Σαμοθράκης, ενημερώνοντας παράλληλα τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία και την Ιταλία, οι οποίες δεν εξέφρασαν καμία αντίρρηση.

Αν από την άλλη, υποθεθεί ότι δεν υπήρχε πρόθεση της άρσης της αποστρατιωτικοποίησης για τα νησιά της Σαμοθράκης και της Λήμνου και ότι θα έπρεπε να εξαιρεθούν της Συμβάσεως του Μοντρέ, τότε επιβαλλόταν, λόγω της εν συνόλω κατάργησης της Συμβάσεως της Λωζάνης για τα Στενά, να υπήρχε η πρόνοια - πρόβλεψη σε μία από τις παραγράφους του Πρωτοκόλλου, όπως ακριβώς αναφερόταν για τη στρατιωτικοποίηση της Ζώνης των Στενών από την Τουρκία, να αναγράφεται και το νέο καθεστώς το οποίο θα έπρεπε να διέπει και τις ελληνικές νήσους οι οποίες αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος, της υπό αναθεώρηση Συμβάσεως. Η δυνατότητα που δίνεται ρητώς μόνο στην Τουρκία να εξοπλίσει τη ζώνη των Στενών σε συνδυασμό με την πλήρη κατάργηση της προηγούμενης Σύμβασης, δεν μεταφράζεται σε καμία περίπτωση σε απαγόρευση της Ελλάδας να πράξει κάτι αντίστοιχο. Έτσι η Αθήνα ορθώς προχώρησε στη στρατιωτικοποίηση της Λήμνου, αφού πρώτα τη χαρακτήρισε «επιτηρούμενη ζώνη» με το Βασιλικό Διάταγμα (Β.Δ) της 3^{ης} Απριλίου 1937 «περί καθορισμού απαγορευμένων ζωνών κατά ξηρά και θάλασσα».

Αν πάλι δεχτούμε, το ακραίο επιχείρημα της Τουρκίας, ότι τα νησιά θα έπρεπε με την κατάργηση της Συμβάσεως της Λωζάνης για τα Στενά, να εμπέσουν αυτομάτως στο άρθρο «12» της Συνθήκης της Λωζάνης, (γιατί το άρθρο αυτό

παραπέμπει ρητά στην απόφαση της διάσκεψης του Λονδίνου της 13^{ης} Φεβρουαρίου 1914 και η οποία στο κείμενό της περιέχει και διάταξη για την αποστρατιωτικοποίηση μεταξύ άλλων και των νησιών Λήμνου και Σαμοθράκης), τότε τα νησιά αυτά θα έλεγε κανείς, ότι διέπονταν από διπλές συμβατικές ρυθμίσεις, πράγμα νομικά και λογικά αβάσιμο.

Αν όμως έπρεπε ακόμα περισσότερο να στρεβλώσουμε τη νομική πραγματικότητα και να δεχτούμε την τουρκική άποψη περί διπλής ρύθμισης, και πάλι θα έπρεπε με βάση τις ερμηνευτικές αρχές του Διεθνούς Δικαίου, να συμπεράνουμε ότι εφόσον οι ρυθμίσεις αυτές δεν είναι ταυτόσημες, τότε υπερισχύουν οι ειδικές διατάξεις των αντίστοιχων γενικών (*specialia generalibus derogant*). Στην προκειμένη περίπτωση, ειδική διάταξη αποτελεί το άρθρο «13» της Συνθήκης της Λωζάνης και τα άρθρα «4» και «6» της Σύμβασης για τα Στενά, ενώ γενική διάταξη, κατά την τουρκική άποψη, αποτελεί το άρθρο «12» της Συνθήκης της Λωζάνης, στην οποία περιέχεται, η περί αποστρατιωτικοποίησης διάταξη της Απόφασης της 13^{ης} Φεβρουαρίου 1914 (Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης 1989, 155-157).

Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί πως η απόφαση για αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου η οποία λήφθηκε στην Πρεσβευτική Διάσκεψη του Λονδίνου την 13^η Φεβρουαρίου 1914, συνοδεύτηκε από τον ρητό όρο της Ελλάδας για απαγόρευση ανάληψης από τα μικρασιατικά παράλια μέτρων κατάληψης ελληνικών νησιών, η οποία ουδέποτε έγινε δεκτή από την Τουρκία. Επομένως, η επικύρωση του άρθρου «12» της Συνθήκης της Λωζάνης δεν θα μπορούσε να αφορά το αμφιλεγόμενο θέμα της αποστρατιωτικοποίησης, παρά μόνο το λελυμένο θέμα της κυριαρχίας της Ελλάδας επί των νησιών του Αιγαίου, το οποίο δεν επιδεχόταν καμίας αμφισβήτησης.

Εν ολίγοις, αυτό που αποφασίσθηκε στο Μοντρέ ήταν η πλήρης κατάργηση της Σύμβασης της Λωζάνης για τα Στενά, χωρίς καμία εξαίρεση, περιορισμό, ή επιφύλαξη, με ταυτόχρονη κατάργηση όλων των διατάξεών της. Αν δεν υπήρχε αυτός ο αυτονόητος κανόνας, θα έπρεπε κάθε φορά που θα καταργούταν μια Σύμβαση στο σύνολό της, με σκοπό να αντικατασταθεί από μια μεταγενέστερη, να μνημονεύονται στη νέα, το προοίμιο της προγενέστερης Σύμβασης, με όλα της τα εδάφια, τις διατάξεις άρθρο προς άρθρο καθώς και τα Παραρτήματά της, πράγμα το οποίο θα ήταν βέβαια εντελώς άτοπο και παράλογο (Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης 1989, 146).

Μια άλλη διαπίστωση, αφορά τη διευκρίνιση του όρου «Ζώνη των Στενών». Στη Σύμβαση του Μοντρέ στην παράγραφο 1 του Πρωτοκόλλου αναγράφεται ότι «*Η Τουρκία θα δύναται να επανοπλήση αμέσως τη ζώνη των Στενών...*». Τι ορίζεται όμως ως «Ζώνη των Στενών»; Μήπως, συμπεριλαμβάνονται σε αυτή και όλα τα νησιά της Προποντίδας και του Αιγαίου που μνημονεύονται στη Σύμβαση της Λωζάνης για αποστρατιωτικοποίηση;

Στο άρθρο «4» του Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Λωζάνης για τα Στενά, της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923, αναγράφεται ότι «*Ουδετεροποιούνται αι κατωτέρω οριζόμεναι ζώναι και νήσοι*». Αυτό «a fortiori», αλλά και επί της ουσίας διαχωρίζει τη ζώνη των Στενών (δηλαδή το έδαφος των Στενών), από τα νησιά. Επομένως, θα περίμενε κανείς πως ακόμα και αν η κατάργηση της «ουδετεροποίησης» αφορούσε μόνο την Τουρκία, αυτή θα έπρεπε με βάση τη Σύμβαση του Μοντρέ, να περιοριστεί μόνο στη «ζώνη των Στενών» δηλαδή στο έδαφος των Στενών και όχι στις τουρκικές νήσους Ίμβρου και Τενέδου, οι οποίες ούτε αυτές αναφέρονται ρητά στη Σύμβαση του Μοντρέ. Η Τουρκία όμως πέρα από τη ζώνη των Στενών, τα οποία όπως είδαμε, διαχωρίζονται από τα νησιά, επαναστρατιωτικοποίησε και τα τελευταία. Μπορεί εύκολα κάποιος ανατρέχοντας σε φωτογραφικό υλικό, από ανοιχτές πηγές όπως «Facebook» και «Twitter» να το επιβεβαιώσει, όταν κατά την επίσκεψή του Τούρκου Υπουργού Άμυνας Χουλουσί Ακάρ στην Ίμβρο τον Απρίλιο του 2021, τον πλαισίωσαν Τούρκοι κομάντος. Δεν νομιμοποιείται λοιπόν η Άγκυρα να κατηγορεί την Αθήνα για τη δημιουργία ενός ισοδύναμου τετελεσμένου, που ακόμα και αν απαγορευόταν, το είχε ήδη πρώτα, πράξει η ίδια.

Δυστυχώς, η Τουρκία, στο πλαίσιο του NATO και της αντιπαράθεσής της με την Ελλάδα, προκρίνοντας νομικίστικα επιχειρήματα, πέτυχε το 1972, να μην συμπεριληφθεί η Λήμνος ως βάση του νατοϊκού αεροπορικού στρατηγείου Νοτίου Ευρώπης, καθώς και την εξαίρεσή της το 1984 από νατοϊκές χρηματοδοτήσεις στρατιωτικών υποδομών και τη συμμετοχής της σε νατοϊκές ασκήσεις, μετά από απόφαση του συμβουλίου Υπουργών του NATO το Δεκέμβριο του ίδιου έτους (Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης 1989, 17). Το γεγονός αυτό καταγράφεται, όχι για να χαρακτηρίσει το έωλο των ελληνικών επιχειρημάτων, αλλά τη δεσπόζουσα γεωστρατηγική θέση της Τουρκίας, η οποία όποτε αποπειράται να την εργαλειοποιήσει, δύναται να αλλάξει τις γεωπολιτικές ισορροπίες, υπέρ της.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΛΕΣΒΟ – ΧΙΟ – ΣΑΜΟ – ΙΚΑΡΙΑ

Η Τουρκία, επιδιώκει τη συστηματική διαστρέβλωση ξεκάθαρων άρθρων, όπως αυτών της Συνθήκης της Λωζάνης, υπό το πρίσμα της μυωπικής εθνικιστικής της οπτικής, με σκοπό την επαύξηση της επιρροής της στο Αιγαίο.

Όσον αφορά το καθεστώς κυριότητας, των τεσσάρων αυτών νησιών, αυτό καθορίστηκε άπαξ με το άρθρο «12» της Συνθήκης της Λωζάνης σύμφωνα με το οποίο τίθενται οριστικά υπό ελληνική κυριαρχία. Η τοποθέτηση, ότι τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου εκχωρήθηκαν στην Ελλάδα και η κυριαρχία της επ' αυτών, τελεί υπό την αίρεση της πλήρους αποστρατιωτικοποίησής τους, άρχισε να διατυπώνεται από την Άγκυρα από τη δεκαετία του '90 και έπειτα. Η τελευταία, παρουσιάζει ότι η ισχύς του άρθρου «12», εξαρτάται από την εφαρμογή του άρθρου «13». Από πουθενά όμως δεν τεκμαίρεται η εξάρτηση των δυο αυτών άρθρων, ακόμα δε περισσότερο ότι η ισχύς του ενός (άρθρο «12»), προϋποθέτει την εφαρμογή του άλλου (άρθρο «13»). Ο ισχυρισμός αυτός αποτελεί άλλη μια παραδοξότητα της τουρκικής πολιτικής, που προσπαθεί να υπαρπάξει ό,τι μπορεί με την εφαρμογή νομικιστικών τακτικισμών.

Η Τουρκία, θεωρεί ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης παραχωρούνται στην Ελλάδα μόνο τα νησιά τα οποία αναφέρονται ονομαστικά σε αυτήν και ότι τα υπόλοιπα, η Τουρκία ως διάδοχο κράτος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας μη έχοντας παραιτηθεί από τα δικαιώματα επί όλων των νησιών, νησίδων και βραχονησίδων, της ανήκουν.

Η Άγκυρα, χρησιμοποιεί το ευφυολόγημα ότι αν δεν έπρεπε να έχει δικαιώματα κυριαρχίας σε αυτά, δεν θα υπήρχε λόγος ύπαρξης του άρθρου «12» το οποίο εξειδικεύει την υπαγωγή ονομαστικά των νησιών αυτών στην Ελλάδα. Υποστηρίζει ότι η αναφορά στο άρθρο «12» για την απόφαση της 13^η Φεβρουαρίου 1914 γίνεται μόνο για τα μεγάλα νησιά, καθώς η απόφαση της Συνδιάσκεψης του Λονδίνου, αναφέρεται μόνο στα νησιά Θάσος, Σαμοθράκη, Λήμνος, Άγιος Ευστράτιος, Λέσβος, Ψαρά, Χίος, Σάμος και Ικαρία. Προφανώς η Άγκυρα αγνοεί ότι στο άρθρο «12» επικυρώνεται η απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων της 13^{ης} Φεβρουαρίου 1914, *«ως αφορώσα εις την κυριαρχία της Ελλάδος επί των νήσων της Ανατολικής Μεσογείου, εκτός της Ίμβρου, Τενέδου και Λαγουσών νήσων (Μαυριών)»*. Το άρθρο αυτό επιβεβαιώνει την κυριαρχία της Ελλάδας επί όλων των νησιών του Αιγαίου, τα οποία συνολικά τα αναφέρει ως *«νήσους της Ανατολικής*

Μεσογείου», με εξαίρεση τα ανωτέρω τρία νησιά και τα Δωδεκάνησα. Η Ελλάδα, τους μήνες Οκτώβριο και Νοέμβριο του 1912 είχε καταλάβει όλες τις υπό Οθωμανική κυριαρχία νήσους, πλην Δωδεκανήσων που κατέχονταν από την Ιταλία και σαφώς δεν απαιτούνταν η ύπαρξη στρατιωτικών δυνάμεων σε κάθε νησίδα, βράχο, ή ξέρα, το οποίο θα ήταν φύση αδύνατον να συμβεί. Ο ελληνικός στόλος, με ναυαρχίδα το θωρηκτό Αβέρωφ και κυβερνήτη τον Ναύαρχο Κουντουριώτη, καταναυμάχησε τον αντίστοιχο τουρκικό, κατατροπώνοντάς τον στα Στενά των Δαρδανελίων, απελευθερώνοντας ταυτόχρονα τα νησιά του Αιγαίου γεγονός το οποίο δικαιολογούταν όχι απλώς για ιστορικούς λόγους αλλά κυρίως λόγω της πληθυσμιακής σύνθεσης των περιοχών που ανακτούσε.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, άρθρο «12», παραχωρούνται στην Τουρκία *«εκτός αντιθέτου διατάξεως της παρούσης Συνθήκης, αι νήσοι, αι κείμεναι εις μικροτέρα απόστασιν των τριών μιλίων της ασιατικής ακτής»*, άρα η κυριαρχία της επί οποιασδήποτε νήσου, αρχίζει από τα παράλια της και τελειώνει σε κάθε περίπτωση, τρία ν.μ. μακριά από αυτά. Ο διακαής πόθος της Τουρκίας, είναι να μπορέσει να βάλει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων έναν αριθμό νησίδων, εστιάζοντας στις κάτωθι:

α. Βόρειο Αιγαίο

- Φούρνοι.
- Θύμαινα.
- Οινούσσεσ.

β. Κεντρικό και Ανατολικό Αιγαίο

- Παναγιά.
- Καλόγεροι (CNNGreece 2016).

Όσον αφορά το θέμα της αποστρατιωτικοποίησης, η Άγκυρα αντιλαμβάνεται με ιδιότελή προσέγγιση το άρθρο «13» το οποίο αναφέρεται στο στρατιωτικό καθεστώς που θα πρέπει να διέπει τα νησιά. *«Ο τότε αρχηγός της ελληνικής αντιπροσωπείας, Ελευθέριος Βενιζέλος δήλωσε ότι η χώρα του ήταν έτοιμη να δεχτεί στρατιωτικούς περιορισμούς στα τέσσερα αυτά νησιά, υπό την προϋπόθεση ότι ανάλογοι περιορισμοί θα επιβάλλονταν, σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαιότητας, και στην απέναντι σε αυτά μικρασιατική ακτή – θέση που υποστήριξαν θερμά η ρουμάνικη και γιουγκοσλάβικη αντιπροσωπεία. Οι βρετανοί υποστήριξαν, πως η Ελλάδα θα έπρεπε να διατηρήσει στα τέσσερα νησιά το δικαίωμα να κατασκευάσει*

και να εξοπλίσει οποιαδήποτε οχυρωματικά έργα θα έκρινε αναγκαία για την υπεράσπισή τους από τυχόν αιφνίδιες επιθέσεις ή άλλη απειλή που θα μπορούσε να προέλθει από τη μικρασιατική ακτή, προτείνοντας τον περιορισμό της αποστρατιωτικοποίησης στην απαγόρευση κατασκευής ναυτικών βάσεων. Η γαλλική αντιπροσωπεία, φάνηκε προς στιγμήν να προσανατολίζεται στη βρετανική θέση, αλλά ευθυγραμμίστηκε στο τέλος με την ιταλική, η οποία υποστήριξε την τουρκική άποψη για ευρύτερη αποστρατιωτικοποίηση, διότι ούτε εκείνη επιθυμούσε έντονη ελληνική στρατιωτική παρουσία σε μια περιοχή τόσο κοντά στα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα» (Δρ. Vincenzo Greco, 5).

Τελικά, αποφασίσθηκε ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχουν οχυρώσεις και ναυτικές βάσεις μόνο στα νησιά αυτά και όχι στις έναντι αυτών Τουρκικές ακτές, θα έπρεπε να υπάρχει αμοιβαία απαγόρευση για την ελληνική και τουρκική αεροπορία στο να υπερίπτανται της μικρασιατικής ακτής και των εν λόγω νησιών αντίστοιχα και ο αριθμός των καλουμένων στρατιωτών προς στράτευση, δεν θα έπρεπε να είναι διαφορετικός από αυτόν που ίσχυε στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Από τα ανωτέρω, ο καθείς αντιλαμβάνεται ότι:

- Πουθενά στο άρθρο «13» δεν αναφέρεται η λέξη αποστρατιωτικοποίηση «demilitarization».
- Η Ελλάδα, δεν διατηρεί ναυτικές βάσεις, ούτε οχυρώσεις στα νησιά αυτά (είναι γεγονός πως η τακτική των οχυρώσεων, είναι ξεπερασμένη εδώ και πολλές δεκαετίες και δεν υφίσταται ως μέτρο αντίστασης σε κανέναν σύγχρονο στρατό)¹².
- Στο άρθρο «13» § 2, προβλέπεται ως ρήτρα αμοιβαιότητας, η απαγόρευση υπερπήσεων του ενός κράτους πάνω από εδάφη του άλλου, η Τουρκία, προβαίνει σε συστηματική παραβίαση του εθνικού εναερίου χώρου (Ε.Ε.Χ.) των νησιών της Ελλάδας, ενώ η τελευταία περιορίζεται απλώς σε αναγνωρίσεις και αναχαιτήσεις των τουρκικών αεροσκαφών (Α/Φ). Χαρακτηριστικός είναι ο μήνας Απρίλιος του 2022, μέσα στον οποίο πραγματοποιήθηκαν 1041 παραβιάσεις του Ε.Ε.Χ. στο Βορειοανατολικό, Κεντρικό και Νοτιοανατολικό Αιγαίο,

¹² Πιθανόν η υποχρέωση που επιβλήθηκε στην Ελλάδα για την απαγόρευση δημιουργίας οχυρώσεων, να προήλθε από την καταλυτική δράση των πυροβόλων των οχυρών Κιλίμπαχίρ και του Τσανάκκαλε στα Στενά των Δαρδανελίων, στην εξέλιξη της εκστρατείας της Καλλίπολης το 1915.

27 εμπλοκές και 85 υπερπήσεις επάνω από νησιά. (geetha 2022), με τους Τούρκους να επικαλούνται ψευδώς στην προσπάθειά τους να δικαιολογήσουν τις παραβιάσεις αυτές, ότι την προηγούμενη μέρα ελληνικά αεροσκάφη πέταξαν πάνω από το Νταλαμάν, το Ντιντίμ και την Ντάτσα.

- Όσον αφορά τον αριθμό των στρατευσίμων, δεν είναι διαφορετικός από αυτόν της υπόλοιπης Ελλάδας. Η Ελλάδα δεν έχει συγκεντρώσει κανέναν Μείζων Σχηματισμό ώστε να απειλεί την εδαφική ακεραιότητα της Τουρκίας. Το δόγμα των νησιών, όχι μόνο της Ελλάδας αλλά παγκοσμίως, δεν μπορεί να είναι επιθετικό ειδικά όταν πρόκειται για νησιά του μεγέθους των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου ειδικά όταν αυτά στερούνται ναυτικών βάσεων.

Σίγουρα λοιπόν η Άγκυρα, δεν μπορεί να αισθάνεται απειλή από τα νησιά αυτά και η απαίτηση για πλήρη αποστρατιωτικοποίησή τους είναι αδικαιολόγητη καθώς δεν στηρίζεται σε καμιά Διεθνή Συνθήκη, αλλά ούτε και στην σημερινή πραγματικότητα, η οποία υπαγορεύει τον εξοπλισμό τους για την ασφάλειά τους. Αυθαιρετεί, ερμηνεύοντας «αλά Τούρκα» τα άρθρα της Συνθήκης της Λωζάνης, όταν για τα νησιά αυτά αναφέρεται επί της ουσίας σε μερική αποστρατιωτικοποίηση, την οποία διάταξη η Αθήνα τηρεί με συνέπεια.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΗΣΟΥΣ ΙΜΒΡΟ ΚΑΙ ΤΕΝΕΔΟ

Η Ίμβρος και η Τένεδος, παραχωρήθηκαν στην Τουρκία όχι γιατί πλειοψηφούσε το τουρκικό στοιχείο, αλλά για να αφαιρεθεί η δυνατότητα από την Ελλάδα ελέγχου της εισόδου και της εξόδου, πολεμικών πλοίων από τα Στενά, καθώς η Ίμβρος απέχει μόνο 11 ν.μ. δυτικά της χερσονήσου της Καλλίπολης. Έτσι, παρά το γεγονός ότι τα ανωτέρω νησιά απελευθερώθηκαν στις 18 και 24 Οκτωβρίου του 1912, αντίστοιχα από τις ελληνικές ναυτικές δυνάμεις και με τη Συνθήκη των Σεβρών περιέρχονταν στην κυριότητα της Ελλάδας, εντέλει και ελέω της τραγικής εξελίξεως της Μικρασιατικής Εκστρατείας, περιέπεσαν και αυτά υπό τουρκική κυριαρχία, με αποτέλεσμα να χαθεί από το έδαφός τους οτιδήποτε θύμιζε Ελλάδα. Το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών αναφέρει στην ιστοσελίδα του:

«Για τα δύο νησιά είχε προβλεφθεί η θέσπιση καθεστώτος τοπικής αυτονομίας και αυτοδιοίκησης, ως παροχή εγγυήσεων στο γηγενή μη μουσουλμανικό πληθυσμό, ο οποίος εκείνη την εποχή αποτελούσε και τη συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων των νησιών. Ωστόσο οι προβλέψεις του άρθρου αυτού ουδέποτε εφαρμόστηκαν και η Τουρκία, υπέχει σαφώς διεθνή ευθύνη για αυτό. Μάλιστα, το 1964 το τουρκικό κράτος απαγόρευσε τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (ως μέρος της μειονοτικής εκπαίδευσης), με αποτέλεσμα ο κύριος όγκος των μαθητών να μεταναστεύσει στην Κωνσταντινούπολη ή στην Ελλάδα. Τα μέτρα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα τη δραματική μείωση του πληθυσμού της ελληνική μειονότητας στα δύο νησιά από 7.500 άτομα το 1960, ο πληθυσμός και στα δύο νησιά ανέρχεται σήμερα σε 450 περίπου άτομα (μόνιμοι κάτοικοι)». Οι μειονοτικοί οι οποίοι συνεχίζουν να κατοικούν στην Ίμβρο και την Τένεδο, βρίσκονται αντιμέτωποι με πολλά ακόμη προβλήματα, συναφή κυρίως με τις ατομικές και κοινοτικές-βακουφικές περιουσίες. Οι τουρκικές Αρχές, δεν αναγνωρίζουν την κυριότητα των ιδρυμάτων της μειονότητας επί πολλών ακινήτων, ναών και ξωκλησίων. Με το πρόσχημα δε, της κατάρτισης νέου κτηματολογίου, την ανακήρυξη μεγάλων περιοχών ως διατηρητέων πολιτιστικών ή φυσικών μνημείων, την απαλλοτρίωση, καθώς και τη μη αναγνώριση παλαιών τίτλων κυριότητας, πολλά ακίνητα, ακόμη και ναοί, περιήλθαν στο τουρκικό Δημόσιο. Εν συνεχεία μέρος αυτών, εκποιήθηκε σε εποίκους προερχόμενους από την ενδοχώρα.

Η Κοινότητα Τενέδου (βακούφι Κοίμησης Θεοτόκου), προσέφυγε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) για την

κατοχύρωση της περιουσίας της. Στην εν προκειμένω απόφασή του, το Ε.Δ.Δ.Α. δικάωσε το βακούφι της Τενέδου, ζητώντας, μάλιστα, για τρία εκ των ακινήτων λατρευτικού χαρακτήρα (ναοί, νεκροταφείο), την επιστροφή τους, στους νόμιμους ιδιοκτήτες τους, χωρίς να προσφέρει στο τουρκικό κράτος την εναλλακτική επιλογή της αποζημίωσης».¹³

Εύκολα γίνεται αντιληπτό, ότι η Τουρκία ακολούθησε μια πολιτική αφελληνισμού εναντίων του γηγενούς πληθυσμού και οι Έλληνες από συντριπτική πλειονότητα, αποτελούν σήμερα ισχνή μειοψηφία. Ενώ η Τουρκία διαμαρτύρεται για τα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας στη Δυτική Θράκη που σήμερα ξεπερνά τις 120.000, το ελληνικό υπουργείο εξωτερικών ανταπαντά ορθά αλλά ελλιπώς μόνο για τη συρρίκνωση της μειονότητας της Κωνσταντινούπολης, ξεχνώντας να αναφέρει τον εκτουρκισμό που υπέστησαν τα δυο μαρτυρικά νησιά.¹⁴

Το 1927, η Τουρκία κλείνει την κεντρική σχολή της Ίμβρου με τον περίφημο νόμο «Πέρι Νήσων» (Adalar Kanunu) και η εκπαίδευση των ελληνοπαίδων, γίνεται πλέον στην τουρκική γλώσσα. Το κεμαλικό κράτος, με το γνωστό του δόγμα η «Τουρκία στους Τούρκους» καταπατάει το άρθρο «14» της Συνθήκης Ειρήνης του 1923 που προέβλεπε ότι ο τοπικός πληθυσμός θα έπρεπε να απολαμβάνει ειδικής διοικητικής οργανώσεως, αποτελούμενη από τον ντόπιο πληθυσμό, με αποτέλεσμα η Δικαιοσύνη, η Αστυνομία, τα τελωνεία και οι λιμενικές εγκαταστάσεις να περιέλθουν στους Τούρκους. Το 1964 η Υπηρεσία Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας, με την υπ' αριθμ.35 απόφαση της 27 Μαΐου 1964 βάζει σε εφαρμογή το «eritme programi» (Πρόγραμμα «Τήξης» ή εκφραστικότερα «Διάλυσης»), με μοναδικό σκοπό τον εκτουρκισμό των νησιών κλείνοντας οριστικά όλα τα σχολεία. Το ίδιο έτος, η τουρκική εθνοσυνέλευση ψηφίζει τον νόμο 6830 «Περί Απαλλοτριώσεων», με αποτέλεσμα οι περιουσίες των Ελλήνων να δημευτούν σε ποσοστό 90% και όλη η εύφορη γη να περάσει στα χέρια των Τούρκων. Μεγάλες εκτάσεις, χαρακτηρίζονται αναδασωτές και κηρύσσονται απαγορευμένες για βοσκή. Ανάμεσα στα χωριά της Ίμβρου, Παναγία και Γλυκύ, εγκαθίσταται σύνταγμα Πεζικού, (υπενθυμίζεται ότι η Σύμβαση του Μοντρέ ανέφερε στρατιωτικοποίηση μόνο της ζώνης των Στενών) όπως και στην Τένεδο. Αφαιρείται η υπηκοότητα όσων

¹³ Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εξωτερικών «Ίμβρος Τένεδος».

¹⁴ Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εξωτερικών «Ανακοίνωση Υπουργείου Εξωτερικών αναφορικά με εκπαιδευτικά ζητήματα της Μουσουλμανικής Μειονότητας 2 Αυγούστου 2021».

Ιμβρίων και Τενεδίων μένουν στο εξωτερικό και δεν τους επιτρέπεται η επιστροφή τους στα νησιά. Ιδρύθηκαν συνοικισμοί εποίκων από τα βάθη της Ανατολίας. Καταστράφηκαν περισσότερα από 300 ξωκλήσια. Άλλαξαν και τα ονόματα των δύο νησιών, ώστε να σβηστεί από τη μνήμη όλων, οτιδήποτε παρέπεμπε σε Ελλάδα. Η Ίμβρος (Ibrosz), μετονομάζεται σε Gokgeada και η Τένεδος σε Bozcaada.

«Πέραν όλων των αυτών το χειρότερο ήταν η δημιουργία ανοιχτών αγροτικών φυλακών, κοντά στο Σχοινούδι, το μεγαλύτερο από τα χωριά της Ίμβρου. Χιλιάδες βαρυποινίτες και κακοποιά στοιχεία μεταφέρονταν από τα βάθη της Ανατολής και δρούσαν ανενόχλητοι. Απειλούσαν, έκλεβαν, βίαζαν, σκότωναν. Οι βαρυποινίτες περιφέρονταν φορώντας κίτρινες φόρμες, προφανώς για να προκαλούν ακόμα μεγαλύτερο πανικό» (Μιχάλης Στούκας 2018). Οι βαρυποινίτες αποτελούσαν μοχλό πίεσης για τους Έλληνες κατοίκους του χωριού, το οποίο τελικά και εγκατέλειψαν. Σήμερα οι ανοιχτές φυλακές πλέον έχουν κλείσει ενώ ο πληθυσμός του Σχοινουδίου αποτελείται κυρίως από σουνίτες Τούρκους και Κούρδους.

Σε σχέση με τις δεσμεύσεις της Τουρκίας οι οποίες αντλούνταν από το άρθρο «14» της Συνθήκης της Λωζάνης, η Άγκυρα δεν τήρησε καμία. Τα λάθη ξεκίνησαν από την αρχή, καθώς η παράδοση και των δύο νησιών ενώ θα έπρεπε να γίνει στους αντιπροσώπους του αυτόχθονου χριστιανικού πληθυσμού, έγινε στον Καντρή Μπέη (επιθεωρητή του Υπουργείου Εξωτερικών της Άγκυρας) ο οποίος συνοδευόταν από ένα Υπολοχαγό, 40 χωροφύλακες και 10 αστυφύλακες. Όσον αφορά την αστυνομία η οποία θα έπρεπε και αυτή να απαρτίζεται από τον ντόπιο πληθυσμό και να υπάγεται στη φροντίδα της ειδικής διοικητικής οργανώσεως του νησιού, αυτή σαφώς και δεν ιδρύθηκε ποτέ όπως όριζε το άρθρο «14» της Συνθήκης της Λωζάνης, αλλά καταργήθηκε «de facto», με την δημιουργία ανοιχτών φυλακών στην Ίμβρο, στο νησί όπου άλλοτε κυριαρχούσε αποκλειστικά το ελληνικό στοιχείο.

Δυστυχώς, όταν κάποιος επιχειρεί να ερμηνεύσει τα άρθρα της Συνθήκης της Λωζάνης, περιορίζεται στο να αναφερθεί στις υποχρεώσεις και τις δεσμεύσεις που έχει η Ελλάδα απέναντι στην Τουρκία, αγνοώντας τις αντίστοιχες τουρκικές απέναντι στην Αθήνα. Η αποτυχημένη τακτική του κατευνασμού, την οποία κατά κόρον εφάρμοσε η Ελλάδα απέναντι στην Τουρκία, οδήγησε στην απεμπόληση νόμιμων εθνικών δικαιωμάτων, φέρνοντας πλέον την κατάσταση ίσως σε μη αναστρέψιμη τροχιά και τη γιγάντωση των απαιτήσεων της Τουρκίας τόσο από άποψη ποιοτικών χαρακτηριστικών, όσο και από πλευράς αριθμητικών διεκδικήσεων.

ΓΙΑ ΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

Τα Δωδεκάνησα, παρά το γεγονός ότι συμμετείχαν ενεργά στην επανάσταση του 1821, δεν κατάφεραν να ενταχθούν άμεσα στα όρια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Το 1912 πέρασαν στην κατοχή των Ιταλών μετά τον ιταλοτουρκικό πόλεμο που ξεκίνησε το προηγούμενο έτος, ενώ το 1947 με τη Συνθήκη των Παρισίων πέρασαν στην κυριότητα της Ελλάδας. Το πρόβλημα που επικαλείται η Τουρκία για τα Δωδεκάνησα, είναι διπλό. Από τη μια μεριά, ζητάει την πλήρη αποστρατιωτικοποίησή τους και από την άλλη αμφισβητεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς ενός μεγάλου μέρους νησιών ακόμα και κατοικημένων, νησίδων και βραχονησίδων, θέτοντας ανοιχτά θέμα γκρίζων ζωνών.

Όσον αφορά το θέμα της αποστρατιωτικοποίησης, σύμφωνα με τη συνθήκη των Παρισίων του 1947 η Ελλάδα, θα πρέπει να αποστρατιωτικοποιήσει τα Δωδεκάνησα, χωρίς να διευκρινίζεται πουθενά ποιος πρέπει να είναι αυτός ο χρόνος. Η Τουρκία ορμώμενη από το άρθρο «14» § 2, το οποίο αναφέρει ότι τα νησιά των Δωδεκανήσων θα πρέπει να αποστρατιωτικοποιηθούν και να παραμείνουν αποστρατιωτικοποιημένα, κατηγορεί την Ελλάδα για ωμή παραβίαση της Συνθήκης.

Το γεγονός ότι η Τουρκία εκτοξεύει καθημερινά απειλές εναντίων της Ελλάδας, αμφισβητώντας απροκάλυπτα την κυριότητά της επί νησιών και νησίδων των Δωδεκανήσων, απαγορεύοντας και τον πλέον καλόπιστο Έλληνα να εφησυχάζει ως προς τις προθέσεις της, προκαλεί εν τέλει η ίδια με την τακτική της τον εξοπλισμό τους. Η Τουρκία επιθυμεί διακαώς την αποστρατιωτικοποίησή τους, όχι γιατί φοβάται μια αποβατική ενέργεια από την Κω στην Αλικαρνασσό, ή από τη Ρόδο στη Μαρμαρίδα, αλλά θεωρεί πως με την απομάκρυνση του Στρατού από τα νησιά, αυτά θα αποτελέσουν εύκολη λεία για τα αναθεωρητικά σχέδια της εκάστοτε τουρκικής κυβέρνησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η απομάκρυνση της Μεραρχίας από την Κύπρο η οποία ξεκίνησε στις 29 Νοεμβρίου 1967 και ολοκληρώθηκε στις αρχές του 1968. Παρότι οι Συμφωνίες της Ζυρίχης, προνοούσαν την παρουσία μόνο 950 ανδρών της ΕΛΔΥΚ, η ελληνική Μεραρχία ευρισκόμενη στο νησί από τις αρχές του 1964, δρούσε σε κάθε περίπτωση αποτρεπτικά απέναντι στην επιθετική πολιτική των Τούρκων, διασφαλίζοντας την ακεραιότητά της. Όταν η ελληνική Μεραρχία αποχώρησε, οι Τούρκοι με πρόσχημα την προάσπιση των συμφερόντων των Τουρκοκυπρίων, εισέβαλαν σε ένα ανυπεράσπιστο νησί,

καταλαμβάνοντας με τον «Ατίλα 1» το 6% του νησιού και λίγες μέρες αργότερα με τον «Ατίλα 2» το υπόλοιπο 30%.

Πίσω όμως, στην περίπτωση μιας πιθανής επιθετικής ενέργειας της Τουρκίας εναντίων της Ελλάδας, η Άγκυρα μπορεί κάλλιστα να επαναλάβει το εγχείρημα της Κύπρου στα Δωδεκάνησα. Δεν πρέπει να μας ξαφνιάζει η φαντασία των Τούρκων στο να εφευρίσκουν λόγους, υπό το πρόσχημα των οποίων παρεμβαίνουν στα εσωτερικά άλλων χωρών, εισβάλλοντας απροκάλυπτα στα εδάφη τους. Στη Ρόδο και στην Κω διαβιεί σήμερα μια μικρή μουσουλμανική μειονότητα (5.500 τον αριθμό) η οποία δεν επηρεάστηκε από τη Συμφωνία της Λωζάνης για την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας το 1923, καθώς τότε τα Δωδεκάνησα βρίσκονταν υπό την κυριαρχία του Βασιλείου της Ιταλίας. Με μια απλή προβοκάτσια και το πρόσχημα ότι παραβιάζονται τα δικαιώματά της, δεν αποκλείεται να δούμε τη γείτονα να εισβάλει πάλι ως αυτόκλητος σωτήρας και υπερασπιστής των δικαιωμάτων των απανταχού μουσουλμάνων σε ένα από τα νησιά αυτά, καταλαμβάνοντας εδάφη σύμφωνα πάντα με την προσφιλή της μέθοδο.

Εάν δε, ανατρέξει κανείς στους λόγους οι οποίοι οδήγησαν τα τότε συμβαλλόμενα μέρη στην αποστρατιωτικοποίηση των Δωδεκανήσων, θα διαπιστώσει πως αυτοί, δεν αφορούσαν την Τουρκία αλλά τις ανησυχίες της τότε Σοβιετικής Ένωσης, η οποία μετά από αποφασιστική παρέμβασή της, εξυπηρετώντας ασφαλώς ξένες προς την Τουρκία σκοπιμότητες αλλά αποκλειστικά και μόνο τα δικά της συμφέροντα, πέτυχε την αποστρατιωτικοποίησή τους, για να αποδυναμώσει τις δυτικές δυνάμεις. *«Η πρώην ΕΣΣΔ για να δώσει τη συγκατάθεσή της για εκχώρηση των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα και λόγω των επιφυλάξεών της αναφορικά με τη χρησιμοποίησή τους για στρατιωτικούς σκοπούς από Χώρα του δυτικού μπλοκ, επέβαλλε την αποστρατιωτικοποίησή τους. Ουδεμία λοιπόν σχέση είχε η πρόνοια αυτή με την ασφάλεια της Τουρκίας».*¹⁵

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα καθεστώτα αποστρατιωτικοποίησης έχασαν το λόγο ύπαρξής τους, με τη δημιουργία του Συνασπισμού του NATO και του Συμφώνου της Βαρσοβίας, ως ασύμβατα με τη συμμετοχή χωρών σε στρατιωτικούς συνασπισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης, έπαψε να εφαρμόζεται για τα ιταλικά νησιά Ρίανοσα στην

¹⁵ Προκόπης Παυλόπουλος τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας «Η Αμυντική Θωράκιση των ελληνικών νησιών του Αιγαίου, κατά το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο» 18 Μαρτίου 2021

Αδριατική και Panteleria, Lampedusa, Lampione και Linosa στη Μεσόγειο, καθώς και για τη Δυτ. Γερμανία από τη μια και τη Βουλγαρία, Ρουμανία, Ανατολική Γερμανία, Ουγγαρία και Φινλανδία από την άλλη (Έθνος 2020). Πιο συγκεκριμένα η Ιταλία το 1951, επικαλούμενη ριζική αλλαγή των συνθηκών προχώρησε στον επανεξοπλισμό των νησιών της, ενημερώνοντας εγγράφως τις χώρες που είχαν συνυπογράψει τη Συνθήκη των Παρισίων. Η Τουρκία όμως, δεν αποτέλεσε ποτέ συμβαλλόμενο μέρος της Συνθήκης των Παρισίων του 1947. Ως εκ τούτου, η στρατιωτικοποίηση των Δωδεκανήσων αποτελεί για αυτήν «res inter alios acta» (πράξη μεταξύ άλλων μερών) και δεν έχει κανένα έννομο συμφέρον επίκλησής της, καθώς με το άρθρο «34» της Συνθήκης της Βιέννης του 1969 για το Δίκαιο των Διεθνών Συνθηκών «μια Συνθήκη δεν δημιουργεί υποχρεώσεις ή δικαιώματα για τρίτες χώρες, εκτός των συμβαλλόμενων». Επιπροσθέτως, κανένα κράτος από τα συμβαλλόμενα στη Συνθήκη των Παρισίων, δεν έχει προβάλει αντιρρήσεις για τη στρατιωτικοποίηση των Δωδεκανήσων, από την Ελλάδα. Πλην αυτού, ανατρέχοντας κάποιος και στο άρθρο «36» της ίδια Συνθήκης, θα διαπιστώσει ότι ένα δικαίωμα γεννιέται για ένα τρίτο κράτος, μόνο εφόσον τα μέλη της Συνθήκης, επιθυμούν με τη διάταξη αυτή, να χορηγήσουν το εν λόγω δικαίωμα. Εν προκειμένω δεν συντρέχει η προϋπόθεση παραχώρησης του δικαιώματος παρέμβασης της Τουρκίας (για αποστρατιωτικοποίηση των Δωδεκανήσων) από κανένα από τα συμβαλλόμενα μέλη, πολλώ δε μάλλον να υπάρξει και ομοφωνία τους σε αυτό.

Κλείνοντας το θέμα της αποστρατιωτικοποίησης των Δωδεκανήσων, αναφέρεται η απαίτηση της Τουρκίας να αναγάγει εαυτόν ως «ενδιαφερόμενο μέρος διαρκείας», λόγω της αναφοράς στο άρθρο «16» της Συνθήκης της Λωζάνης ότι η τύχη των εδαφών και των νησιών (εν προκειμένω των Δωδεκανήσων) τα οποία είχαν παραχωρηθεί από την Τουρκία σε τρίτες χώρες (Ιταλία), οφείλει να κανονισθεί από τους «ενδιαφερόμενους» (Τουρκία, Ιταλία). Με άλλα λόγια, θεωρεί πως το άρθρο «16» της δίνει το δικαίωμα να έχει λόγο στο διηγεκές και να δεσμεύει τις αποφάσεις συμβαλλόμενων κρατών, μελλοντικών Συμφωνιών για τα Δωδεκάνησα. Δυστυχώς όμως για την Τουρκία, στο *Μέρος XI, Ακροτελεύτια Διατάξεις άρθρο «89»* της Συνθήκης των Παρισίων, μπαίνει φρένο στην παραδοξότητα με την οποία αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα, καθώς τα συμβαλλόμενα κράτη της Συνθήκης των Παρισίων που αναφέρονται στο προοίμιο ως «Σύμμαχοι και Συνασπισμένες δυνάμεις» από τη μια και η Ιταλία από την άλλη, κατέστησαν με το άρθρο αυτό

ξεκάθαρα σαφές, ότι οι διατάξεις της είναι αυστηρά δεσμευτικές μεταξύ τους, μη παρέχοντας σε τρίτους κανένα δικαίωμα ή ωφέλεια.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος των αμφισβητήσεων, το οποίο αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς των Δωδεκανήσων, η Τουρκία διατείνεται ότι δεν υπάρχουν θαλάσσια σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, επικαλούμενη το γεγονός ότι δεν υπάρχει διμερής Συμφωνία οριοθετήσεώς τους, επιπλέον υποστηρίζει ότι:

- Η έννοια «εξαρτώμενες νησίδες», χρησιμοποιήθηκε ως όρος στο άρθρο «15» της Συνθήκης της Λωζάνης το 1923, για να συμπεριλάβουν τις μικρές νησίδες οι οποίες συνόδευαν τα 14 μεγάλα νησιά των Δωδεκανήσων για τα οποία ονομαστικά η Τουρκία παραιτήθηκε παντός δικαιώματος. Η Άγκυρα σήμερα υποστηρίζει ότι ο όρος αυτός είναι αδιευκρίνιστος και ως εκ τούτου δεν συμπεριλαμβάνονταν στον όρο αυτό, όλες οι νησίδες και οι βράχοι των Δωδεκανήσων, οι οποίες το 1947 με τη Συνθήκη των Παρισίων παραχωρήθηκαν συνεπακόλουθα από την Ιταλία στην Ελλάδα. Υπάρχουν δηλαδή και μη εξαρτώμενες νησίδες, που δεν καλύπτονταν από τον όρο «εξαρτώμενες» της Συνθήκης της Λωζάνης, έτσι ώστε η Ιταλία παραχώρησε με τη συνθήκη των Παρισίων μόνο όσα νησιά της ανήκαν, και η Τουρκία ως διάδοχο κράτος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έχει λόγο σε αυτές και οι οποίες ποτέ δεν μεταβιβάστηκαν.

- Στη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, αναφέρονται ονομαστικά τα ίδια τα νησιά και οι «παρακείμενες νησίδες». Παρακείμενη νησίδα της Καλύμνου είναι η Καλόλιμνος, σε απόσταση 1,5 ν. μιλίου από αυτήν, και όχι οι βράχοι Ίμια (Καρντάκ), οι οποίοι απέχουν 5,5 ν. μίλια, όπως επίσης και στο διεθνές δίκαιο δεν υφίσταται η έννοια της «γειτονικής (παρακείμενης) νησίδας».

Το Πρωτόκολλο μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας του Δεκεμβρίου του 1932, το οποίο αναφέρεται και στις νήσους Ίμια, δεν κυρώθηκε ποτέ από την τουρκική Βουλή και δεν πρωτοκολλήθηκε ποτέ στη Γραμματεία της Κοινωνίας των Εθνών, ως όφειλε.

Χωρίς να υποστηρίζει ότι οι κάτωθι νησίδες της ανήκουν, ισχυρίζεται ότι δεν κατονομάζονται ρητώς στη Συνθήκη των Παρισίων σύμφωνα με την οποία η Ελλάδα επικαλείται ότι περιήλθαν στην κυριαρχία της, «γκριζάρει» την περιοχή και ζητάει την εκ νέου διευκρίνιση του ιδιοκτησιακού καθεστώσ τους. Αυτές οι νησίδες είναι:

- Αρκιοί.

- Αγαθονήσι.
- Κίναρος.
- Φαρμακονήσι.
- Καλόλιμνος.
- Πλάτη.
- Γυαλί.
- Λέβιθα.
- Σύρνα. (CNNGreece 2016)

Η Ελλάδα από την άλλη μεριά υποστηρίζει ότι:

- Είναι γεγονός ότι στη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, τα μικρά νησάκια τα οποία βρίσκονταν γύρω από τα ρητώς 14 αναφερόμενα μεγαλύτερα νησιά, χαρακτηρίζονταν ως «παρακείμενες νησίδες». Η πάγια τακτική εκείνης της εποχής αλλά και προγενέστερα, ήταν να αναγράφονται στις Συνθήκες όλες αυτές οι νησίδες και οι βραχονησίδες ως εξαρτώμενες (άρθρο «15» Συνθήκη Λωζάνης 1923) και μετέπειτα ως παρακείμενες (άρθρο «14» Συνθήκη Παρισίων 1947). Επειδή ανάλογοι προβληματισμοί υπήρξαν και αλλού, τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα και ειδικές διαιτησίες, είχαν αποφανθεί από το 1928 μέχρι το 1953, σε διάφορες ανά τον κόσμο ομοειδείς περιπτώσεις, ότι η κατοχή του μεγαλύτερου νησιού συνεπάγεται και την κατοχή του παρακειμένου μικρότερου και ότι σε περιπτώσεις συστάδων νησιών, την κυριαρχία επί του κυρίου νησιού, ακολουθεί η κυριαρχία και στα εγγύς μικρότερα. Τα κείμενα δεν απέδιδαν μεγάλη σημασία στην λεπτομερή περιγραφή των παραχωρούμενων νησιωτικών συμπλεγμάτων, επειδή για την εποχή τους τα κράτη ενδιαφέρονταν περισσότερο για την αναγνώριση και τακτοποίηση της κυριαρχίας επί των μεγάλων και κατοικημένων νησιών, παρά για τις συστάδες νησιών που βρίσκονταν πέριξ αυτών. Για αυτά γίνονταν μια απλή μνεία, και περιφραστικά αποτύπωναν την ύπαρξή τους στις Συνθήκες. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι με τους χρησιμοποιούμενους όρους «παρακείμενες και εξαρτώμενες νησίδες» η Ελλάδα απεμπολεί την κυριαρχία της επί των μικρών αυτών νησίδων και βράχων.

- Μετά από ανταλλαγή πλήθους επιστολών μεταξύ του ιταλικού και του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών, κατέληξαν οι μεν Τούρκοι στην επιστολή της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 1936, με την οποία τελικά η Άγκυρα αποδεχόταν τις ιταλικές θέσεις για τη χάραξη θαλάσσιας οριοθετικής γραμμής και οι μεν Ιταλοί, στην επιστολή της 28^{ης} Νοεμβρίου 1936 με την οποία η Ρώμη αποδέχτηκε οριστικά τη

διευθέτηση του προβλήματος με τη φράση «*το ζήτημα με την οριοθέτηση των ιταλοτουρκικών συνόρων στο Αιγαίο έχει επιλυθεί*». Το Πρωτόκολλο του Δεκεμβρίου του 1932, επισυνάφθηκε στη Συμφωνία της 4^{ης} Ιανουαρίου 1932 και επειδή θεωρήθηκε συμπλήρωμα της Συμφωνίας, κρίθηκε ότι δεν χρειάζεται να πρωτοκολληθεί στην Κοινωνία των Εθνών (ΚΤΕ). Εξάλλου αποτελούσε έναν καθαρά τεχνικό διακανονισμό σε περιοχές όπου δεν επιδέχονταν καμιά αμφισβήτηση αναφορικά με θέματα κυριαρχίας. Σύμφωνα δε, με απόφαση της πρώτης Επιτροπής της Συνέλευσης της ΚΤΕ, «*οι πράξεις καθαρά τεχνικού ή διοικητικού χαρακτήρα και όσες δεν είναι παρά κανονισμοί τεχνικής φύσεως που χωρίς να επιφέρουν καμιά τροποποίηση, εξειδικεύουν μία πράξη που έχει ήδη πρωτοκολληθεί, δεν είναι απαραίτητο να πρωτοκολλούνται*».

- «*Η Συμφωνία και το Πρωτόκολλο του 1932, ενσωματώθηκαν στη Συνθήκη για τη Διάσκεψη της Ειρήνης και έγιναν νόμος του Κράτους (νόμος 518, 9 Ιανουαρίου 1948). Η μόνη αλλαγή που έγινε, ήταν η αντικατάσταση της φράσης στις Συνθήκες, “ιταλοτουρκικών συνόρων” από το “ελληνοτουρκικών συνόρων”*».¹⁶ Όντως το ιταλικό υπουργείο εξωτερικών, με την από 6 Φεβρουαρίου του 1996 δήλωσή του, διευκρίνισε ότι η ιταλοτουρκική Συμφωνία του 1932 στο σύνολό της είναι έγκυρη και ισχυρή.

- Ουδέποτε πριν το 1996, η Τουρκία δεν αμφισβήτησε την ισχύ του ιταλοτουρκικού Πρωτοκόλλου του Δεκεμβρίου του 1932.

- Το άρθρο «12» της Συνθήκης της Λωζάνης, το οποίο δεσμεύει την Τουρκία από το 1923 και έπειτα, αναφέρει ότι μόνο τα νησιά έως τρία χιλιόμετρα από τα τουρκικά παράλια, μπορούν να τελούν υπό τουρκική κυριαρχία σε ολόκληρο το Αιγαίο. Ηρείσθω εν παρόδω, οι δύο βραχονησίδες Ίμια απέχουν 3,8 ν.μ. από τις μικρασιατικές ακτές.

Με τις άνωθεν προκλητικές διεκδικήσεις της η Τουρκία, αμφισβητεί πλέον χερσαίο έδαφος και ουσιαστικά ακυρώνει μονομερώς, την πάγια ελληνική θέση, πως η μοναδική διαφορά η οποία χρήζει επίλυσης μεταξύ των δύο χωρών, είναι η Υφαλοκρηπίδα (πλέον και η ΑΟΖ) σε Αιγαίο και Μεσόγειο (Καστελόριζο). Τα υπόλοιπα είναι εκτός Διεθνούς Δικαίου, και απόρροια του τουρκικού επεκτατισμού. Για να είναι κάποιος σε θέση να χαράξει την Υφαλοκρηπίδα, πρέπει να ξέρει ποιες

¹⁶ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ «Δωδεκάνησα: Από τη Συνθήκη της Λωζάνης (1923) ως τις ιταλοτουρκικές συμφωνίες του 1932»

είναι οι ακτές και κυρίως σε ποιον ανήκουν. Αν δεν γνωρίζει τον κάτοχο των νησιών, και δεν είναι διευκρινισμένο το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, δεν μπορεί προφανώς να προβεί και στη χάραξή της.

Τέλος, στη ρήτρα – Αρχή του Διεθνούς Δικαίου «*rebus sic stantibus*» (η αλλαγή των συνθηκών, αλλάζει το συμβόλαιο) συμπυκνώνεται η νομική εκείνη θεώρηση που προβλέπει ότι, οι όροι μιας διεθνούς Συμφωνίας, ισχύουν, μόνο όταν οι θεμελιώδεις συνθήκες οι οποίες δικαιολογούσαν την αρχική της σύναψη, εξακολουθούν να υφίστανται. Αν οι συνθήκες αυτές αλλάξουν, τότε επιτρέπεται και η τροποποίηση των όρων, στον βαθμό που δεν αλλάζουν ριζικά τις δεσμεύσεις οι οποίες είχαν αρχικά αναληφθεί. Η ρήτρα αυτή, αποτελεί την ουσία του άρθρου «62» § 1 (α) και (β) της Συνθήκης της Βιέννης του 1969.

Με λίγα λόγια, τα τελευταία 75 χρόνια τα οποία και μεσολάβησαν από τη στιγμή της υπογραφής της Συνθήκης των Παρισίων μέχρι σήμερα, έλαβαν χώρα, κολοσσιαίες αλλαγές τόσο στο διεθνές όσο και στο περιφερειακό περιβάλλον της Ανατολικής Μεσογείου, όπως η ίδρυση και αποδοχή Διακήρυξης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, η ένταξη των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ, η πτώση της ΕΣΣΔ, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο, η δημιουργία της Στρατιάς του Αιγαίου, το «*casus belli*» για τα 12 ν.μ. οι οποίες δεν δικαιολογούν πλέον τη συνέχιση εφαρμογής του όρου της αποστρατιωτικοποίησης των Δωδεκανήσων, καθώς οι λόγοι για τους οποίους αρχικά λήφθηκε (απαιτήσεις της ΕΣΣΔ), έχουν πλέον εκλείψει, ενώ άλλοι λόγοι (απειλές Τουρκίας) έχουν διαμορφωθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Υβριδικός πόλεμος, είναι η χρησιμοποίηση του συνόλου των συμβατικών και μη μέσων μιας χώρας, για να πετύχει τους στρατιωτικούς Αντικειμενικούς της Σκοπούς. Η Τουρκία, χωρίς επί του παρόντος να κάνει χρήση των συμβατικών μέσων πολέμου, (περιορίζεται για αυτά στην απειλή χρήση τους), καταφεύγει στη χρήση των μη συμβατικών. Ένα από αυτά τα μέσα, τα επονομαζόμενα και ασύμμετρα, είναι και η εργαλειοποίηση του Διεθνούς Δικαίου. Το «Lawfare» με επίκεντρο το δίκαιο εθνικής ασφαλείας, είναι μια διεθνής πρακτική αναζήτησης ή κατασκευής και εν τέλει χρησιμοποίησης νομιμοφανών επιχειρημάτων, με σκοπό την υποστήριξη των εθνικών θέσεων, για την επίτευξη ενός στρατιωτικού Αντικειμενικού Σκοπού, ώστε με το λιγότερο δυνατό κόστος, να λάβεις το μεγαλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Η Τουρκία χρησιμοποιεί την τακτική αυτή και με νομικίστικα τερτίπια και λογικά άλματα, επιχειρεί να βαφτίσει το κρέας, ψάρι. Χωρίς καμία διάθεση συνεννόησης, προσβλέποντας αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των εθνικών της συμφερόντων, επιδιώκει να επιβάλει στη Διεθνή Κοινότητα τις δικές της αυθαίρετες ερμηνείες των Διεθνών Συνθηκών Λωζάνης και Παρισίων, καθώς και της Σύμβασης του Μοντρέ.

Η Τουρκία, την 30^η Σεπτεμβρίου 2021, μέσω του μονίμου αντιπροσώπου της στα Ηνωμένα Έθνη “Φεριντούν Σινιρλίογλου”, διαμαρτυρήθηκε για την «παραβίαση του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου», συνδέοντάς το μάλιστα με την ελληνική κυριαρχία πάνω σε αυτά. Ούτε λίγο ούτε πολύ δηλαδή, η Τουρκία υποστηρίζει ότι η «κυριαρχία της Ελλάδος επί των νησιών υφίσταται υπό όρους, θεωρώντας συλλήβδην ότι όλα τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου οφείλουν να είναι αποστρατιωτικοποιημένα και ότι το καθεστώς τους είναι ενιαίο».

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης που ισχύει σήμερα για τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου σε καμία περίπτωση δεν είναι ενιαίο, αλλά καθορίζεται από τρεις διακριτές μεταξύ τους

Συνθήκες – Συμβάσεις, οι οποίες υπογράφηκαν κάτω από συγκεκριμένες ιστορικά συγκυρίες και το μόνο κοινό που έχουν, είναι πως συντάχθηκαν με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας στην περιοχή.

Σε απάντηση της επιστολής αυτής, η Ελλάδα μέσω της δικής της αντιπροσώπου στον Ο.Η.Ε. Μαρίας Θεοφίλη, την 25η Μαΐου 2022 και κατόπιν οδηγιών του Υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια, αντέτεινε ότι η διασύνδεση αυτή αποτελεί ξεκάθαρη διαστρέβλωση τόσο του γράμματος, όσο και του πνεύματος, της Συνθήκης της Λωζάνης καθώς και της Σύμβασης των Παρισίων. Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, όταν τα κράτη συνυπογράφουν μια Συνθήκη, κύρια στόχευσή τους είναι η σταθερότητα και η οριστικότητα (*stability and finality*). Επομένως όταν ορίζονται σύνορα και επιτυγχάνεται μια εδαφική διευθέτηση, το γεγονός αυτό δημιουργεί από μόνο του, μία αυτόνομη πραγματικότητα, η οποία δεν δύναται να αμφισβητηθεί. Από την άλλη μεριά, η μόνιμη αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον ΟΗΕ υποστήριξε ότι, οι μονομερείς αιτιάσεις της Τουρκίας, υπονομεύουν την ήδη διαμορφωμένη ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή. Κλείνοντας την επιστολή της, καλεί την Τουρκία να σταματήσει να αμφισβητεί την ελληνική κυριαρχία επί των νησιών που αποδόθηκαν στην Ελλάδα, απέχοντας από τακτικές απειλής χρήσης βίας, κατά παράβαση του άρθρου «2» § 4 του Καταστατικού Χάρτη του Ο.Η.Ε.

Η Τουρκία, ακολουθεί μια συστηματική επεκτατική πολιτική και στην προσπάθειά της να αποσπάσει το δυνατόν περισσότερα από την Ελλάδα και να ενισχύσει τις διαπραγματευτικές της θέσεις, προϊόντος του χρόνου αυξάνει τον αριθμό των απαιτήσεών της, δημιουργώντας νέες εστίες διαφωνιών και εντάσεων. Η Ελλάδα από τη μεριά της, κάθε φορά καταφεύγει διαμαρτυρόμενη στους Διεθνείς Οργανισμούς και στους εταίρους της στην Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ. Η Τουρκία λόγω των πιέσεων της Διεθνούς Κοινότητας επιδεικνύει πνεύμα συμβιβασμού, εγκαταλείποντας τις νέες της αξιώσεις, ζητώντας όμως να ικανοποιηθούν οι παλιότερες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η Αθήνα να δέχεται πιέσεις από τους Εταίρους και Συμμάχους της στους οποίους είχε στραφεί πριν, ώστε να ικανοποιήσει μέρος των παλαιότερων απαιτήσεων της Άγκυρας. Όταν η Ελλάδα αρνείται να το κάνει, εμφανίζεται αυτή ως αδιάλλακτη και δογματική στη διεθνή σκακιέρα των διαπραγματεύσεων.

Η Τουρκία, μέσω του πρώην Πρωθυπουργού της, Υπουργού Εξωτερικών και εμπνευστή της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας Αχμέτ Νταβούτογλου, το 2013 αμφισβήτησε το ιδιοκτησιακό καθεστώς 25 ελληνικών νησιών. Στο βιβλίο του

«Στρατηγικό Βάθος», (Stratejik Derinlik 2001) αναφέρει πως το Αιγαίο στην κατεύθυνση Βορράς – Νότος, αποτελεί το σημαντικότερο θαλάσσιο κόμβο της Ευρασιατικής Ηπείρου. Η στρατηγική του σημασία, διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο τόσο για την Ελλάδα, όσο για την Τουρκία και τα παρευξείνια κράτη. Υποστηρίζει ότι δίχως τον έλεγχο του Αιγαίου και της Κύπρου, η Τουρκία δεν θα μπορέσει ποτέ να υλοποιήσει το όραμα μιας παγκόσμιας δύναμης, ακόμα και αν αποκτήσει την πολυπόθητη γεωγραφική συνέχεια της αχανής ευρασιατικής ενδοχώρας στα ανατολικά της (Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν, Κιργιστάν, Ουζμπεκιστάν). Για αυτό και μανιωδώς επιζητά τουλάχιστον συγκυριαρχία στο Αιγαίο.

Τον Σεπτέμβριο του 2016, ο Κεμάλ Κιλιντσάρογλου, αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, έκανε λόγο για αδιευκρίνιστο καθεστώς 16 νησιών, ενώ σήμερα η Τουρκία, αμφισβητεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς 18 ελληνικών νησιών και νησίδων, (όπως Παράρτημα «Γ»). Αυτά είναι τα ακόλουθα:

α. Βόρειο Αιγαίο

- Φούρνοι.
- Θύμαινα.
- Οινούσες.

β. Κεντρικό και Ανατολικό Αιγαίο

- Παναγιά.
- Καλόγεροι.

γ. Δωδεκάνησα

- Αρκιοί.
- Αγαθονήσι.
- Κίναρος.
- Φαρμακονήσι.
- Καλόλιμνος.
- Πλάτη.
- Γυαλί.
- Λέβιθα.
- Σύρνα.

δ. Κρητικό Πέλαγος

- Διονυσάδες.
- Κουφονήσι.
- Γαϊδουρονήσι.
- Γαύδος (CNNGreece 2016).

Εύκολα γίνεται αντιληπτό, ότι ο αριθμός αυτός είναι πλασματικός, γιατί απλά είναι μικρότερος από αυτά που επιδιώκει να υφαρπάξει η Τουρκία. Στην ουσία ο αριθμός των νησιών τον οποίο προσδοκά να εγκολπώσει η Τουρκία, είναι πολύ μεγαλύτερος και εμπεριέχεται μέσα στην ευρύτερη αντίληψη του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των 18 αυτών νησιών, καθώς υποστηρίζει ότι τα καθεστώτα των νησιών του Αιγαίου συνδέονται μεταξύ τους και η απόφαση για ένα από αυτά θα επηρεάσει αυτομάτως και τα υπόλοιπα. Η τελευταία, αμφισβητώντας την κυριαρχία αυτών των 18 νησιών, συμπαρασύρει στην ίδια λογική δεκάδες άλλα, των οποίων το καθεστώς που τα διέπει, υπακούει κατά την Τουρκία στην ίδια λογική παρερμηνείας “αμφίσημων εννοιών”, των Συνθηκών Λωζάνης και Παρισίων. Έτσι, αν η Ελλάδα, υποπέσει στο λάθος να διαπραγματευτεί το καθεστώς των νησιών αυτών, θεωρώντας πως μόνο για αυτά θα χρειαστεί να δώσει τη διπλωματική της μάχη, σύντομα θα βρεθεί αντιμέτωπη με το φάσμα διαπραγμάτευσης πολλών ακόμα, όπως αυτά των Ιμίων, τα οποία αν και δεν περιλαμβάνονται στα 18 προαναφερθέντα, ακολουθούν την ίδια ιδιοτελή λογική ερμηνείας Διεθνών Συνθηκών της Άγκυρας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΩΝ

Η Άγκυρα, αποδέχεται το δικαίωμα της Ελλάδας για επίκληση νόμιμης άμυνας, όμως όπως ισχυρίζεται για να μπορεί να το ασκήσει η τελευταία, πρέπει πρώτα να δεχτεί επίθεση. Επίσης, θεωρεί ότι η λήψη οποιονδήποτε μέτρων, πρέπει να είναι καθαρά προσωρινού χαρακτήρα, και δεν μπορεί επικαλούμενη μια αόριστη απειλή να προχωρήσει σε μόνιμη αλλαγή του καθεστώτος στο Αιγαίο.

Σχετικά με τη Σύμβαση για το καθεστώς των Στενών του Μοντρέ, η Τουρκία, αγνοεί επιδεικτικά το προοίμιό της, παρότι αναφέρεται ξεκάθαρα σε αυτό, ότι καταργεί τη Σύμβαση της Λωζάνης για τα Στενά, στην οποία ενέπιπταν τα δύο ελληνικά νησιά Σαμοθράκη και Λήμνος και η οποία ήταν και το μοναδικό γραπτό κείμενο το οποίο καθόριζε το στρατιωτικό καθεστώς, το οποίο θα έπρεπε να τα διέπει. Ενώ λοιπόν τα δύο νησιά έπαψαν να υπάγονται στο καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης του 1923, σήμερα η Τουρκία διατείνεται αυθαίρετα, ότι οι πρόνοιες της Σύμβασης του Μοντρέ αφορούσαν μόνο την ίδια. Στην παράγραφο 1 του Πρωτοκόλλου, της Συμβάσεως, αναγράφεται ότι επιτρέπεται στην Τουρκία να «επανοπλήση» τα Στενά, αλλά:

- Το ότι επιτρεπόταν εγγράφως στην Τουρκία να «επανοπλήση» τα Στενά, δεν σήμαινε απαραίτητα και ταυτόχρονη απαγόρευση της Ελλάδος να κάνει το ίδιο. Όταν στο ίδιο το Προοίμιο καταργούνταν σαφώς το καθεστώς τους (άρα δεν αναφερόταν πουθενά, το τι μέλλει γενέσθαι με αυτά), ενώ δεν υπήρχε πουθενά γραπτή απαγόρευση για τον επανεξοπλισμό των δύο ελληνικών νησιών.

- Υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ «ζώνης των Στενών» και των «νήσων». Επειδή όπως προαναφέρθηκε, στη Σύμβαση του Μοντρέ αναφέρεται στρατιωτικοποίηση μόνο της «ζώνης των Στενών», τα οποία στη Σύμβαση της Λωζάνης για τα Στενά, διαχωρίζονται σαφώς από τα νησιά, δεν θα έπρεπε ούτε η Τουρκία να μπορεί εξοπλίσει τα νησιά της Ίμβρου, της Τενέδου και των Λαγουσών. Όμως η Τουρκία, προέβει στον εξοπλισμό τους, γεγονός που νομιμοποιεί την Ελλάδα να κάνει το ίδιο.

Η Τουρκία, υποστηρίζει ότι η Ελλάδα εκμεταλλεύτηκε το κλίμα ικανοποίησης και ευφορίας το οποίο επικρατούσε μετά τη Σύμβαση του Μοντρέ από την αποδοχή της πρότασής της για μια νέα Σύμβαση από τις Μεγάλες Δυνάμεις, μεταφράζοντας ως ευχολόγια τις δηλώσεις του τότε Τούρκου πρέσβη στην Αθήνα, καθώς και του Υπουργού Εξωτερικών της, με τις οποίες αποδεχόντουσαν «εν Χορδαίς και

Οργάνοις» τη στρατιωτικοποίηση των ελληνικών νήσων, φοβούμενοι προφανώς την άνοδο της φασιστικής Ιταλίας. Προς επίρρωση όμως των ελληνικών θέσεων, αποτελεί το γεγονός ότι ούτε η ίδια η Ιταλία, η οποία έχοντας κάθε λόγο να προσβάλλει τη Συμφωνία του Μοντρέ εμφορούμενη από τη μεγαλοϊδεατική αντίληψη του «Mare Nostrum», όχι μόνο δεν πρόβαλλε αντιρρήσεις, όταν λίγους μήνες αργότερα η ελληνική κυβέρνηση συμπεριέλαβε τη Λήμνο στις «επιτηρούμενες ζώνες ναυτικών οχυρών» της Ελλάδας, αλλά τελικώς προσχώρησε σε αυτή τον Ιούνιο του 1938.

Η Ελλάδα, τηρεί στο ακέραιο τις υποχρεώσεις της οι οποίες απορρέουν από τη Συνθήκη της Λωζάνης για τα νησιά της Λέσβου, της Χίου, της Σάμου και της Ικαρίας, στην οποία δεν προβλέπεται πουθενά η αποστρατιωτικοποίησή τους, αλλά η απουσία ύπαρξης ναυτικών βάσεων και οχυρώσεων σε αυτά. Αυτό σημαίνει πως το συγκεκριμένο άρθρο δεν θέτει κανέναν περιορισμό όσον αφορά τη χρήση τους από την ελληνική πολεμική αεροπορία, ή ακόμα και τη δημιουργία στρατιωτικών αεροπορικών βάσεων. Αντιθέτως η Τουρκία, παρότι δεν επιτρέπετε σύμφωνα με το άρθρο «13» § 2 της Συνθήκης της Λωζάνης, στα στρατιωτικά αεροσκάφη της να υπερίπτανται πάνω από ελληνικά νησιά, συστηματικά καταστρατηγεί την υποχρέωσή αυτή, με την κατά συρροή παραβίαση του εθνικού εναερίου χώρου όλων των νησιών του Ανατολικού και κεντρικού Αιγαίου, ερμηνεύοντας τα άρθρα της Συνθήκης «αλά καρτ». Απονομιμοποιείται λοιπόν, να καταγγέλλει την αντίπαλη πλευρά και μάλιστα ψευδώς, για μη συμμόρφωση με κανόνες τους οποίους η ίδια πρώτη καταπατά.

Η Τουρκία επιπλέον, υποστηρίζει ότι τα άρθρα «12» και «13» της ίδιας Συνθήκης, συνδέονται μεταξύ τους και ότι η μη συμμόρφωση της Ελλάδας με το ένα από αυτά, εν προκειμένω με το άρθρο «13» (το οποίο αφορά το καθεστώς μερικής αποστρατιωτικοποίησης), συνεπάγεται «de facto», κατάργηση της ισχύς και του προηγούμενου. Τα νησιά, όπως διατείνεται η Άγκυρα, μεταβιβάστηκαν στην Ελλάδα με τον όρο να είναι «αποστρατιωτικοποιημένα» και στην περίπτωση που δεν τηρηθεί αυτός ο όρος, η μεταβίβαση αυτή θα αμφισβητηθεί. Εδώ όμως η Τουρκία κάνει ένα τεράστιο λάθος, καθώς το άρθρο «12», αφορά αποκλειστικά θέματα κυριαρχίας, ενώ το άρθρο «13» αφορά μόνο θέματα διοίκησης, Τα δύο άρθρα, δεν συνδέονται μεταξύ τους και δεν αποτελεί το ένα, προϋπόθεση του άλλου.

Όσον αφορά, τις αυξημένες υποχρεώσεις της Τουρκίας, απόρροια του άρθρου «14» απέναντι στους κατοίκους της Ίμβρου και της Τενέδου, αλλά και των

άρθρων «37» έως «45», τα οποία αφορούν τη γενικότερη προστασία των μειονοτήτων, η Τουρκία αγνόησε εγκληματικά από την πρώτη κιόλας ώρα τις υποχρεώσεις της, θεωρώντας πως δεν υπάρχει καμία δέσμευση για αυτήν και με έναν συνδυασμό ενός συστηματικού εκτουρκισμού και ενός βάρβαρου αφελληνισμού, οι Έλληνες κάτοικοι και των δύο νησιών, οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει πλέον τις πατρογονικές τους εστίες δεν ξεπερνούν σήμερα τις 450 ψυχές, όντες στην πλειοψηφία τους υπερήλικες.

Όσον αφορά το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης των Δωδεκανήσων, αυτό αποτελεί για την Τουρκία «*res inter alios acta*», καθώς ως μη συμβαλλόμενο μέλος της Συνθήκης των Παρισίων και βάση του άρθρου «34» της Συνθήκης της Βιέννης (1969) για το Δίκαιο των Διεθνών Συνθηκών, δεν δημιουργείται κάποια επιβαλλόμενη υποχρέωση, ή απορρέων δικαίωμα για αυτήν. Η απόπειρα τη Τουρκίας να γαντζωθεί από όρους όπως «εξαρτώμενες» και «παρακείμενες» νησίδες για να αμφισβητήσει το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς είναι μάταιες, λόγω του ότι η ιταλοτουρκική συμφωνία του 1932 και το Πρωτόκολλο του Δεκεμβρίου το οποίο τη συνόδευσε, δίνει το δικαίωμα στην Ελλάδα, στην οποία εκχωρήθηκαν εν πλήρη κυριαρχία από την Ιταλία τα Δωδεκάνησα με τη Συνθήκη των Παρισίων του 1947, να θεωρεί πως η ίδια η Συμφωνία και το Πρωτόκολλο, καθορίζουν και τα σημερινά θαλάσσια σύνορα του Νοτιοανατολικού Αιγαίου με την Τουρκία.

Αν και το άρθρο «51» είναι απολύτως σαφές, ορίζοντας ότι η προσφυγή στη νόμιμη άμυνα, δεν δικαιολογείται για οτιδήποτε λιγότερο από μια ένοπλη επίθεση, τα άρθρο «2» § 4 που αναφέρεται στην απαγόρευση χρήσης ή απειλής χρήσης βίας επιδέχεται περαιτέρω ερμηνειών. Το άρθρο «2» § 4 του Καταστατικού Χάρτη, το οποίο έχει αναδειχθεί ως κανόνας «*jus cogens*» (αναγκαστικό δίκαιο), έχει αυξημένη νομική ισχύ και υπερισχύει όλων των άλλων διεθνών κανόνων. Η έννοια όμως της απειλής, διευρύνεται υπό το δόγμα της προνοητικής άμυνας «*anticipatory self-defence*». Εν προκειμένω, ένα κράτος μπορεί να λάβει όλα τα αναγκαία αμυντικά μέτρα, πριν καν δεχτεί ένοπλη επίθεση, όπερ σημαίνει ότι όταν μια απειλή είναι επικείμενη, τότε η άμυνα προβλέπεται προληπτικά πριν ακόμα την εκδήλωση της αναμενόμενης επίθεσης. Οι ΗΠΑ, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, διατύπωσαν το δόγμα της προληπτικής αυτοάμυνας (*pre-emptive self defence*) και προσέφυγαν στην άσκηση του δικαιώματος της νόμιμης άμυνας, ως νόμιμη προληπτική δράση, λόγω επικείμενης απειλής και κατά προέκταση, επικείμενης επίθεσης. Την άποψη αυτή υιοθέτησε πλήρως ο ίδιος ο

Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. Κόφι Ανάν, δηλώνοντας στις 21 Μαρτίου 2005 ότι: «*Επικείμενες απειλές καλύπτονται πλήρως από το άρθρο «51», το οποίο διασφαλίζει το φυσικό δικαίωμα των κυρίαρχων κρατών να αμυνθούν εναντίον ένοπλης επίθεσης*». Κριτήριο για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου πλέον, είναι η αναγκαιότητα και η αναλογικότητα και όχι η εκδήλωση πραγματικής επίθεσης.

Η Τουρκία, εμμένει σε αυτήν την απειλή με την εμπρηστική λογική του «*casus belli*», η οποία προτάθηκε απροκάλυπτα από την τουρκική Εθνοσυνέλευση σε περίπτωση που η Ελλάδα επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα, όχι απαραίτητα σε 12 ν.μ. αλλά ακόμα σε περισσότερα από 6 και η οποία συντηρείτε έως σήμερα. Σε συνδυασμό με την ίδρυση της 4^{ης} τουρκικής Στρατιάς, η οποία έχει ξεκάθαρα επιθετικό προσανατολισμό εναντίων των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου (και η οποία μας υπενθυμίζει τον προφητικό όρο τον οποίο έθεσε το 1914 η Ελλάδα για ταυτόχρονη αποστρατιωτικοποίηση των μικρασιατικών ακτών, μαζί με την αποστρατιωτικοποίηση των ελληνικών νήσων), έρχεται να επιβεβαιώσει τις ανησυχίες της ελληνικής πλευράς για τα αναθεωρητικά σχέδια όλων των τουρκικών κυβερνήσεων και να αιτιολογήσει τη στρατιωτικοποίηση κάθε σπιθαμής ελληνικής γης που απειλείται. Η εισβολή στην Κύπρο το 1974, τα γεγονότα των Ιμίων το 1996, αποτελούν μέρος των τουρκικών προκλήσεων, ανάγοντας στο υποσυνείδητο του κάθε Έλληνα, την απειλή πολέμου της Τουρκίας ως επικείμενη και διατρανώνουν την υποχρέωση της Ελλάδας για προάσπιση της κυριαρχίας της με κάθε δυνατό μέτρο, ως επιβεβλημένη. Μπορεί η Άγκυρα να ενίσταται για τον εξοπλισμό των νησιών, αλλά όχι του δικαιώματος της νόμιμης άμυνας εφόσον υπάρξει ένοπλη επίθεση. Προϋπόθεση όμως της άσκησης του δικαιώματος αυτού, αποτελεί η αμυντική προπαρασκευή. Είναι λοιπόν προσχηματικό από πλευράς Τουρκίας με το καταγεγραμμένο ιστορικό απειλητικών δηλώσεων, από τα πλέον επίσημα τουρκικά χείλη και των καθημερινών παραβιάσεων της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας, να περιμένει η Αθήνα πρώτα να της επιτεθεί ο εχθρός και ύστερα να λάβει τα απαραίτητα αμυντικά μέτρα για τη προάσπιση της κυριαρχίας της. Το κλίμα, από τον δεκαετία του 1930 που ο Βενιζέλος πρότεινε τον Μουσταφά Κεμάλ, τον επονομαζόμενο και Ατατούρκ για το βραβείο Νόμπελ ειρήνης, έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Το πνεύμα, έστω αυτής της περιβόητης ομόνοιας μεταξύ των δύο χωρών, που επικράτησε το 1923, το 1936 και το 1947, ήταν απλώς συγκυριακό και όπως ξεκάθαρα φάνηκε στο διάβα του χρόνου, δεν ήταν αρκετό να επιτρέψει τη συνεργασία και την πρόοδο στην Ανατολική Μεσόγειο.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

Η Τουρκία, προσπαθεί να αποδημήσει τις ελληνικές θέσεις, αρχόμενη με το θέμα της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου από τη δεκαετία ακόμα του '60. Ακολούθησε ένα ντόμινο μικρών και μεγάλων υποχωρήσεων της Αθήνας, που χρόνο με το χρόνο οδήγησαν σε μια «de facto» αμφισβήτηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος του μισού Αιγαίου. Οι δομικές διαφορές των δύο κρατών ως προς την ερμηνεία των Συνθηκών και των Συμβάσεων που τα διέπουν, δεν αφήνει κανένα περιθώριο αισιοδοξίας για μία αμοιβαία αποδεκτή και βιώσιμη λύση. Μπορεί να συνιστά λοιπόν ο πόλεμος, τη μοναδική επιλογή; Πριν απαντηθεί το ερώτημα αυτό, θα πρέπει να προβούμε στην διόπτευση της πολιτική την οποία προτίθεται να ακολουθήσει η Τουρκία το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Ο Ντεβλέτ Μπαχτσελί ο κυβερνητικός εταίρος του προέδρου Ερντογάν, τον Ιούνιο του 2022 μιλώντας στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του, ανέφερε πως επιδίωξη της Τουρκίας είναι η κατάληψη των νησιών σε τρεις φάσεις:

- *Ψήφιση από την τουρκική βουλή νόμου για ανακήρυξη και μονομερή οριοθέτηση ΑΟΖ από την Τουρκία και αποστολή των συντεταγμένων της οριοθετικής γραμμής στον ΟΗΕ.*
- *Σύνταξη χαρτών στους οποίους θα συμπεριλαμβάνονται τα νησιά τα οποία δεν έχουν παραχωρηθεί στην Ελλάδα με το όνομά τους και τα οποία θα εντάσσονται στους νομούς των μικρασιατικών παραλίων. (Σμύρνης, Αϊδινίου, Μούγλων, Μπαλίκεσιρ και Δαρδανελίων). Το νέο αυτό «status quo», θα κοινοποιηθεί στα Ηνωμένα Έθνη.*
- *Έκδοση «navtex» αορίστου χρόνου η οποία θα καλύπτει τα κυριαρχικά δικαιώματα των γεωγραφικών σχηματισμών που ανήκουν στην Τουρκία.¹⁷*

Με βάση τον σχεδιασμό αυτό, τα ελληνικά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου θα εγκλωβιστούν σε μια τουρκική ΑΟΖ, η οποία θα εκτείνεται μέχρι το μισό Αιγαίο, όπως τα βρετανικά «Channel Islands» τα οποία με Χ.Υ 12 ν.μ., βρίσκονται εντός γαλλικής ΑΟΖ, στο στενό τη Μάγχης (Όπως Παράρτημα «Δ»). Τα ελληνικά νησιά, με Χ.Υ. 6 ν.μ., θα είναι στην ουσία αποκομμένα από τον υπόλοιπο εθνικό ιστό,

¹⁷ Συνέντευξη Σάββα Καλεντερίδη στον Νίκο Χατζηνικολάου στις 16 Ιουν 2022 στον «Real FM 97,8»

ενσωματωμένα σε ΑΟΖ ξένης χώρας. Αντικειμενικός σκοπός της Τουρκίας, είναι την κατάλληλη χρονική στιγμή να εκμεταλλευτεί την «έρπουσα επεκτατική προς δυσμάς πολιτική» και αφού εγκολπώσει σε μια δικιά της ΑΟΖ τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, εν τέλει να τα καταλάβει.

Αν φαίνεται υπερβολή το γεγονός ότι ένας απλός εσωτερικός τουρκικός νόμος, που εμπίπτει στο δημόσιο διεθνές δίκαιο της Τουρκίας, μπορεί να αποτρέψει την Ελλάδα να θεωρεί τα νησιά του Αιγαίου μέχρι τρία ν.μ. από τα μικρασιατικά παράλια δικά της, ας ρίξουμε μια ματιά στις επιδράσεις της εξωτερικής πολιτικής που ασκεί στην Ελλάδα, ένας άλλος τουρκικός νόμος, αυτός του «casus belli» σε περίπτωση επέκτασης των ελληνικών Χ.Υ. πέραν των 6 ν.μ. Αν η Ελλάδα μπορούσε να αγνοήσει τον συγκεκριμένο νόμο, σήμερα θα ασκούσε κυριαρχία και όχι απλώς κυριαρχικά δικαιώματα στο Αιγαίο, σε ποσοστό 71,5% και όχι 43,5%, λύνοντας σε μεγάλο βαθμό και τα προβλήματα οριοθέτησης ΑΟΖ και Υφαλοκρηπίδας με τη γείτονα της Τουρκία.

Είναι ηλίου φαεινότερο, ότι η Αθήνα, λαμβάνει σοβαρά υπόψιν της, τους απειλητικούς νόμους της Άγκυρας όπως το «casus belli», θυσιάζοντας προς το παρόν τα οφέλη επέκτασης των Χ.Υ της, με μοναδικό σκοπό την αποφυγή μιας στρατιωτικής σύγκρουσης. Επομένως, οι απειλές της Άγκυρας δεν συνιστούν μια απλή φαντασίωση, αλλά μια απτή πραγματικότητα, ούσες όλες ανεξαιρέτως επικείμενες, οι οποίες αλλάζουν ριζικά το μίγμα των αποφάσεων της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Οι επικείμενες αυτές απειλές, καλύπτονται πλήρως από το άρθρο «51» του καταστατικού χάρτη του Ο.Η.Ε, σύμφωνα με τη δήλωση του ίδιου του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. συνιστώντας «οιονεί επίθεση», αιτιολογώντας έτσι και το νόμιμο του εξοπλισμού των νησιών της.

Οι τουρκικές διεκδικήσεις, οι οποίες τείνουν από μεριάς της Άγκυρας να αναχθούν σε «ελληνοτουρκικές διαφορές», δεν αποτελούν ενός ανδρός αρχή, εν προκειμένω του προέδρου Ερντογάν, ούτε προβάλλονται απλώς για εσωτερική κατανάλωση στο πλαίσιο εσωτερικών μικροκομματικών σκοπιμοτήτων. Είναι αποτέλεσμα μιας έντεχνης και μακροχρόνιας εξωτερικής πολιτικής που βυσοδομεί κατά συρροή και κατ' εξακολούθηση εις βάρος του ελληνισμού και του Διεθνούς Δικαίου γενικότερα. Η κινητροδότηση της χωροκατακτητικής συμπεριφοράς της Τουρκίας, έγκειται στα διαχρονικά εθνικιστικά αντανάκλαστικά που διέπει όλες τις τάξεις της τουρκικής κοινωνίας και αποτυπώνεται στις μεγαλοϊδεατικές αντιλήψεις της, συνδεδεμένες αναπόδραστα με το αυτοκρατορικό οθωμανικό της παρελθόν.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ

Ενώ λοιπόν η Τουρκία ακολουθεί διαχρονικά μια συνεπή επεκτατική πολιτική απέναντι στην Ελλάδα, αναλύοντας τη στρατηγική της τελευταίας απέναντι στην Άγκυρα, διαπιστώνουμε ότι η Αθήνα από την περίοδο της μεταπολίτευσης και έπειτα εφαρμόζει με θρησκευτική ευλάβεια, τακτικές «κατευνασμού». Οι βραχυπρόθεσμες προσδοκίες επίτευξης ενός ακόμη “ήρεμου καλοκαιριού”, από το οποίο η Ελλάδα έχει να λαμβάνει μόνο καλές τουριστικές επιδόσεις, δεν μπορούν να αποτελούν τη βάση μιας σοβαρής και μακρόπνοης εξωτερικής πολιτικής. Στο βιβλίο του «Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις», ο Ηλίας Κουσκουβέλης περιγράφει τον κατευνασμό, ως τη μορφή της υποχωρητικότητας κατά την οποία *«το κράτος που απειλείται, υποχωρεί στις πολιτικές, οικονομικές και εδαφικές απαιτήσεις του ισχυρού αντιπάλου, με την ιδέα ότι με αυτό τον τρόπο θα περιορίσει την ανασφάλεια του»* (Κουσκουβέλης 2007).

Ωστόσο, η ευκαιριακή διαχείριση του σήμερα, δεν αποτελεί τη σωστή συνταγή για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του αύριο. Οι ελληνικές κυβερνήσεις στο διάβα του χρόνου, φοβούμενες μην τύχη στη δική τους «βάρδια» κάποιο ατυχές περιστατικό το οποίο δεν θα ήταν προετοιμασμένες να διαχειριστούν, έσπρωχναν το πρόβλημα στις επόμενες. Με τον τρόπο αυτό, ναι μεν ένιωθαν δικαιωμένες αν κατάφερναν να αποδράσουν αλώβητες από μια ελληνοτουρκική σύγκρουση, ωστόσο με την τακτική αυτή, κατάφερναν να μεγαλώνουν και τη λίστα των τουρκικών διεκδικήσεων.

Σύμφωνα πάντα με τον πρώην πρότανη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Ηλία Κουσκουβέλη, οι λόγοι για τους οποίους τα κράτη επιλέγουν να ακολουθήσουν τη στρατηγική αυτή, είναι οι κάτωθι:

- *Διότι δεν επαρκούν, ή δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν δικά τους μέσα, για να εξισορροπήσουν τον αντίπαλο.*
- *Διότι δεν διαθέτουν συμμάχους, προς τους οποίους να στραφούν.*
- *Διότι δεν μπορούν να επηρεάσουν το διεθνές περιβάλλον, ώστε να στρέψουν τον ισχυρότερο εναντίον κάποιου άλλου.*
- *Διότι υπάρχει η ελπίδα, ή η πίστη, ότι ο ισχυρότερος να μπορεί να εξευμενισθεί.*

Συγκρίνοντας τους παραπάνω λόγους, με αυτούς με τους οποίους η ελληνική εξωτερική πολιτική χρησιμοποιεί για να απαντήσει στις τουρκικές προκλήσεις,

διαπιστώνουμε την ανησυχητική αντιστοιχία που υπάρχει μεταξύ τους αντιλαμβανόμενοι ταυτοχρόνως, γιατί η Ελλάδα επιμένει σχεδόν δογματικά, να απαντάει με οδηγό την περίφημη «αποφασιστική της ψυχραιμία».

- Η οικονομική κρίση, σίγουρα επηρέασε την εξέλιξη των εξοπλιστικών προγραμμάτων, καθώς και την πρόσληψη επιπλέον μόνιμου στρατιωτικού προσωπικού για τη στελέχωση των Μονάδων. Τώρα όμως που τα προβλήματα της οικονομικής κρίσης δείχνουν να ξεπερνιούνται, είναι ευκαιρία να εξεταστεί ενδελεχώς το είδος του Στρατού το οποίο θέλει η Ελλάδα για τον 21^ο αιώνα.

- Μέχρι πρότινος και πριν τη υπογραφή της στρατιωτικής Συμφωνίας για αμοιβαία αμυντική συνδρομή μεταξύ Ελλάδας – Γαλλίας, η Αθήνα δεν διέθετε κάποια απτή στρατιωτική Συμμαχία στην οποία θα μπορούσε να προστρέξει την κρίσιμη στιγμή. Ως εκ τούτου, στηριζόταν αποκλειστικά στις δικές της δυνάμεις. Το καλοκαίρι του 2020 όμως, διαπιστώθηκε η αξία της δυναμικής τέτοιων Συμμαχιών, όταν το αεροπλανοφόρο Σαρλ Ντε Γκωλ «Charles de Gaulle» πλέοντας στην Ανατολική Μεσόγειο, δήλωνε επιβλητικά την παρουσία του, υπενθυμίζοντας πως η Γαλλία, αποτελεί καταλυτική παράμετρος στη διαμορφούμενη εξίσωση δυνάμεων.

- Οι δυνατότητες της Ελλάδας επηρεασμού του Διεθνούς Περιβάλλοντος, ώστε να εφαρμόσει την επιθετική στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε» και να στρέψει την Τουρκία εναντίον κάποιου άλλου κράτους, (κράτος θύμα) δεν είναι επαρκείς. Παρόλα αυτά, οι διεθνείς συγκυρίες, εξυπηρέτησαν την Ελλάδα και η Τουρκία στράφηκε εναντίον των Κούρδων της Συρίας και του «YPG» (Μονάδα Προστασίας του Λαού). Οι Τούρκοι, απορρίπτουν μετά βδελυγμίας την ένωσή του «YPG» με τους Κούρδους του Ιράκ «PKK» (Εργατικό Κόμμα Κουρδιστάν), για την αποφυγή της δημιουργίας του κράτους του Κουρδιστάν, τα οποία θα συμπαρασύρουν και τα 20 εκατομμύρια Κούρδων της Ν.Α. Τουρκίας. Με αυτόν τον τρόπο, δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος στην Ελλάδα για μια σειρά εξοπλιστικών προγραμμάτων.

- Αναμφίβολα ένα μέρος των Ελλήνων προσβλέπει με κάποιον μαγικό τρόπο στον εξευμενισμό της Τουρκίας. Το αφήγημα της «ελληνοτουρκικής φιλίας» στο οποίο στηρίζονται οι ελπίδες, για επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών, αποτελεί καθρέφτισμα του ευσεβούς πόθου μιας μερίδας της ελληνικής καθεστηκυίας τάξης, η οποία με αόριστες αναφορές στις πανανθρώπινες αξίες της ειρήνης, της συνεργασίας των λαών και τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, ευαγγελίζεται ότι μπορεί να εξευμενίσει το εθνικιστικό μένος της Άγκυρας. Μέλος της

σχολής αυτής, ισχυρίστηκε δημοσίως και απερίσκεπτα ότι «προκειμένου να εξοικονομηθούν οικονομικοί πόροι, θα πρέπει να περισταλούν δραστικά οι αμυντικές δαπάνες και όσο αφορά την τουρκική απειλή θα το ρισκάρει».¹⁸ Τα μέλη της σχολής αυτής όμως, μετά από μια στρατιωτική κρίση, θα μετατραπούν ασκαρδαμυκτί σε παθητικούς παρατηρητές του τουρκικού εθνικιστικού μίσους, το οποίο συντονισμένα καλλιεργείται από την άλλη μεριά του Αιγαίου, χωρίς να μπορούν τότε να προτείνουν μια εποικοδομητική λύση, αφού όλη τους η επιχειρηματολογία θα έχει εξαντληθεί τη στιγμή της στρατιωτικής επέμβασης.

Η Ελλάδα δυστυχώς κατάπτε προσβολές τις οποίες οποιοδήποτε άλλο κράτος, στις μισές από αυτές αν έπρεπε να απαντήσει, θα είχε σίγουρα αντιδράσει πιο δυναμικά. *«Η στρατηγική του κατευνασμού, μπορεί ενδεχομένως και μόνο προσωρινά να είναι χρήσιμη, στον βαθμό που συνδέεται με την εξαγορά χρόνου. Ο κατευνασμός μπορεί να μειώσει τις πιέσεις από έναν επίφοβο εχθρό, αλλά αυτό έχει μόνο την αξία της πίστωσης χρόνου και δεν συνιστά οριστική λύση. Αυτό συμβαίνει γιατί στον κατευνασμό οι υποχωρήσεις του απειλουμένου μεταφράζονται σε επαυξήσεις της ισχύος του επιτιθέμενου, η επιθετικότητα καθίσταται έτσι όλο και λιγότερο επικίνδυνη και περισσότερο ελκυστική για τον επιτιθέμενο, ενώ η αποτροπή του, όλο και δυσχερέστερη. Επιπλέον, τα κράτη σπανίως δείχνουν μετριοπάθεια στις απαιτήσεις τους. Ο λόγος είναι ότι δεν μπορούν με σαφήνεια να καθορίσουν πόση ισχύ (απόλυτη και σχετική) χρειάζονται, για να νιώσουν ασφαλή και θα επιχειρήσουν να τη μεγιστοποιήσουν, όσο το κέρδος είναι μεγαλύτερο από το κόστος. Έτσι φαίνεται πως το μόνο πιθανό πλεονέκτημα της στρατηγικής του κατευνασμού είναι «η ευκολία εφαρμογής της»* (Κουσκουβέλης 2007). Η πολιτική του κατευνασμού απέναντι στην Τουρκία, η οποία μέχρι σήμερα, ήταν αυτή που έβρισκε εφαρμογή περισσότερο από κάθε άλλη από την βεντάλια των διατιθέμενων επιλογών της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, είχε βέβαια και το ανάλογο κόστος, το οποίο η μία κυβέρνηση περνούσε στην άλλη, αθροιζόμενο κάθε φορά, σε σημείο που σήμερα να καθίσταται ενδεχομένως μη διαχειρίσιμο, υπό την έννοια της αδυναμίας ανατροπής στο υποσυνείδητο του αντιπάλου, του συνόλου των ανεπαίσθητων αλλά και τρανταχτών υποχωρήσεων στις οποίες κατά καιρούς προέβαινε η ελληνική πλευρά. Η Ιστορία όμως είναι αμείλικτη και δεν θα αργήσει η ώρα που θα ζητήσει τον λογαριασμό και τότε η Ελλάδα θα πρέπει να αποπληρώσει τα συσσωρευμένα χρέη της.

¹⁸ Γιώργος Μπαλάφας σε συνέντευξή του στην εκπομπή «Επί του Πιεστηρίου» στο «kontrachannel» στις 24 Μαΐου 2012.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ

Το πρώτο οθωμανικό κρατίδιο, ιδρύθηκε κατά το τρίτο τέταρτο του 13ου αιώνα στη σελιτζουκική μεθόριο με το Βυζάντιο, στην περιοχή του Σογκούτ, βορειοδυτικά του Δορύλαιου (Εσκή Σεχίρ). Από τότε, ακολουθώντας μια επεκτατική πολιτική, προσπάθησε αρχικά το ίδιο και στην πορεία των χρόνων οι επίγονοί του, ήτοι η Οθωμανική αυτοκρατορία αρχικά και η Τουρκία στη συνέχεια, εκτοπίζοντας, αφομοιώνοντας μέσω του εξισλαμισμού και στην πορεία μέσω του εκτουρκισμού, ακόμα και εξολοθρεύοντας με γενοκτονικές πολιτικές τους γηγενείς πληθυσμούς της περιοχής, κατόρθωσε να στριμωχτεί κακήν κακώς στα εδάφη της Ανατολίας. Με τον τρόπο αυτό αναπτύχθηκε προσφυώς πάνω στους ντόπιους πολιτισμούς, δημιουργώντας το δικό του ιστορικό αφήγημα.

Στο διάβα των αιώνων, αποδείχθηκε ότι δεν υπήρξε ούτε μια στιγμή της κοινής πορείας Ελλήνων και Τούρκων, κατά την οποία οι σχέσεις των δύο λαών να διέπονταν από ειλικρινή φιλία, σεβασμό και αλληλοκατανόηση. Χωρίς απαραίτητα το μακραίνο αυτό ταραχώδες παρελθόν τους, να προεξοφλεί τις βραχυπρόθεσμες μελλοντικές ελληνοτουρκικές σχέσεις, αποτελεί σίγουρα καθρέφτισμα της μαξιμαλιστικής – επεκτατικής πολιτικής της Άγκυρας. Η πολιτική αυτή, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από την Ελλάδα, ώστε να μην τρέφει αυταπάτες για υλοποίηση της περίφημης ελληνοτουρκικής φιλίας, καθώς κάθε απόπειρα προσέγγισης από την Τουρκία, δεν μπορεί παρά να ενέχει το στοιχείο της σκοπιμότητας και της ιδιοτέλειας.

Κάποιοι, διατείνονται ότι η βέλτιστη λύση θα ήταν η αμοιβαία αποστρατιωτικοποίηση νησιών και μικρασιατικών παραλίων. Η επιλογή αυτή όμως, σε συνδυασμό με την «αέναη» αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας, στερείτε επαρκών επιχειρημάτων τα οποία θα διασφάλιζαν την εδαφική ακεραιότητα των νησιών και δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως βιώσιμη και λειτουργική σε οποιαδήποτε τράπεζα διαπραγματεύσεων. Η διενέργεια αποβατικών επιχειρήσεων από δυνάμεις ορμώμενων από το εσωτερικό της Τουρκίας, δεν θα μπορούσε να αποτελεί σοβαρό εμπόδιο το οποίο θα καθυστερούσε χρονικά την Τουρκία τόσο, ώστε να μην επιτεθεί και να καταλάβει ανυπεράσπιστα ελληνικά νησιά. Η Ελλάδα σε καμία περίπτωση δεν θα προλάβαινε να ανατρέψει τη χρονικά εις βάρος της

διαμορφούμενη κατάσταση και θα αποδυνάμωνε τη δυνατότητα αντίδρασή της σε περίπτωση εχθρικής ενέργειας. Σε ένα τέτοιο υποθετικό σενάριο, όπου τα νησιά θα στερούνταν παντελώς των ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων, η Τουρκία θα μπορούσε στο πλαίσιο στρατιωτικών ασκήσεων στο Αιγαίο, με το σύνολο του στόλου της εκτός Ναυστάθμων, να αιφνιδιάσει την Ελλάδα εξελίσσοντάς την, σε στρατιωτική επιχείρηση. Όπως ακριβώς έπραξε και η Αίγυπτος, όταν την 6^η Οκτωβρίου του 1973 αποπειράθηκε και εν τέλει αιφνιδίασε το Ισραήλ. Την εβδομάδα πριν το Γιομ Κιπούρ, ο Αιγυπτιακός Στρατός πραγματοποιούσε στρατιωτικά γυμνάσια, διάρκειας μιας εβδομάδας, δίπλα από τη Διώρυγα του Σουέζ. Η ισραηλινή αντικατασκοπεία, τις εξέλαβε ως απλές εκπαιδευτικές ασκήσεις. Την τελευταία μέρα διεξαγωγής τους (τύχαινε και συνέπιπτε με την εβραϊκή γιορτή του Εξιλασμού «Γιομ Κιπούρ», κάτι σαν το ελληνικό Δεκαπενταύγουστο.. περίοδος κατά την οποία νεκρώνουν τα πάντα..), η Αίγυπτος επιτέθηκε, απειλώντας κυριολεκτικά με αφανισμό το Εβραϊκό στοιχείο στην περιοχή.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα, ποια τακτική είναι αυτή η οποία δεδομένων των υφισταμένων συνθηκών, θα μπορούσε να καταστεί ως η ενδεδειγμένη λύση για την Ελλάδα; Αν η «μυωπική πολιτική του κατευνασμού» γιγάντωσε τα τουρκικά όνειρα για συγκυριαρχία στο Αιγαίο και έφερε τον εχθρό «ante portas», καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η Ελλάδα πρέπει επιτέλους να προσφύγει στην «τακτική της αποτροπής», η οποία θα εμπεδώσει το αίσθημα της ειρήνης, της ασφάλειας και της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο. Δεδομένης της διαμάχης των δύο χωρών που συντηρείται εδώ και πολλές δεκαετίες, διαπιστώνεται πως ο μοναδικός δρόμος ο οποίος μπορεί να διασφαλίσει την Ελλάδα από έναν νέο εδαφικό ακρωτηριασμό, είναι η εσωτερική ενδυνάμωση και η εξωτερική εξισορρόπηση.

Στο πλαίσιο της εσωτερικής ενδυνάμωσης, απαραίτητη είναι η ισχυροποίηση της ελληνικής στρατιωτικής παρουσίας σε ολόκληρη την ελληνοτουρκική μεθόριο, Προεξάρχοντος των νησιών του Αιγαίου. Το πνεύμα σύναψης της συνθήκης της Λωζάνης, η οποία αποτυπώνεται ξεκάθαρα στο άρθρο «13» με τη φράση «*προς εξασφάλιση της ειρήνης*», αιτιολογεί και τη λογική στρατιωτικοποίησης των νησιών, η οποία αποβλέπει σε αυτόν ακριβώς το λόγο. Οποιοσδήποτε νουνεχής μελετητής των Διεθνών Σχέσεων, οφείλει να μη διαλανθάνει την προσοχή του, από το ευρύτερο πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνονται οι διάφορες αποφάσεις. Το πνεύμα των Συμφωνιών και όχι η αυθαίρετη ερμηνεία κατασκευασμένων διφορούμενων εννοιών, είναι αυτό το οποίο καθορίζει και την ουσία τους. Για κανέναν λοιπόν λόγο,

δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση του Στρατού από τα νησιά, καθώς θα ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με το πνεύμα της Συνθήκης της Λωζάνης που επέβαλε τα συγκεκριμένα μέτρα για την εξασφάλιση της ειρήνης, σύμφωνα με το άρθρο «13». Αντιθέτως προτείνεται η ισχυροποίησή του. Η επιτυχία της πολιτικής αυτής, στηρίζεται στην αύξηση της στελέχωσης των Μονάδων της παραμεθορίου από την περίοδο της ειρήνης και κυρίως των νησιών, τουλάχιστον στο 80% της πολεμικής τους σύνθεσης, εκτός από τις Μονάδες Ειδικών Δυνάμεων οι οποίες αυτονόητα, πρέπει να είναι στο 100%. (Στρατηγός ε.α. Κωσταράκος 2022). Αυτό θα επέτρεπε την άμεση αντίδραση της Αθήνας σε οποιαδήποτε πιθανή απειλή, απαλλαγμένη από τον βραχά της επιστρατεύσεως.

Υπάρχουν δύο τρόποι δημιουργίας ενός Στρατιωτικού Σχηματισμού. Ο πρώτος στηρίζεται στην ικανότητα (ability based) και ο δεύτερος στην απειλή (threat based). Οι στρατοί τύπου NATO, στηρίζονται στην ικανότητα. Αρχικά, διαπιστώνουν τις απαιτήσεις σε προσωπικό, μέσα, εγκαταστάσεις και θέματα Διοικητικής Μέριμνας (Δ.Μ.) του Στρατιωτικού Σχηματισμού που επιθυμούν να δημιουργήσουν. Όταν καταφέρουν να αποκτήσουν τον κατάλληλο αριθμό προσωπικού, μέσω, δημιουργήσουν τις απαραίτητες υποδομές και μπορέσουν να τον υποστηρίξουν από πλευράς Δ.Μ., προχωρούν στην υλοποίηση του σχεδιασμού τους. Αυτός ο τρόπος είναι ο πλέον λειτουργικός, καθώς δίνει τη δυνατότητα στο προσωπικό που στελεχώνει τον εκάστοτε Σχηματισμό, να μπορεί να δρα με μεγαλύτερο επαγγελματισμό. Το κάθε στέλεχος έχει συγκεκριμένα καθήκοντα, στα οποία μπορεί να εξειδικευτεί και ένα ολόκληρο Σύστημα Υποστήριξης πίσω του να τον ενισχύει υλικοτεχνικά.

Από την άλλη μεριά στην Ελλάδα, ακολουθείται εξ' ανάγκης η δεύτερη μέθοδος. Σύμφωνα με αυτή, εντοπίζεται το είδος και η προέλευση της υφιστάμενης απειλής. Εν προκειμένω αυτή φωλιάζει στην Ανατολική Θράκη και αποκαλείται 1^η τουρκική Στρατιά και στα μικρασιατικά παράλια αποκαλούμενη 4^η τουρκική Στρατιά. Με βάση τον κανόνα 3:1 (επιτιθέμενου προς αμυνόμενο), δημιουργείται ο μείζων Σχηματισμός που απαιτείται (Δ' Σώμα στη δυτική Θράκη και ΑΣΔΕΝ «επιπέδου Σώματος και αυτή» στο Ανατολικό Αιγαίο) προκειμένου να μπορέσει να αντιμετωπισθεί ο εχθρός καταρχάς σε επίπεδο υφιστάμενων κλιμακίων. Το βασικό πρόβλημα με τον δεύτερο τρόπο δόμησης ενός Στρατιωτικού Σχηματισμού, είναι η υποστελέχωσή του αφού οδηγός για τη δημιουργία του Σχηματισμού αυτού δεν είναι η ικανότητα, αλλά η ανάγκη ύπαρξής του, λόγω της επικείμενης απειλής. Αυτό

δημιουργεί προβλήματα έλλειψης εξειδίκευσης στο προσωπικό, καθώς το σύνολο αναγκάζεται να ασχολείται με επιπρόσθετα καθήκοντα πέραν αυτών, τα οποία τους έχουν επίσημα ανατεθεί για να καλύψουν έτσι τα κενά στην οργανωτική του δομή. Αυτό έχει ως επακόλουθο τη διασπορά της εργασιακής δυναμικής των στελεχών. Το «όλοι για όλα» δεν μπορεί να αποτελεί λύση σε έναν σύγχρονο στρατό. Όταν η τάση παγκοσμίως σε όλους τους εργασιακούς τομείς, είναι η εξειδίκευση, δεν μπορούμε στην Ελλάδα να ακολουθούμε τη γενίκευση καθηκόντων και υποχρεώσεων. Επιβάλλεται λοιπόν, όχι μόνο να γίνουν άμεσες προσλήψεις προσωπικού, για να καλυφθούν τα κενά που δημιουργήθηκαν από την αναστολή των σχεδιαζόμενων προσλήψεων λόγω της κρίσεως, αλλά να τεθεί υπό αναθεώρηση όλη η φιλοσοφία στελέχωσης των Ελληνικών Ενόπλων δυνάμεων. Οι κατάλληλες δόσεις, από μια παλέτα επιλογών, όπως η αύξηση της θητείας, η υποχρεωτική στράτευση αμέσως μετά το πέρας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευση, η βραχύβια στράτευση των γυναικών σε καθήκοντα καταρχάς Διοικητικής Μέριμνας (logistics), ή συνδυασμοί των παραπάνω ακόμα και επιπλέον επιλογών, μπορεί να κρύβει το μίγμα της συνταγής της επιτυχίας για το πρόβλημα της υποστελέχωσης των Μονάδων όχι μόνο στα νησιά, αλλά και σε ολόκληρο τον ελληνικό Στρατό.

Σήμερα, Ελλάδα και Τουρκία βρίσκονται σε μια υποτυπωδώς σχεδιασμένη κατάσταση ισορροπίας ισχύος, καθώς η πρώτη επιδιώκει ως έναν βαθμό να περιορίζει τις όποιες προσπάθειες υπεροχής της αντίπαλης πλευράς. Η Τουρκία βρίσκεται σε θέση οδηγού από άποψη εξοπλισμών, αν και από το 2020 παρατηρούμε μια προσπάθεια αντιστροφής της τάσης αυτής, χωρίς επί του παρόντος, να έχει ανατραπεί αυτή η ισορροπία. Η ισχυροποίηση των δυνάμεων στα νησιά, είναι η ενδεδειγμένη λύση, για να μην αποτελέσουν βορά στις βουλιμικές διαθέσεις της εκάστοτε τουρκικής κυβέρνησης. Το σύνθημα «ό,τι απειλείται, δεν αποστρατιωτικοποιείται» πρέπει να αποτελεί τον μοναδικό οδηγό για τον εξοπλισμό των νησιών, ώστε να αποτρέψει τον οποιοδήποτε επίδοξο επιβουλέα να απλώσει το χέρι του σε αυτά. Αν θέλουμε λοιπόν την ειρήνη στην περιοχή, η Ελλάδα όχι μόνο δεν πρέπει να αποσύρει τον Στρατό από τα νησιά και να καταστεί παρακολούθημα των εξοπλιστικών προγραμμάτων της Τουρκίας, αλλά να περάσει ένα επίπεδο πάνω από αυτήν, όπως ακριβώς το έχει επιτύχει το Ισραήλ με τους Άραβες γείτονές του.

Η κούρσα των εξοπλισμών στην οποία και η Αθήνα άρχισε να επιδίδεται το τελευταίο χρονικό διάστημα μετά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, καθώς και η

εκ διαμέτρου αντίθετη προσέγγισή τους στα θέματα του Αιγαίου, είτε αυτά αφορούν, ξηρά, θάλασσα ή αέρα, θα πρέπει να συνεγείρουν την Ελλάδα ώστε να είναι κατάλληλα προετοιμασμένη για παν ενδεχόμενο. Μέχρι να καταστεί σαφές στην Τουρκία πως οποιαδήποτε ενέργεια εναντίον της Ελλάδας, θα της προκαλούσε ανήκεστο βλάβη, πιθανόν και τον εδαφικό της διαμελισμό λόγω των εγγενών προβλημάτων που αντιμετωπίζει διαχρονικά, (το κουρδικό κράτος βρίσκεται υπό σύσταση, τουλάχιστον σε αμερικανικούς χάρτες) η Ελλάδα θα πρέπει να είναι προετοιμασμένη για πόλεμο σε όλα τα μέτωπα. Σε βάθος χρόνου, η Αθήνα, δεν έχει άλλη επιλογή από την ολοκλήρωση των εν εξελίξει εξοπλιστικών της προγραμμάτων, τα οποία θα της δώσουν την αυτοπεποίθηση και το «βάρος» που απαιτείται για να αποτελέσει ο Στρατός εργαλείο αποτροπής στα χέρια της εξωτερικής πολιτικής κάθε ελληνικής κυβέρνησης. Το φρόνιμα πρέπει πάντα να συνοδεύεται από το ηθικό. Το ηθικό εν προκειμένω, είναι η πεποίθηση για τη νίκη, η βεβαιότητα για το αποτέλεσμα, το οποίο δεν χτίζεται με ευχολόγια και επικλήσεις στην αδελφσύνη των λαών, αλλά με την επίδειξη εθνικής πυγμής και στρατιωτικής αποτροπής. Όσοι ενστερνίζονται την άποψη αυτή, είναι οι καταδικασμένοι νικητές της Ιστορίας.

Δεδομένου του άναρχου Διεθνούς Συστήματος, οι εκπρόσωποι της ρεαλιστικής θεώρησης των Διεθνών Σχέσεων, εξέφρασαν τη λογική του Διλήμματος Ασφαλείας. Με θεμελιωτή, τον Θουκυδίδη, και την περιγραφή των αιτιών του Πελοποννησιακού πολέμου που αποδόθηκαν στον φόβο ο οποίος προκάλεσε στη Σπάρτη η άνοδος της δύναμης της Αθήνας, μέχρι και τον John Hertz ο οποίος και κατοχύρωσε τη θεωρία αυτή επίσημα το 1950, με το βιβλίο του «Idealist Internationalism and the Security Dilemma», οδηγούμαστε στο σήμερα και στην περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου, όπου Ελλάδα και Τουρκία ταυτιζόμενοι απόλυτα με τις πτυχές της λογικής αυτής, ερίζουν για το δίκαιο των θέσεών τους. Σύμφωνα με τη θεωρία του Διλήμματος Ασφαλείας, κάθε πλευρά που νιώθει απειλή, οδηγείται στην αύξηση της στρατιωτικής της ισχύος, προσπαθώντας να εξισορροπήσει την κατάσταση υπέρ της. Η αύξηση ισχύος όμως της τελευταίας, επιφέρει μείωση της ασφάλειας της πρώτης. Η εναλλαγή της ισχύος μεταξύ των δύο πλευρών, προκαλεί τη συνεχή ανατροφοδότηση του ανταγωνισμού, η οποία μπορεί να οδηγήσει:

- Είτε σε μια ολοκληρωτική σύγκρουση, αν ο εχθρός θεωρεί ότι σε κάθε περίπτωση θα κερδίσει.

- Είτε στη διατήρηση του υφιστάμενου «status quo», αν ο επίδοξος κατακτητής κρίνει πως τα επίχειρα της νίκης του, σε απόλυτες τιμές, είναι μικρότερα από το κόστος μιας πιθανής ήττας.

Στο σύγχρονο άναρχο διεθνές Σύστημα, δεν υπάρχει μια καλόπιστη διεθνής κοινότητα την οποία η Ελλάδα οφείλει να πείσει για τα εθνικά της δίκαια. Υπάρχουν μόνο εθνικά συμφέροντα, τα οποία τις περισσότερες φορές, έρχονται σε σύγκρουση με τα αντίστοιχα ελληνικά. Η Ελλάδα οφείλει να είναι σε θέση, να θέσει τα πρώτα εν αμφιβόλω, σε περίπτωση που απειληθούν τα δικά της. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο με ισχυρή στρατιωτική παρουσία, η οποία θα απέκλειε τη σκέψη και μόνο ανατροπής του «status quo» στο Αιγαίο. Ο Γεώργιος Παπανδρέου τη δεκαετία του '60, απευθυνόμενος στον τότε Αμερικανό Πρόεδρο Λίντον Τζόνσον δήλωσε: *«Ενας πόλεμος μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας θα ήταν σκέτη τρέλα, αλλά αν η Τουρκία ανοίξει την πόρτα του φρενοκομείου, ευχαρίστως θα περάσουμε το κατώφλι».*

Η αλλαγή αυτή του δόγματος της εξωτερικής πολιτικής, ίσως να αποτελεί επιτακτικότερη ανάγκη για αλλαγή, από αυτήν της οργανωτικής δομής του Στρατού, ακόμα και των ίδιων των εξοπλισμών. Σκοπός της Τουρκίας ήταν και θα είναι πάντα η Φινλανδοποίηση της Ελλάδας, η οποία θα πρέπει να παραλύει κάθε φορά που οι πολυάριθμες τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις, ξεμυτίζουν στο Αιγαίο. Το σύνθημα «η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα αλλά και δεν παραχωρεί τίποτα» έχει επιφέρει την εσωστρέφεια και τον ενδοτισμό στο υποσυνείδητο του μέσου Έλληνα. Δυστυχώς φοβικά σύνδρομα, κατατρέχουν την ελληνική εξωτερική πολιτική, τα οποία άμεσα πρέπει να τα αποτινάξει από πάνω της. Οδηγός, μπορεί να αποτελέσει το Ισραήλ, το οποίο χωρίς να περιορίζεται από μικροκομματικά οφέλη ή άλλα ψευδοδιλήμματα, ακολουθεί πιστά το λατινικό αξίωμα του «Si vis pacem, para bellum» το οποίο ορίζει ότι «αν θες ειρήνη, προετοιμάσου για πόλεμο». Η Ελλάδα όμως του 2022, της οποίας η κοινωνία βιώνει πρωτίστως μια ηθική πτώχευση, και δευτερευόντως οικονομική, ευρισκόμενη σε μια κατάσταση απολύτου ιδεολογικής συγχύσεως και παρακμής, με έντονη ροπή προς κάθε μορφής παραβατικότητα, ψάχνει μισό αιώνα τώρα, ανάμεσα στην αποκατάσταση της δημοκρατίας και τον εκσυγχρονισμό του κράτους, το νέο εθνικό της αφήγημα. Δεν μπορεί κάποιος, μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, όπου το προηγούμενο αξίωμα έχει μεθοδικά αναστραφεί σε «Si vis bellum para pacem» να αναζωπυρώσει εν μια νυκτί στην ψυχή του, τη φιλοπατρία και το αίσθημα της αυτοθυσίας για τα ιδανικά της φυλής. Ζητείτε λοιπόν πρωτίστως όραμα, μιας και το τελευταίο θάφτηκε στα βουνά του Πενταδάχτυλου το καλοκαίρι

του 1974. Το όραμα, θα αλλάξει τη φιλοσοφία της κοινωνίας και η αντανάκλαση αυτής θα αποτυπωθεί στην εξωτερική πολιτική. Δυστυχώς έως τώρα, η φοβική πολιτική των αστικών κομμάτων και η εθνομιδενιστική πολιτική της αριστερής ιδεολογίας, βοήθησαν στο να εγκλωβιστεί η Ελλάδα στην αναθεωρητική πολιτική των απολυταρχικών κυβερνήσεων της Άγκυρας, οι οποίες επάξια ανταγωνίζονται σε αυταρχισμό το καθεστώς της Βορείου Κορέας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέχρι το 1922 ο ελληνισμός πατούσε σε δύο πόδια, το ένα στην ηπειρωτική Ελλάδα και το άλλο στις μικρασιατικές ακτές. Με την καταστροφή του 1922, τον ξεριζωμό και την ανταλλαγή των πληθυσμών, το ένα της πόδι αποκόπηκε από τον εθνικό κορμό. Κατάφερε όμως να διατηρήσει τους πνεύμονές της, που δεν είναι άλλοι από τα νησιά του Αιγαίου. Αυτά, της δίνουν το αναγκαίο Στρατηγικό Βάθος που χρειάζεται για να αναπνέει με ασφάλεια. Η περαιτέρω στρατιωτικοποίηση των νησιών, είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την ασφάλεια και την ευημερία, όχι μόνο του 1,4 εκατομμυρίων νησιωτών Ελλήνων, αλλά και του υπόλοιπου ηπειρωτικού πληθυσμού.

Η θάλασσα του Αιγαίου ενώ θα μπορούσε να ενώνει τις δύο χώρες και να αποτελεί δίαυλο επικοινωνίας παρέχοντας το απαραίτητο πλαίσιο συνεργασίας για την πρόοδο των δύο λαών, περισσότερο δυναμιτίζει μια ήδη τεταμένη ιστορικά σχέση. Η Τουρκία κατηγορεί την Ελλάδα ως υπεύθυνη για την συνεχή ένταση στην περιοχή, προφασισζόμενη μονομερείς ενέργειες της Αθήνας, αναφορικά με τον επανεξοπλισμό των νησιών, που κατά την άποψή της είναι παράνομες και συνιστούν απειλή για αυτήν. Επιδεικνύοντας χάρτες, από την «de jure» αναγνώριση της Ελλάδας με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου το 1830, έως και την παραχώρηση σε αυτήν των Δωδεκανήσων με τη Συνθήκη των Παρισίων το 1947, επιδιώκει την προβολή της Ελλάδας ως το κακομαθημένο παιδί της Δύσης, το οποίο εκμεταλλευόμενο την εύνοια των Μεγάλων Δυνάμεων συντηρεί μια αναθεωρητική πολιτική στην Ανατολική Μεσόγειο και ταυτόχρονα την “θυματοποίηση” της ίδιας.

Παρά το γεγονός ότι Ελλάδα και Τουρκία το 1952 έγιναν σύμμαχοι στο πλαίσιο ενός στρατιωτικού Συνασπισμού, ο ανταγωνισμός τους για την Κύπρο και μετέπειτα για το Αιγαίο, αναίρεσε κάθε προοπτική ουσιαστικής συνεργασίας. Οι εντεινόμενες καθημερινές τουρκικές απειλές, προσφέρουν το πειστικότερο επιχείρημα στρατιωτικοποίησης των νησιών, καθιστώντας την όχι απλώς νόμιμη, αλλά κυρίως επιβεβλημένη. Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών απαγορεύει όχι μόνο τη χρήση βίας (άρθρο «51»), αλλά και την απειλή χρήσης της (άρθρο «2» § 4).

Η Ελλάδα, προβάλλει συχνά το επιχείρημα ότι η ύπαρξη δυνάμεων στα νησιά, δεν αποτελεί τίποτα άλλο, από μια επιβεβλημένη ενέργεια αυτοάμυνας μπροστά στην τουρκική απειλή, η οποία θεωρείται πρόδηλη και επικείμενη μετά την εισβολή στην Κύπρο, τη συγκρότηση της 4ης Τουρκικής Στρατιάς στα παράλια της Μικράς Ασίας και τη κλιμακούμενη ένταση στο Αιγαίο. Η Τουρκία, από την πλευρά

της, διαμαρτύρεται για τη στρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών - εκλαμβάνοντάς τη εντελώς προσχηματικά ως απειλή για την ασφάλειά της.

Τέσσερις φορές Ελλάδα και Τουρκία φτάσανε στα πρόθυρα μιας γενικευμένης σύγκρουσης από την περίοδο της μεταπολίτευσης και έπειτα. Σχεδόν μία φορά κάθε δέκα χρόνια, η υποβόσκουσα κρίση κορυφώνεται:

- Το 1976 με το ερευνητικό «Χόρα» και την κατάληξη των άκαρπων αποφάσεων της Βέρνης, περί αποφυγής πρωτοβουλιών ή πράξεων που θα παρενοχλήσουν την υποτιθέμενη πρόοδο για την επίλυση του θέματος της Υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο.

- Το 1987 με το ερευνητικό «Πίρι Ρέις» και την αποδοχή από ελληνικής πλευράς και άλλων πέραν της Υφαλοκρηπίδας διαφορών με την Τουρκία στο Νταβός της Ελβετίας. (Θυμίζουμε το «mea culpa» του Ανδρέα Παπανδρέου).

- Το 1996 με τα Ίμια και τη δημιουργία των «de facto» γκρίζων ζωνών.

- Το 2020 με το σειсмоγραφικό Όρουτς Ρέις, το τουρκολιβικό μνημόνιο και τη προσπάθεια εγκλωβισμού της Ελλάδας στα 6 ν.μ. Αιγιαλίτιδας Ζώνης της.

Οι Τούρκοι πολιτικοί, επιδίδονται καθημερινά σε έναν διαγωνισμό εθνικιστικής ρητορικής και πλειοδοσίας σε προκλητικότητα. Έτσι έφτασαν στην ανυπέρβλητη πρόκληση από τον επικεφαλής του ακροδεξιού κόμματος Εθνικιστικής Δράσης (MHP) Ντεβλέτ Μπαχτσελί, ο οποίος στο τέλος της επίσκεψής του, στις 9 Μαΐου 2022, στην έδρα της εθνικιστικής οργάνωσης των «Γκρίζων Λύκων» της οποίας και ηγείται, να παραλάβει έναν πίνακα με χάρτη, (Παράρτημα «Ε») που ούτε λίγο ούτε πολύ δείχνει το μισό Αιγαίο και ολόκληρη την Κρήτη, να βρίσκονται υπό τουρκική κυριαρχία. Ο χάρτης αυτός ξεπερνά σε φαντασία, όχι μόνο το αφήγημα της Γαλάζιας Πατρίδας, αλλά ακόμα και τους άξονες του ακόμα πιο σκληροπυρηνικού Εθνικού Συμβολαίου των Τούρκων, (Παράρτημα «ΣΤ») ο οποίος δόθηκε στη δημοσιότητα στις 17 Φεβρουαρίου 1920 και έθετε τα σύνορα της μελλοντικής Τουρκικής Δημοκρατίας, στη βάση αυτών, της ηττημένης στον Α΄ΠΠ, Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το κόμμα του Μπαχτσελί, διαπιστώνοντας πως η Κρήτη ορθώνεται ως ανυπέρβλητο γεωγραφικό εμπόδιο στην προσπάθεια νομιμοφανούς προώθησης του τουρκολιβικού μνημονίου, αποφάσισε απλά να την εγκολπώσει στην τουρκική επικράτεια, ζωγραφίζοντας έτσι χάρτες με τα «σύνορα της καρδιάς

του».¹⁹ Με την πράξη του αυτή, το τουρκικό κατεστημένο, δεν προσπαθεί τίποτα περισσότερο, από το να καταστήσει τις γεωπολιτικές του φιλοδοξίες, γνωστές στην πόλη και στον κόσμο «*urbi et orbi*», ενώ αντικειμενικός σκοπός του, είναι δημιουργία μιας «ζώνης ασφαλείας» (*buffer zone*) μεταξύ της ηπειρωτικής Ελλάδας και των μικρασιατικών ακτών, οριζόμενη από τον 25^ο Μεσημβρινό (ο οποίος χωρίζει κάθετα το Αιγαίο και μάλιστα στη μέση) δίνοντας τη δυνατότητα στην Άγκυρα της οικονομικής και πολιτικής της εκμετάλλευσης.

Στην πολιτικοστρατιωτική διεκδυστίνδα των τελευταίων 50 ετών, δεν μπορούμε να αναφερθούμε σε μια ξεκάθαρη νίκη την οποία η Ελλάδα περήφανα κατήγαγε. Όποτε η Τουρκία αποφάσισε να κάνει το βήμα μπροστά, η Ελλάδα κυρίως λόγω των φοβικών της συνδρόμων που την κατέτρεχαν και τα οποία ακόμα την κυνηγούν, είναι αυτή που έκανε το βήμα πίσω. Η πολιτική του κατευνασμού εξέθρεψε το θηρίο, το οποίο πλέον έχει χάσει το μέτρο και αππροσχημάτιστα ζητά γη και ύδωρ, προσδοκώντας πως η διεκδίκηση περισσότερων, θα της αποφέρει τελικά και περισσότερα κέρδη.

Για την αρμονική συμβίωση των λαών, απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο σεβασμός από όλους των κυριαρχικών δικαιωμάτων, της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας των γειτονικών του κρατών και η ειρηνική επίλυση των εκάστοτε διαφορών στα πλαίσια του Διεθνούς Δικαίου και του Δικαίου της Θάλασσας. *«Η εξομάλυνση και η βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, πέραν της σημασίας της στο διμερές επίπεδο, αποτελεί επίσης, σημαντικό παράγοντα για τη σταθερότητα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου»*.²⁰

Ωστόσο, τα συμπεφωνημένα στη βάση των Διεθνών Συνθηκών, δεν γίνονται πάντα αποδεκτά από όλες τις πλευρές και έτσι με την καταστρατήγηση και παραβίασή τους, τα κράτη οδηγούνται σε προστριβές, εντάσεις και στο τέλος σε ρήξη και πόλεμο. Η Τουρκία αδυνατεί να δεχτεί πως οι Συνθήκες Λωζάνης και Παρισίων, καθώς η Σύμβαση του Μοντρέ και το ιταλοτουρκικό Σύμφωνο του 1932 με το Πρωτόκολλό του, το οποίο συντάχθηκε το ίδιο έτος, αποτελούν τους νόμους πάνω στους οποίους πρέπει να στηρίζονται οι σχέσεις της με τους γείτονές της. Οι νόμοι όμως, όσο σκληροί και αν είναι, εξακολουθούν να είναι νόμοι, σύμφωνα με τη λατινική φράση «*dura lex sed lex*». Στην πράξη, έχοντας το δεύτερο μεγαλύτερο

¹⁹ Πρώτο Θέμα «Ο Ερντογάν ξαναχαράζει τα ασύνορα και ονειρεύεται Θράκη, Θεσσαλονίκη, Κύπρο 18 Οκτωβρίου 2016

²⁰ Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εξωτερικών «Ζητήματα Ελληνοτουρκικών Σχέσεων»

στρατό στο NATO και εκμεταλλεζόμενη τη γεωστρατηγική της θέση (ανάχωμα της Ρωσίας «Heartland», προς τα πετρέλαια της Μέσης Ανατολής «Rimland») (Nicholas J. Spykman 1944, 38-40) αισθάνεται πως ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, να εξαργυρώσει τα πλεονεκτήματά της και να αναβιώσει επιτέλους για αυτήν, το όραμα μιας μεγάλης Τουρκίας στα πρότυπα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Τα καθεστώτα αποστρατιωτικοποίησης και μερικής αποστρατιωτικοποίησης, επιβάλλονται κατά καιρούς ως εργαλείο κρατικής πολιτικής, για έναν και μόνο λόγο: Για τη διατήρηση της ασφάλειας σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, μέσω της πρόληψης για την αποφυγή ένοπλης σύρραξης. Όταν όμως τα ανωτέρω καθεστώτα γίνονται εργαλείο στα χέρια καιροσκόπων που επιδιώκουν να τα χρησιμοποιήσουν για τον ακριβώς αντίθετο λόγο για τον οποίο επιβλήθηκαν, τότε έρχεται το Διεθνές Δίκαιο με την πρόνοια της ρήτρας της Θεμελιώδους Αρχής των Περιστάσεων «*rebus sic stantibus*», ώστε να ισοροπήσει εκ νέου την κατάσταση και να εξυπηρετήσει τον λόγο για τον οποίο επιβλήθηκαν σε πρώτο χρόνο, δηλαδή τη διατήρηση της σταθερότητας και της ειρήνης στην περιοχή. Το σκοπούμενο της εξωτερικής πολιτικής της Άγκυρας μέσα από την κατά τη δοκούν ερμηνεία του νομικού πλαισίου που διέπει τα νησιά του Αιγαίου, είναι να επιτύχει σε πρώτο χρόνο την αποστρατιωτικοποίησή και σε δεύτερο την κατάληψή τους. Η συστηματική διαστρέβλωση της πραγματικότητας, της δίνει την πεποίθηση ότι στο τέλος κάτι θα μείνει από τη λάσπη την οποία αφειδώς και επαναλαμβανόμενα ρίχνει στον ανεμιστήρα της αντιπαράθεσής της με την Αθήνα. Αν πάλι στη γεωπολιτική σκακιέρα δεν καρποφορήσουν όλες οι κινήσεις της, δεν θα διστάσει να καταφύγει στα όπλα προτάσσοντας για μια ακόμη φορά τον πολυάριθμο στρατό της.

Η Ελλάδα σε κάθε περίπτωση, οφείλει να βρίσκεται σε συνεχή επαγρύπνηση για την υπεράσπιση των κεκτημένων της και σε περίπτωση που απαιτηθεί, να επαναλάβει τα λόγια του τελευταίου Αυτοκράτορα της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Κωνσταντίνου ΙΑ' Παλαιολόγου, ο οποίος στις 23 Μαΐου 1453 απάντησε υπερήφανα στην απαίτηση του Μωάμεθ τον Πορθητή, για παράδοση της Βασιλεύουσας: «Τὸ δὲ τὴν πόλιν σοι δοῦναι, οὔτ' ἐμόν ἐστιν οὔτ' ἄλλου τῶν κατοικούντων ἐν ταύτῃ· κοινῇ γὰρ γνώμη πάντες αὐτοπροαιρέτως ἀποθανοῦμεν καὶ οὐ φεισόμεθα τῆς ζωῆς ἡμῶν».

ΛΕΞΕΙΣ 20340

Βιβλιογραφία

- army.gr. 79 ΑΔΤΕ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 2022).
- . 80 ΑΔΤΕ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 2022).
- . 88ΣΔΙ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 2022).
- . 95 ΑΔΤΕ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 2022).
- . 96 ΑΔΤΕ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 22).
- . ΤΔ/41 ΣΠ / Army gr. 2022. <https://www.army.gr> (πρόσβαση 7 4, 22).
- CNNGreece. «CNNGreece.» *Αυτά είναι τα 18 ελληνικά νησιά που θέλουν οι Τούρκοι.* 4 12 2016. <https://www.cnn.gr> (πρόσβαση 7 9, 2022).
- Defencereview.gr. *Defencereview.gr.* 14 6 2022. <https://defencereview.gr> (πρόσβαση 5 5, 2022).
- geetha. *ΑΝ.Ν.2/ΦΕΚ Α'333/ 7 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1936.* 10 2019. <https://geetha.mil.gr> (πρόσβαση 6 28, 2022).
- . *Απρίλιος 2022 – Στοιχεία Ανά Ημέρα Παραβιάσεων ΕΕΧ και Παραβάσεων ΚΕΚ ΙΣΑΟ.* Απρίλιος 2022. <https://geetha.mil.gr> (πρόσβαση 7 7, 2022).
- . *ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ. ΑΡΙΘ. 423./ΦΕΚ Α.226/22 ΟΚΤ 1947.* 10 2019. <https://geetha.mi.gr> (πρόσβαση 6 28, 2022).
- . *ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 238/ΦΕΚ Α'25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1923.* 10 2019. <https://geetha.mil.gr> (πρόσβαση 06 28, 2022).
- Nicholas J. Spykman. *The Geography of the Peace.* Νέα Υόρκη: Harcourt, 1944.
- Άγγελος Συρρίγος. *Ελληνοτουρκικές Σχέσεις.* Αθήνα: Πατάκη, 2015.
- Γιώργος Ζαχαριάδης. *Μια άγνωστη συγκλονιστική ιστορία στη Διάσκεψη των Παρισίων.* 13 2 2022. <https://www.rodiki.gr> (πρόσβαση 7 8, 2022).
- Δρ. Vincenzo Greco. *Η Αποστρατιωτικοποίηση των Νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου.* n.d. <http://eclass.uth.gr> (πρόσβαση 7 7, 2022).
- Έθνος. «ethnos.gr.» *Υπουργείο Εξωτερικών: Με τις "ευλογίες" των Τούρκων από το 1936 ο στρατός μας στα νησιά.* 23 1 2020. <https://www.ethnos.gr> (πρόσβαση 7 5, 2022).
- Κουσκουβέλης, Ηλίας. *Εισαγωγή στις διεθνείς σχέσεις.* Αθήνα: Ποιότητα, 2007.

Μιχάλης Στούκας. «protothema.gr.» *Οι κατάφωρες παραβιάσεις της Συνθήκης της Λωζάνης από την Τουρκία.* 7 1 2018. <https://www.protothema.gr> (πρόσβαση 7 12, 2022).

Στρατηγός ε.α. Κωσταράκος. «Κωσταράκος για Εθνική Αμυνα : Τα 8 σημεία-στόχοι για τη νέα κυβέρνηση.» *tovima.gr.* 20 7 2022. <https://www.tovima.gr/2019/06/25/politics/kostarakos-gia-ethniki-amyna-ta-8-simeia-stoxoi-gia-ti-nea-kyvernisi/> (πρόσβαση 6 25, 2019).

Χουσεΐν Παζάρτζι-Κ.Π.Οικονομίδης. *Το νομικό καθεστώς των ελληνικών νησιών του Αιγαίου.* Αθήνα: Γνώση, 1989.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΧΑΡΤΗΣ «4^{ης} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1932»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΕΣΤΙΑ»

Η ΚΥΡΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ | Η υπόθεση Γεωργίου για το Έλλειμμα του 2009 «καίει» το Σταίητ Νηγάρμεντ - «Ανοιγούν» στόματα για την λίστα Πέτσα

ΑΔΩΝΗΣ ΚΥΡΟΥ
ΑΚΙΛΛΕΥΣ Α. ΚΥΡΟΥ
ΚΥΡΟΣ Α. ΚΥΡΟΥ
ΑΔΩΝΗΣ ΚΥΡΟΥ
ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΑΟΥΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΕΣΤΙΑ
Οικίον ελευθερίας παρρησίη, Δημόκριτος

Κυριακή, 5 Ιουνίου 2012 | Δευτέρα 5 Ιουνίου 2012 | Τίτλος | ΚΑΡΟΣ | Η Θεσσαλονίκη 95 οργισμένη αφού άκουσε και 96 φωνές κατά τίτλους της 37 με 38 Βαθμιαία Κατάσταση | Αριθμός φύλλου 33 | Τύπος | Α4, 21x28cm

- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Η αίτηση για το τελεφερίκ στην Πρωσία, τον ΗΠΑ δεν είναι Πάντρεντ | Σελ. 4
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Τρίτης, Τσίπρας: «Ο νόμος είναι ο ίδιος για όλους» | Σελ. 7
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Αδόνη ή Εφραίμ ή άλλοι; Η Πρωτοκλήση Σπυριγιάννη | Σελ. 15
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Πάρεμα στην Ελλάδα: η αρχική μερίδα της 4ς, 5ης | Σελ. 6
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Ο κ. Τσίπρας συγκρούεται με τη δημοκρατία των κοινοτήτων | Σελ. 6
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Μία αίσθησή έκδηλη για την Ευρωπαϊκή του 1921 | Σελ. 14
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Τα Μελικά - Οκτώβριος, 1921 | Σελ. 22
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Σε ελεύθερη κρίση οι οικονομικοί μετρητές ΣΕΒ | Σελ. 10
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Πάνω από 36.900 αλιευτές χωρίς δουλειά τον Ιούνιο | Σελ. 9
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | «Ζωή με το "καρμάνι"» - Με πρόλογο η αρχική των κοινοτήτων | Σελ. 11
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Η ζωή στην Τουρκία από τον εμφύλιον πόλεμο | Σελ. 17
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Οι συνέπειες του αρχικού εμφύλιου της ΕΕ που ρυθμίστηκαν | Σελ. 19
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Οι έξι πρώτες εξισώσεις της Ευρωπαϊκής, Ευρωπαϊκή, κατά την Αρχή εισαγωγών | Σελ. 18

Χάρτης-σόκ του Υπουργείου Ύψωτερικῶν για τουρκική εισβολή στα νησιά του Αιγαίου

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σε κλίμα εχθρότητας βρίσκονται οι σκέψεις ελληνοτουρκικών ναυτικών διαλόγων, πόλεμος οι άλλες της διεθνούς δημοκρατίας και της διαρκούς έπαισης από προσηγορειαστικές οι δύο κυβερνήσεις, μετά την προκλητική απόφαση της Άγκυρας να προσηγορική στην ΟΗΕ και να αναλάβει το αλιευτικό της Αιγαίου με το δικαίωμα κυριαρχίας τους στα νησιά της Ελλάδας. Όπως ανακοινώθηκε σήμερα η «Εστία» της Κυριακής, το Υπουργείο Ύψωτερικῶν με κλιμάκιο στην Ελλάδα...

Στις 10ης Μαΐου 2012, με άρθρο πρωτοκόλλου 247375, προς όλες τις προμήθειες «αλιευτικών» τους άνω των κερμάτων και κυριώς των δικαιωμάτων μας άρχισαν με διαπραγματεύματα για την ανακατανομή αλιευτικών των ελληνοτουρκικών υδατών, τα οποία τελούν διαρκώς υπό το καθεστώς της τουρκικής αβύσσου.

Ενώ να κατατάσσεται πρόταση επί άλλων της διεθνούς συνεργασίας μας, ότι η Ελλάδα είναι άρνηστικώς και όχι εχθροφιλώς γερμανική.

Συνέχεια στην σελίδα 5

- ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΜΕΣ ΣΤΟ ΙΡΑΝ** | Η Τεχράν ηγήθη στην πετρελαιοειδή και κατηγορησε τις ΗΠΑ | Σελ. 8
- ΑΡΘΡΑ**
- Μ. ΚΟΤΣΑΚΗΣ** | Είναι ο Καραμανλής αντιμεταρκοτικός | Σελ. 16
- Μ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ** | Οι έξι πρώτες εξισώσεις | Σελ. 18
- Μ. ΔΕΛΗΓΗΤΡΟΣ** | Η Αιθιοπία και η Σβητόν... | Σελ. 2
- Ν. ΧΑΒΟΥΤΗΣ** | Το Έρωτικό Έλλειμμα των ΗΠΑ ως στην ανάπτυξη της χώρας | Σελ. 17
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Σε αίτη 9 άρθρων οι κεντρικοί μετρητές | Σελ. 15
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Το έλλειμμα οικονομικών έλκεται από την Μικροοικονομία εκπαίδευση σε ένα μονομιά έλλειμμα | Σελ. 24
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | «Θέλω να τονίσω και στο τέλος της ζωής μου για την απειροστική Πίστη και Πραγματικότητα ΣΥΝΕΤΕΥΣΕΣ στην Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ | Σελ. 25
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Αισιότητες Θεολογίας Σπυριγιάννη | Σελ. 27
- ΕΙΣ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ** | Το «Αρκαδιόλιον» στην Ε. Ελλάδα - Δυναμότητα, και ερώση για το κομάντ άδω | Σελ. 32
- Η «Εκδή Συνοχη» για την Ακαδημία του Πλάτωνος, Λαοφίλη - Υπερστροφία Πολιτισμού - Άδωτος Αθωνάκης** | από Ελευθέριον Γ. Σκιαδά | Σελ. 28

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 2011» κ. ΛΙΤΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΕ ΜΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ «ΕΣΤΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ»

«Δέν έχει έρθει η ώρα της σύνταξης για την Γιάννα!»

- Μαζί μπορούμε να πετύχουμε πολλά
- Δέν βλέπω τον λόγο να μίν εχομε γυναίκα προθοπουργή
- Οι Έλληνες μπορούμε να είμαστε παράδειγμα προς μίμηση και παράδειγμα προς άποψηγή
- Στην εκπαίδευση θά δοθεή η μάχη για τον 21ο αιώνα
- Η Ιστορία να μίν είναι άλλωθι

Σελ. 3

Ο Καραμανλής λύνει... τους κάβους

Ο πρώτος Πρωθυπουργός Κόστας Καραγιάννης, με την καλή του-στην Παλαιά και Νεότερη Γενναία «Πανοθησαυκή», την σημαντική Τελετή, έδωσε πολλές ενδιαφέρουσες άποψεις, δημοσιογραφία, ιστορία νέας.

«Πανοθησαυκή» την γαλιανόλογο φωνάζει, όπως ο ίδιος επεσήμανε, επειδή «ηο τοπική, άποψη» - να φέρει μια γραμμή με το άνοιγμα, ενώ και στο θέμα, από τα οποία άποψη άποψη, ή γαλιανόλογο «εκείνη» να νησι το Αιγαίου και την αμφιπροσέγγιση, από τους γαλιανός μας, Αποκαταστή Οικονομική Ζώνη.

Συνέχεια στην σελίδα 7

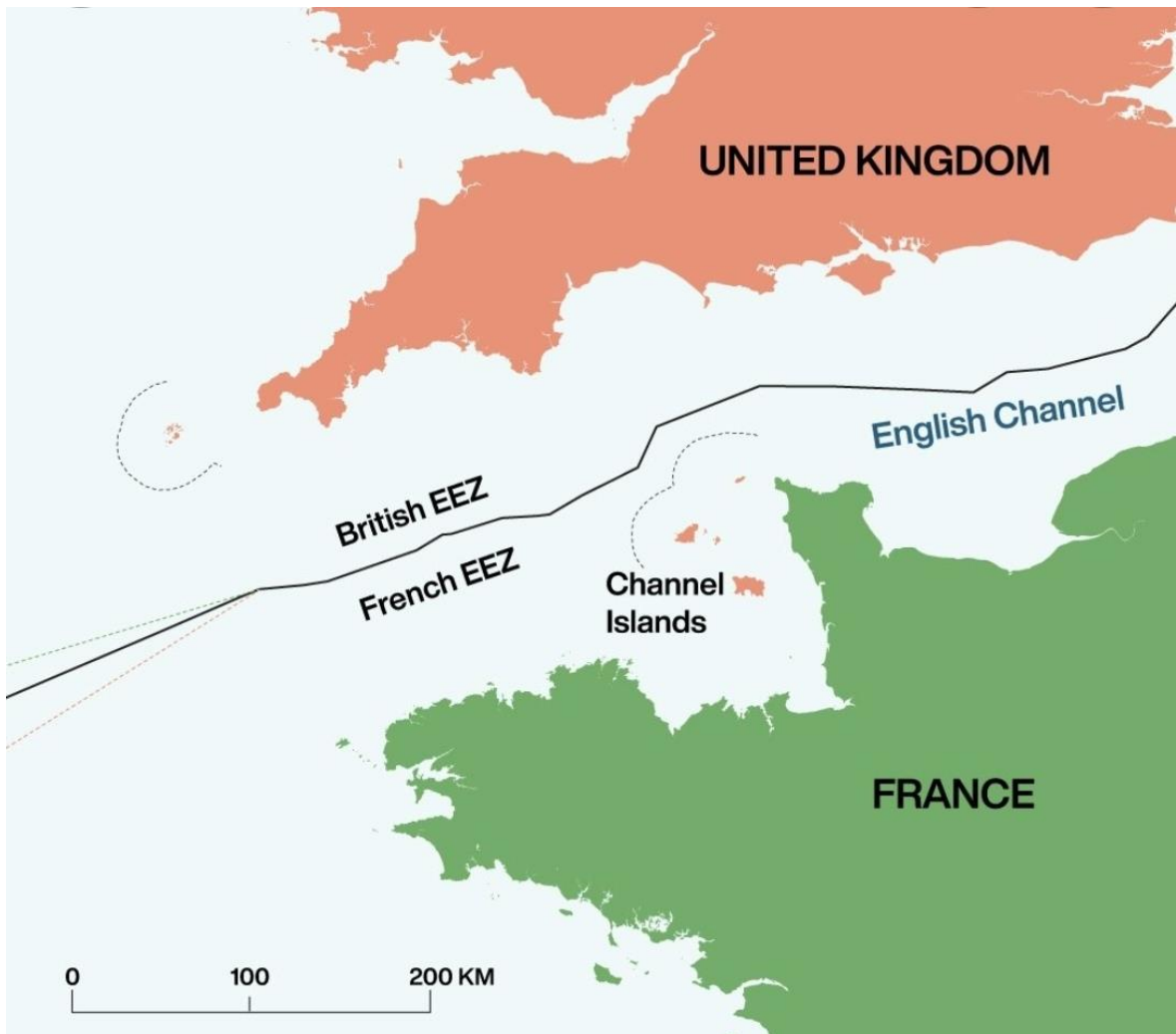
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ 18 ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΑ ΝΗΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

CHANNEL ISLANDS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΧΑΡΤΗΣ «ΜΠΑΧΤΣΕΛΙ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» ΣΤΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΧΑΡΤΗΣ «ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ»

